

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Er bifile på vei til å bli synlig?

En kvalitativ analyse av det å være bifil i det norske samfunnet

Ragnhild Mali Bæverfjord

Masteroppgave i Sosiologi SOS-3900 Mai 2023

Sammendrag

I dette masterprosjektet har jeg tatt for meg temaene seksualitet og identitet. Der jeg har gått i dybden for å tilegne meg kunnskap og forståelse på hvordan bifile/biseksuelle kvinner og menn opplever og erfarer sin seksuelle identitet i det norske samfunnet. I denne oppgaven har jeg benyttet meg av kvalitative metoder, der jeg har valgt en mixed-method tilnærming. Jeg har samlet empiri ved hjelp av kvalitative intervju og dokumentanalyse. Dokumentene består av en podkast fra musikkjenesten Spotify og fire artikler fra ulike kjente nettsteder.

For å kunne besvare problemstillingen; *Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifil i det norske samfunnet?*, begynner jeg innledningsvis med å belyse hvorfor det norske samfunnet kan beskrives som heteronormativt. Deretter belyser jeg de sentrale begrepene knyttet til temaet mitt; *seksualitet, identitet, biseksualitet og åpenhet*. Videre har jeg redegjort for det teoretiske rammeverket. Dette er sentrale teorier som *skeiv teori*, som de norske sosiologene Cathrine Holst og Agnes Bolsø har beskrevet. Jeg benytter også Judith Butlers teori om kjønnsperformativitet, som har hatt en innvirkning på temaet verden over. Samt teori om seksualitet og identitet som beskriver at samfunnet har blitt mer åpent, men at vi fortsatt har en vei å gå. Til slutt har jeg redegjort teori om heteronormativiteten, og homotoleransen, som er viktige for å kunne besvare problemstillingen.

I oppgavens analyse vil det bli presentert hvordan bifile kvinner og menn opplever og erfarer å være bifil, gjennom seks tematiske kategorier: bifil som overseksualisert, der bifile har opplevelser/erfaringer av å bli overseksualisert på ulike måter. Bifil som overgangsseksualitet, der bifile ikke blir legitimert som en «ekte» seksuell identitet. Fra annerledes til bifil, der de opplever å være annerledes fra hetero- og homofile. Hetero- og homonormativitetens begrensninger, der bifile erfarer at de ikke passer inn i det heterofile- eller LHBT-miljøet. Og til slutt mindre åpenhet blant bifile, som er en konsekvens av de negative holdningene bifile møter i det norske samfunnet.

Forord

Da var tiden kommet. Masteroppgaven skal levers, og fem år er plutselig over. Det har vært noen harde, morsomme og kunnskapsrike år, der jeg har tilegnet meg gode og viktige erfaringer jeg skal ta med meg videre i livet. Før jeg avslutter min tid som student på UiT – Norges arktiske universitet, så vil jeg gjerne takke de som har hjulpet og støttet meg gjennom denne tiden.

Først og fremst vil jeg gi en stor takk til min veileder Kari Dyb. Med sitt fantastiske og oppmuntrende humør og smil, har du gitt meg håp og stå på vilje til å fullføre denne masteren. Tusen takk for gode veiledninger, kommentarer, tilbakemeldinger og støtte. Når jeg så mørkt på oppgaven, så var du der og snakket meg opp til å kunne fortsette. Takk for at du er så snill!

Jeg vil også rette en stor takk til mine informanter, at de sa seg villige til å intervjuer og være med på dette prosjektet. Tusen takk for at dere ville dele deres opplevelser og erfaringer. Uten dere så hadde ikke masteren min blitt til.

Jeg vil også si takk til mine medstudenter. Takk for gode samtaler, diskusjoner og artige pauser i denne siste tiden.

Til slutt vil jeg si takk til familien hjemme, som har vært der når jeg trengte det.

Ragnhild Mali, Mai 2023.

Innholdsliste:

1.0 Innledning.....	side 1
1.1 Bakgrunn for oppgaven.....	side 3
1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	side 3
1.3 Oppgavens struktur.....	side 4
2.0 Sentrale begreper.....	side 5
2.1 Seksualitet.....	side 6
2.2 Identitet.....	side 7
2.3 Biseksualitet.....	side 9
2.4 Åpenhet.....	side 10
3.0 Tidligere forskning.....	side 10
3.1 Den første levekårsundersøkelsen.....	side 11
3.2 Senere levekårsundersøkelser.....	side 11
3.3 Nyere levekårsundersøkelser.....	side 13
3.4 Oppsummering av tidligere forskning.....	side 15
4.0 Teoretisk rammeverk.....	side 16
4.1 Skeiv teori.....	side 16
4.2 Judith Butler; teori om kjønnsperformativitet.....	side 18

4.3 Teori om identitet og seksualitet.....	side 21
4.4 Heteronormativitet og homotoleranse.....	side 22
5.0 Metodisk tilnærming.....	side 24
5.1 Kvalitativ forskningsmetode.....	side 25
5.1.1 Prosjektets rammeverk.....	side 27
5.2 Intervju.....	side 28
5.2.1 Utvalg og rekruttering.....	side 29
5.2.2 Tilgjengelighetsutvalg.....	side 30
5.2.3 Rekruttering.....	side 31
5.2.4 Gjennomføring av intervjuene.....	side 32
5.2.5 Transkribering.....	side 33
5.2.6 Informert samtykke.....	side 34
5.3 Dokumentanalyse.....	side 35
5.3.1 Podkast (Spotify): <i>Alfakrøll: Bifile gutter</i> . Av Simon Ertzeid & Tobias Engen, Februar 2022.....	side 37
5.3.2 NRK.no: <i>Bifile føler seg usynliggjort</i> . Av Lars Dønvold-Myhre, 29. juni 2018.....	side 38
5.3.3 NRK P3: <i>Selena (28) blir ikke tatt på alvor som bifil</i> . Av Sebastian Faugstad & Ingrid Ciakudia-Moxnes, 13. februar 2023.....	side 39
5.3.4 Aftenposten, Si;D: <i>Jeg er bifil. Vil du fortsatt ha meg?</i> Av Markus Farstad Andersen, 22. september 2016.....	side 39

5.3.5 Cupido.no: <i>Fra biseksuell til friseksuell</i> . Av Arne Utne, 2. november 2018.....	side 40
5.4 Analyseprosessen.....	side 41
5.5 Etske problemstillinger.....	side 42
6.0 Empiri og analyse.....	side 44
6.1 Bifil som overseksualisert.....	side 44
6.2 Bifil som «overgangsseksualitet».....	side 49
6.3 Fra annerledes til bifil.....	side 53
6.4 Heteronormativitetens begrensninger.....	side 59
6.5 Homonormativitetens begrensninger.....	side 63
6.6 Mindre åpenhet blant bifile.....	side 67
7.0 Bifile i dagens samfunn.....	side 71
8.0 Avslutning og konklusjon.....	side 75
8.1 Videre forskning.....	side 78
9.0 Referanseliste.....	side 80
Vedlegg 1: Meldeskjema.....	side 87
Vedlegg 2: Samtykkeskjema.....	side 89
Vedlegg 3: Intervjuguide.....	side 93

1.0 Innledning

Identitet og seksualitet, som er hovedtemaene for dette masterprosjektet, er veldig personlige tema som utgjør en stor del av menneskers liv, samtidig som det kan være en vanskelig ting å forholde seg til og snakke om. Seksualitet kan sees på som et uttrykk for noe som er personlig og intimt (Pedersen, 2005, s. 8), og derfor kan seksualitet også sees på som et spørsmål om «hvem jeg er», et spørsmål som sin identitet (Pedersen, 2005, s. 9). Mer spesifikt handler masterprosjektet om bifile kvinner og menns forhold til egen identitet og seksualitet i det norske samfunnet. Der jeg vil undersøke er hvordan de *opplever* og *erfarer* å være bifil i dagens norske samfunn.

I Norge har det vært gjort samfunnsvitenskapelig forskning på lesbiske kvinner og homofile menn siden 1970-tallet, mens det har vært betydelig mindre oppmerksomhet på bifil/biseksuell kvinner og menn. I dag blir både lesbisk og homofil fremstilt som det vi kan kalle «legitime» alternative identiteter og seksualiteter, både i vitenskapen og populærkulturen. Det har blitt utført forskningsarbeid om holdninger, stigmatisering og identitetserfaringer for lesbiske kvinner og homofile menn (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999).

Ifølge Hegna et al. (1999) er en grunn til at det er mindre forskning på bifile/biseksuelle kvinner og menn, fordi denne gruppen skjuler sin seksuelle identitet i større grad enn lesbiske kvinner og homofile menn (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999, s. 50). Noe som kan skyldes usikkerhet og redsel for å muligens miste venner og familie hvis de står frem. Samt mindre legitimering i den forstand at de føler at de ikke blir trodd på når bifile/biseksuelle kommer ut med sin seksuelle legning, som fører til økt usynliggjøring, og til at de får mindre oppmerksomhet i forskningen (Anderssen & Malterud, 2013, s. 22). Derfor mener jeg at bifile/biseksuelle kvinner og menn fortjener en større stemme i samfunnet, samt mer oppmerksomhet innenfor forskning. Jeg vil også presisere at jeg vet at det er individer i det norske samfunnet som opplever at den tradisjonelle og binære fremstillingen av kjønn ikke passer for dem. Altså at det er samfunnsmedlemmer som ikke opplever å passe inn i kategoriene «kvinne» eller «mann». Kjønn kan betraktes som et spekter, hvor noen identifiserer seg noe i midten eller bare identifiserer seg som menneske. Dette er uavhengig av hvordan kroppen ser ut, da det handler om kjønnsidentitet. I det tradisjonelle norske samfunnet deles kjønn inn i to kategorier, jente/kvinne og gutt/mann, men for noe så passer ikke dette for dem (Skeiv Ungdom, u.å.). I denne oppgaven forholder jeg meg til

bifile/biseksuelle kvinner og menn, når jeg ikke inkluderer ikke-binære personer skyldes det at rekruttering av informanter har vært krevende, og at jeg ikke har kommet i kontakt med informanter som ikke definerer seg som kvinne eller mann (ikke-binære).

Jeg har valgt å se på det å være bifil det norske samfunnet. Et samfunn som fortsatt kan beskrives som et heteronormativt. Med heteronormativt menes det at samfunnsindivider enda tar for gitt at de aller fleste tiltrekkes det motsatte kjønn, som stammer fra den tradisjonelle heteroseksualiteten (Malterud, 2022). Heteronormativiteten setter standarder og normer for hvordan seksualitet og kjønn skal være (Bolsø, 2010, s. 57). I Norge så er det fortsatt det heterofile parforholdet som blir tatt for gitt og vedsettes mest. Samtidig preges det norske samfunn av å være åpent for homofili. Homofile parforhold har blitt inkludert som en alternativ preferanse og som skal tolereres (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165). Homotoleransen har blitt en norm der lesbiske kvinner og homofile menn kan forme sitt kjønnsuttrykk og lever i samme kjønned parforhold (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 167). Vi kan si at Norge er heteronormativt og homotolerant. Bifile/biseksuelles erfaringer og opplevelser derimot, er mindre belyst. Derfor er forskningsfokuset i dette masterprosjektet hvordan bifile/biseksuelle kvinner og menn opplever det å være bifile/biseksuelle i et slikt heteronormativt samfunn, men i også et relativt likestilt og homotolerant samfunn (Tveter, 2019).

Bifil identitet eller biseksuell legning med egne kvaliteter er mindre vanlig å snakke om både i hverdagslivet og i forskning (Anderssen & Slåtten, 2008, s. 13). En grunn til dette kan være fordi at den bifile/biseksuelle legningen blitt sett på som ett mellomstadiet til å være enten eller, enten lesbisk, homofil, eller heterofil. For mange, når de først starter å utforske sin identitet og seksualitet for å finne ut «hva/hvem man er», vil man kanskje ikke si at man er noe bestemt da man ikke vet for sikkert. Derfor sier mange at de er bifil, som da ofte blir sett på som en «mellomting»/fase. For de som faktisk identifiserer seg som bifile/biseksuell kan derfor føle at man ikke blir legitimert av andre fordi man er tiltrukket til begge/flere kjønn. De føler at de ikke blir tatt på alvor, da mange «bruker» den bifile/biseksuelle legningen som en mellomting, og andre kan fort bli overrasket hvis denne seksuelle identiteten «vedvarer» gjennom livet (Anderssen & Malterud, 2013, s. 22). Noe som igjen kan føre til økt stigma, marginalisering og usynliggjøring av bifile/biseksuelle i samfunnet (Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016). En konsekvens av dette blir at flere bifile/biseksuelle kvinner og menn velger å leve i skjul ovenfor familie, venner, ektefeller og andre i samfunnet i frykt for at mennesker skal se ned på dem, dømme dem, samt at bifile/biseksuelle også har en økt

risiko for diskriminering på ulike arenaer i samfunnslivet. Som også fører til en økt risiko for dårligere psykisk helse (Anderssen & Malterud, 2013).

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Som nevnt innledningsvis er temaet for masteroppgaven bifil identitet og seksualitet. Bakgrunnen for å kombinere disse temaene kommer fra at jeg ønsker å se på identitet og seksualitet på en annen måte enn det som tradisjonelt knyttes til biologi og reproduksjon. Identitet, og hvem vi er utvikles gjennom primær- og sekundærsosialiseringen og på ulike arenaer (Schieffloe, 2019, s. 298-299). Seksualitet vil jeg si har generelt fått litt mer oppmerksomhet den siste tiden. Men mye av denne oppmerksomheten er kanskje innenfor den seksuelle helsen, der kunnskapen omhandler prevensjonsmidler og hvordan man kan ha et tryggere samliv i form av hvordan man kan forhindre kjønnssykdommer. Samt økt søkelys på hvem som debuterer tidligere seksuelt og sosiale ulikheter innenfor det (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016). Det er mindre oppmerksomhet på menneskers opplevelser og erfaringer med egen seksualitet. Derfor ønsker jeg gjennom dette masterprosjektet å sette et søkelys på identitet og seksualitet sammen ved å *undersøke hvilke opplevelser og erfaringer bifile kvinner og menn har tilegnet seg i det norske samfunnet, samt hvordan dette har påvirket dem*. Her ønsker jeg å få primærinformasjon fra dem selv, samt at jeg vil kombinere det med sekundærinformasjon ved å bruke ulike dokumenter.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

Min ambisjon for masterprosjektet er å bidra til ny innsikt i bifile/biseksuelles erfaringer og opplevelser knyttet til egen identitet og seksualitet i det norske samfunnet i dag. Hvordan opplever de at de har blitt tatt imot og hvordan har deres erfaringer påvirket dem og deres holdninger til samfunnet de lever i. Derfor i dette masterprosjektet, er problemstillingen formulert slik:

Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifil i det norske samfunnet?

Deretter har jeg også formulert to forskningsspørsmål som ytterligere presiserer problemstillingen:

1. *Hvilke erfaringer har bifile/biseksuelle kvinner og menn i forhold til egen identitet og seksualitet i det norske heteronormative samfunnet?*
2. *Hvordan har disse erfaringene påvirket deres holdninger/tillit til samfunnet de lever i?*

For å besvare problemstillingen og få en dypere innsikt i kvinner og menn sine opplevelser og erfaringer med det å være bifil/biseksuell i dagens norske samfunn, var planen å bare gjøre kvalitative intervjuer med unge voksne kvinner og menn i Norge. Rekrutteringsprosessen har imidlertid vært svært krevende, som vil bli utdypet i metodekapittelet. På grunn av at det har vært vanskelig å rekruttere informanter, og at jeg kun har funnet to bifile kvinner som var villige til å la seg intervjuer, har jeg måtte tenke alternativt. I tillegg til dybdeintervju med to kvinner, har jeg også gjort en dokumentanalyse av en Spotify podkast fra Sex & samfunn og fire artikler som belyser bifile/biseksuelles egne opplevelser og erfaringer fra NRK, NRK P3, Aftenposten og Cupido, og som er skrevet av både offentlige mennesker og privatpersoner.

1.3 Oppgavens struktur

Denne masteroppgaven består av totalt 8 kapitler. I kapittel 1 har jeg presentert problemstillingen og forskningsspørsmål. I kapittel 2 vil jeg redegjøre for sentrale begreper, som *seksualitet, identitet, biseksualitet, og åpenhet*.

I kapittel 3 skal jeg ta for meg den tidligere norske forskningen på temaet, som i all hovedsak er levekårsundersøkelser som ser på livskvaliteten til lesbiske kvinner, homofile menn og bifile kvinner og menn. Her vil jeg gjøre en litteraturgjennomgang. Litteraturgjennomgang handler om at man finner relevant teori og forskning innenfor temaet og problemstillingen man har. I litteraturgjennomgangen identifiserer man den tidligere forskningen og teoriene, og som er med på å påvirke valget av forskningstema og den metoden man velger å bruke (Ridley, 2012, s. 3). Den tidligere forskningen som jeg har funnet, tar for seg forskning som går tilbake til 1999 og helt til 2020.

I kapittel 4 vil jeg forklare det teoretiske rammeverket for studien min, der det i hovedsak er teori i norsk kontekst, samt med teori fra amerikansk kontekst som har hatt stor påvirkning på seksualitet, kjønn og (kjønns)identitet over hele verden. Den første teorien jeg vil redegjøre for, er skeiv teori som oppstod fra kvinnebevegelsen og feminismen, og har hatt en stor innvirkning innenfor seksualitet og kjønn. Videre skal jeg redegjøre for Judith Butler og

hennes teori om kjønnsidentitet som en diskursiv effekt. Butler er også viktig innenfor skeiv teori og feminismen, og sees nesten på som sjefen når det kommer til dette temaet. Så presenterer jeg ulike teoretiseringer av seksualitet og identitet, som er fra de amerikanske sosiologene John H. Gagnon & William Simon. Og til slutt vil jeg introdusere teori om *heteronormativiteten*, samt *homotoleransen*.

I kapittel 5 vil jeg redegjøre for den metodiske tilnærmingen som jeg har valgt for prosjektet. Der vil jeg ta for meg valg av metode i studien, utvalg, rekruttering og selve gjennomføringen av intervjuene jeg har gjort. Samt hva som ble gjort før og etter intervjuene. Her vil jeg også ta for meg noen etiske refleksjon rundt det å forske på seksualitet og identitet. Videre i dette kapitlet vil jeg redegjøre for dokumentanalysedelen.

Videre i kapittel 6 vil jeg redegjøre for empirien og analysen av intervjuene, podkasten og de fire populærvitenskapelige artiklene. Her vil det teoretiske rammeverket bidra til å kunne gi en mer faglig forståelse på funnene i intervjuene og dokumentanalysen, samt for å kunne forstå bifile/biseksuelles opplevelser og erfaringer i forhold til sin egen identitet og seksualitet, gjennom både primærinformasjon (kvalitativ intervju) og sekundærinformasjon (dokumentanalyse). I dette samme kapitlet, kommer også diskusjonsdelen for dette masterprosjektet. Her skal jeg diskutere de funnene som har kommet frem i studien, samt diskutere problemstillingen og det første forskningsspørsmålet i lys av de teoriene som jeg vil redegjøre for senere i masteroppgaven.

I kapittel 7 vil jeg løfte analysen enda litt opp. Der jeg vil fortelle mer om hva funnene mine samlet sett sier om hvordan det er å være bifil og biseksuell i dagens norske samfunn. Her vil jeg svare på det andre forskningsspørsmålet.

Til slutt i kapittel 8, vil jeg komme med en konklusjon og avslutning for masterprosjektet der jeg vil oppsummere hva masterprosjektet handler om, og konkludere funnene. Samt så vil jeg komme med alternativ til videre forskning innenfor forskningen på seksualitet og identitet.

2.0 Sentrale begreper

I dette kapitlet vil jeg ta for meg noen sentrale begreper som er viktige og relevante for masteroppgaven. Disse begrepene er *seksualitet*, *identitet*, *biseksualitet* og *åpenhet*. Grunnen for at jeg vil gå mer i dybden på disse er fordi de er nøkkelbegreper for å utforske

problemstillingen, og relevante og viktige begreper i den tidligere forskningen på dette temaet.

2.1 Seksualitet

Fokuset på seksualitet oppstod fra feminismen og kvinnebevegelsen som startet rundt 1850-tallet først i USA og Storbritannia (Holst, 2017, s. 42). Det startet med at kvinner ville kjempe for å få de samme rettighetene som mennene i samfunnet. Dette var rettigheter som bevegelsesfrihet, yringsfrihet, arverett, stemmerett, organisasjonsfrihet, eiendomsrett, næringsfrihet og at kvinner fikk adgang til utdanning og yrkesliv. Noen kvinner ville bare at deres arbeid og oppgaver i hus og familie skulle bli sett mer pris på, de mente at kjønnene var forskjellig og da at kvinner og menn måtte ha ulike oppgave (Holst, 2017, s. 42-43). Så i etterkrigstiden, kom nye generasjoner av kvinner og tok høyere utdanning, der (arbeider)kvinnebevegelsen også fortsatte sitt arbeid for at kvinner kunne kombinere utdanning og lønnet arbeidsliv sammen med familieliv (Holst, 2017, s. 46).

Videre ble det en kamp mot kvinneundertrykking, der de kunne bli sett på som ofre for sin egen biologi (Holst, 2017, s. 47), og der de ofte kunne bli utsatt for vold, mannen kontrollerte kvinnen og kunne bruke kvinnekroppen til eget begjær. Her ble abortkampen utrolig viktig for kvinners rett til selvbestemmelse over egen kropp og seksualitet (Holst, 2017, s. 49). Også menn har kommet inn på denne diskusjonen, og deltar aktivt (Holst, 2017, s. 51). I det nye årtusenet har feminismen fortsatt å utvikle seg. Med dette menes det at det «nye feministiske» nå kan knyttes til adjektiver, og der individet kommer i sentrum, istedenfor kvinner som gruppe (Holst, 2017, s. 52). Ett av disse adjektivene er *skeiv* («*queer*» på engelsk), og det er uttrykk som handler om at individer ikke ønsker å bli kategorisert/satt i bås av den tradisjonelle tenkningen av kjønn og seksualitet. Judith Bulter er her veldig sentral, der hun problematiserer heteronormer og kjønnsdikotomi, samt påviser et mangfold av uttrykk for seksualitet og kjønn (Holst, 2017, s. 53). Jeg kommer tilbake til Judith Butler i teorikapittelet mitt.

Generelt innenfor sosiologi har det vært lagt vekt på reproduksjon og intimitet i det norske samfunnet, der seksualitet sees på som en særegen måte å organisere disse to på, noe som det også kan tenkes å ha vært i den norske sosiologien. Den seksuelle utformingen av intimitet har både en sosiologisk og historisk prosess. Sosiologisk forskning har forsket på hvordan den

seksuelle organiseringen av intimitet har hatt en tett tilknytning til dannelsen av det moderne kjønnssystemet i det norske samfunnet, som ulike former for kvinneundertykking og diskriminering av seksuelle minoriteter som lesbiske, homofile og bifile individer (Korsnes, 2019, s. 265). Her kan man trekke inn den franske filosofen Michel Foucault, som hadde en stor påvirkning på sosiologifaget, og hans forståelse av seksualitet og (bio)makt (Aakvaag, 2008). Men dette vil jeg si er en ganske generell forklaring på seksualitet. Seksualitet, samt identitet, er begreper som kan ha ulike betydninger for ulike mennesker, da det er forskjellig hva mennesker legger i disse begrepene.

Ifølge Kühle-Hansen (2021) i fagartikkelen *Hva er seksualitet?* er et individs seksualitet er integrert i ens personlighet, og påvirker individers psykiske og fysiske helse gjennom hele livet. Ingen individer har den samme personligheter, og derfor har ingen lik seksualitet (Kühle-Hansen, 2021). Samt at det også er stor forskjell på seksualitet gjennom de ulike fasene i livsløpet. Individers seksualitet handler derfor så mye mer enn bare reproduksjon. Det handler om følelser, kropp, nyte kropp, tanker og aktiviteter, samt hvordan det er å være et individ. Det inkluderer alt fra seksuelle handlinger, kjønnsidentitet, kjønnsroller, seksuell legning, nærhet, intimitet, erotikk, kjærlighet, bekreftelse og reproduksjon. Alt dette uttrykkes i følelser, tanker, ønsker, tro, fantasier, lengsler, holdninger, erfaringer, handlinger, forhold og roller. Og kan være en sterk kilde til både helseutfordringer og andre vanskeligheter, men også være en kraftig kilde til et menneskes selvrealisering og livsglede. Man har sin egen seksualitet, både i et forhold eller som singel, og i ulike aktiviteter. Derfor er det veldig vanskelig å kunne bruke ett bestemt ord eller forklaring på det, da det omhandler så mye (Kühle-Hansen, 2021).

2.2 Identitet

Identitet har å gjøre med hvem vi er, om sin selvoppfatning av seg selv. Menneskers identitet kan sees på som et produkt av en konstruksjonsprosess som omhandler kulturelle, sosiale og personlige faktorer, der disse faktorene handler om opplevelser av tilhørighet, samt felleskap, med ulike grupper, altså hvem vi identifiserer oss med og føler at vi er en del av. Den personlige faktoren handler om individuelle egenskaper og kvaliteter (Schiefløe, 2019, s. 187). Individers identitet vil til noen grad være ett resultat av sosialiseringen, samt at det er noe som vi selv er med på å forme, dette blir da kalt identitetskonstruksjoner. Individer kan gjennom livet gå gjennom situasjoner der spørsmålet om «hvem vi er» kommer opp, noe som

får individene til å ville finne seg selv (Schiefløe, 2019, s. 308). Individuell identitet handler om hvem vi er, men det er også en kollektiv identitet som handler om at vi har noe felles med andre mennesker eller grupper. Den kulturelle identiteten omhandler likt språk, livsstil, verdier og normer, samt at den sosiale identiteten har en tett sammenheng med den kulturelle der det handler om tilhørighet i et større fellesskap (Schiefløe, 2019, s. 308-309).

Utviklingen og formingen av identiteten starter fra man er født, og jenter og gutter blir behandlet forskjellig, samt får forskjellige forventninger og reaksjoner basert på deres kjønn. Barns utvikling og forming av sin kjønnsidentitet spiller en viktig rolle for hvordan individer blir. De kjønnsmessige formingene skjer både i og utenfor kjernefamilien, det skjer på skolen, gjennom medier og i hverdagslivet generelt (Schiefløe, 2019, s. 309). Vi som individer søker gjennom andre å bli akseptert og få bekreftelser om sitt eget selvbilde og identitet. Individer ønsker å påvirke andres inntrykk av ens selv, der individer også observerer og tolker reaksjoner av andre (Schiefløe, 2019, s. 332). Mange vil på ett tidspunkt i livet sitt gå imot de tradisjonelle og formelle normene og verdiene, uten å bli sett på som kriminelle eller avvikere (Schiefløe, 2019, s. 395). LHBT-personer bryter som oftest med det tradisjonelle, der de konstruerer en egen identitet som ikke helt stemmer eller «samsvarer» med majoriteten av befolkningen.

Som nevnt er seksualiteten vår en integrert del av vår personlighet, og da vår identitet (Kühle-Hansen, 2021). Som jeg har forklart før så er det ingen bestemt definisjon eller ord som kan forklare seksualiteten. Det er så mye mer, der det omfatter mye og uttrykkes i tanker, ønsker, holdninger, verdier, atferder, relasjons osv. Da det er stort og så omfattende, så har det en innvirkning på menneskers identitet og da hvordan man definerer sin seksualitet. Og mye kan også påvirke hvordan man velger å vise frem sin identitet og seksualitet. Fordi mennesker blir påvirket av det i rundt seg, hvor man bor, etnisitet, religion, familieforhold, alder osv. Vokser man opp med at sin seksualitet blir akseptert eller ikke, så kan det altså ha en innvirkning på identiteten og hvordan man «uttrykker seg» (Ringereide, 2021).

Forskning viser at individer som er åpne om egen (seksuell) identitet har større sannsynlighet for at de får et bedre sosioøkonomisk liv (Bolsø, 2010, s. 80). Lesbiske kvinner og homofile menn har bedre levekår enn bifile/biseksuelle kvinner og menn. En grunn til det kan da være at de har en identitet som er mer akseptert i samfunnet, samt at det er forsket mer på og blitt gjort tiltak for å bedre deres liv (Bolsø, 2010, s. 80). Bifile/biseksuelle har en seksuell identitet som på en måte er både innenfor den heterofile delen og den homofile delen, de er

ikke lette for andre å «kategorisere», noe som kan ha negative konsekvenser for de gjennom livet (Bolsø, 2012, s. 81).

2.3 Biseksualitet

Seksuelle identitet, også kalt seksuell legning, seksuell preferanse eller seksuell tiltrekning, har å gjøre med hvem man kan forelske seg i og være sammen med, samt hvem man blir tiltrukket av (Kühle-Hansen, 2021). Det finnes mange forskjellige seksuelle legninger i dagens samfunn. Før hadde vi det «tradisjonelle» heteroseksualiteten, som kanskje ble sett på som en samfunnsnorm til hvordan mennesker skal uttrykke sin seksualitet. Målet var for det meste å reprodusere, og det var mellom kvinner og menn (Korsnes, 2019, s. 265). Men nå har det blitt så mye mer. De man kanskje hører mest om i dag er lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, samt at det også er mange andre flere «undergrupper» av seksuelle legninger. Det jeg skal fokusere på her, er bifile/biseksuelle kvinner og menn. Bifili/biseksualitet er altså da en seksuell legning som handler om at et individ føler seg tiltrukket og/eller kan forelske seg i flere enn bare ett kjønn, da ordet «bi» er latinsk og betyr «to» (Skeiv Ungdom, u.å.). Det er en liten forskjell på «bifil» og «biseksualitet». Som nevnt er *biseksualitet* en seksuell legning som handler om at noen føler seg tiltrukket av begge eller flere kjønn. Og at noen er *bifil* betyr at man også kan tiltrekkes romantisk, der man kan få følelser for begge/flere kjønn (Nylund, 2018).

I artikkelen *Bifile blir oversett* (2013) om bifile/biseksuelle kvinner og menn brukes begrepene «bier» og «biene», som jeg tolker er for å snakke om bifile og biseksuelle nettopp for å inkludere både bifile og biseksuelle (Svendby, 2013). Jeg ble inspirert av det, derfor vil jeg også bruke disse begrepene på bifile og biseksuelle istedenfor få å hele tiden skrive «bifile/biseksuelle». Samt at jeg vil bruke forkortelsen «bi» for å inkludere begge. Som nevnt ovenfor er det en forskjell på disse, men masterprosjektet mitt handler i bunn og grunn om begge, altså om mennesker som tiltrekkes både kvinner og menn, og som kan forelske seg i begge.

Biseksualitet har lenge vært et omstridt og kanskje et tabubelagt tema, men har også kommet langt i de siste årene. Teoretikere som har studert på bifili/biseksualitet, har koblet denne seksuelle identiteten inn i det postmoderne. For å forklare den relativt nye interessen for biseksualitet som en del av en bredere akademisk interesse, har de sammenkoblet det i

postmoderne identiteter og ideer (Storr, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 153).

«Ubestemthet» har blitt sett på som et trekk til bifile og biseksuelle. For noen mener de at det er et negativt trekk ved denne seksuelle legningen, der bifile og biseksuelle blir anklaget for at de er ubesluttsom, upålitelig og utro mot sine partnere. Men det er også dem som mener at det å være bifil/biseksuell er en god ting, med dette menes det at man syns at bifili og biseksualiteten er flytende og fri fra «det bestemte heterofile normene» som er i samfunnet (Storr, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 156).

2.4 Åpenhet

Ut ifra den tidligere forskningen, er det tydelig at åpenhet om egen seksualitet og identitet har en stor betydning for hvordan LHB-personer ser seg selv, og hvordan de har det med seg selv. Selv om både lesbiske, homofile, bifile og transpersoner velger å leve i skjul på grunn av frykt for negative holdninger og reaksjoner, diskriminering og vold, har det å skjule seg selv vist seg å ha en negativ effekt på ens psykiske helse (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020).

Det å komme ut og være åpen om egen identitet og seksualitet er veldig sentralt for LHB-personer når det kommer til å kunne vedkjenne sin seksuelle legning overfor seg selv og for andre. Anderssen et al. (2020) trekker frem at åpenhet er en betegnelse for en god helse og for å kunne leve ett fullverdig liv med tilfredshet. Men åpenhet ovenfor sin seksuelle identitet kan også være negativt for LHB-personer, da åpenhet kan øke risikoen for at relasjoner med familie, venner og andre sosiale nettverk kan bli brutte, samt kan øke risikoen for diskriminering, forfølgelse, vold og negative holdninger (Anderssen et al., 2020, s. 111). For det å være åpen eller ikke om sin egen seksualitet og identitet, kan tenkes at gir eller skaper holdninger. Både til seg selv eller til samfunnet, og det kan være både positivt og negativt, og dermed ha en innflytelse på individet.

3.0 Tidligere forskning

I dette kapittelet skal jeg ta for meg tidligere norsk forskning på seksualitet og identitet. Tidligere forskning tar i hovedsak for seg lesbiske kvinner og homofile menn, og mye av forskningen er knyttet til levekår. Altså hvordan lesbiske kvinner og homofile menn har det i

livet, om de har opplevd diskriminering eller andre utfordringer på grunn av sin seksuelle legning. Disse levekårsundersøkelsene ser på sammenhengen mellom individers seksuelle identitet og levekår. Det finnes annen relevant litteratur, men jeg synes de norske levekårsundersøkelsene viser hvorfor det er viktig med ny kunnskap om en marginalisert gruppe i det norske samfunnet, og har valgt å bruke mest plass på dem.

3.1 Den første levekårsundersøkelsen

Den første levekårsundersøkelsen i Norge er en NOVA-rapport fra 1999. Den undersøker lesbiske kvinner, homofile menn og bifile kvinner og menn sine levekår i det norske samfunn, der de ser på sammenhengen mellom seksualitet og levekår. De legger vekt på at det er spesielt biseksuelle kvinner og menn som skjuler sin seksualitet og identitet fra mennesker med samme kjønn, fra partnere, samboere eller ektefeller av motsatt kjønn (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999, s. 50). Det å leve skjult kan ha negative konsekvenser i form av psykiske belastninger, isolasjon og ensomhet. Men å leve åpent kan også ha negative konsekvenser som at man blir mer utsatt for diskriminering, trakassering og vold (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999, s. 53).

Videre forteller levekårsundersøkelsen fra 1999 at samfunnets synspunkt på ulike former for samliv og seksualitet har blitt mer aksepterende, og at det mest sannsynlig har ført til at flere LHB-personer har/får mindre psykiske belastninger. Men i denne levekårsundersøkelsen gjelder dette for lesbiske kvinner og homofile menn. Samt at denne levekårsundersøkelsen tar for seg at lesbiske og homofile får psykiske vansker knyttet til at de sliter med å akseptere seg selv, ikke får aksept fra andre eller det er vanskelig å leve skjult for andre (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999, s. 61-61). Videre får denne levekårsundersøkelsen frem at lesbiske og homofile er mer utsatt for vold, men at siden 1970-80-tallet har skjedd en positiv endring når det gjelder lesbiske og homofile på både skole og jobb. I dette materialet finner de tegn på at livssituasjonen til lesbiske og homofile har blitt bedre på mange arenaer. Men igjen at de er mer utsatt for psykiske belastninger på grunn av lite åpenhet og aksept, samt at de skiller seg ut fra den øvrige befolkningen (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999).

3.2 Senere levekårsundersøkelser

Levekårsundersøkelsen om seksuell legning og levekår fra 2013 får frem at biseksuelles

levetår og livserfaringer er mye mindre dokumentert enn det er for lesbiske kvinner og homofile menn (Anderssen & Malterud, 2013). Denne levetårsundersøkelsen poengterer at bifile kvinner og menn har en dårligere helseatferd og dårligere psykisk helse enn lesbiske kvinner og homofile menn. Noe som gjør at bifile fortjener en større oppmerksomhet. Mange lesbiske, homofile og bifile, heretter LHB-personer, har egne utfordringer i hverdagen som kan bidra til at de velger å ikke fortelle om sin seksuelle legning. De skjuler sin seksuelle legning på grunn av frykt av negative reaksjoner på noe som kan oppfattes som «avvikende atferd», samt at de har opplevd negative reaksjoner før (Anderssen & Malterud, 2013, s. 20-21). Bifile kvinner og menn har noen like grunner for at de også skjuler sin identitet, samt at de ofte har andre utfordringer og handlingsrom. Noen bifile påpeker at det er deres egne usikkerhet som stopper dem i å dele sin seksuelle legning og identitet med andre. Dette er usikkerhet både ovenfor seg selv og andre, samt en redsel for å kunne miste venner og familie. Andre er usikre på sine preferanser, de føler seg ikke komfortabel som enten lesbisk eller homofil, som kan gjøre det vanskeligere for dem å komme fram. Mange bifile føler at deres seksuelle legning ikke blir legitimert av andre på grunn av at de liker begge kjønn, der de føler at de ikke blir tatt på alvor (Anderssen & Malterud, 2013, s. 22).

I denne levetårsundersøkelsen følte mange LHB-personer at sin seksuelle legning var betydningsfull og givende, samt at de ønsket ingen forandring på det. Den laveste tilfredsheten for LHB-personer var hos bifile kvinner og menn, og de var mindre fornøyde om sin seksuelle legning og identitet enn lesbiske kvinner og homofile menn var. Flere bifile kvinner og menn aksepterer ikke sin seksuelle legning sammenlignet med lesbiske og homofile, samt at bifile var mindre åpne om seg selv til andre.

Men det må også påpekes at denne levetårsundersøkelsen fant funn av at befolkningen er litt mindre negative mot LHB-personer enn NOVA-undersøkelsen fra 1999 fant ut. Der LHB-personer opplevde mer positiv reaksjon til sin seksuelle identitet og befolkningen generelt hadde større aksept for dem i denne levetårsundersøkelsen i 2013 (Anderssen & Malterud, 2013).

Bakkeli og Elgvin (2014) i sitt Fafo-notat tar litt mer for seg bifile kvinner og menn, her også deres levetår (Bakkeli & Elgvin, 2014). Her sier de også det samme som de andre levetårsundersøkelsene ovenfor. At hvis LHB-personers levetår sammenlignes med heterofiles levetår ser man at det er forskjeller mellom dem. Samt at bifile/biseksuelle kvinner og menn på noen arenaer har større utfordringer enn lesbiske kvinner og homofile menn (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 7). Her kommer de også tilbake til at bifile kvinner og

menn mente at deres seksualitet var en belastning, og på grunn av det var de mindre fornøyde med sin seksuelle legning (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 8). Sammenligner man funnene i dette Fafo-notatet med NOVA-undersøkelsen fra 1999, kommer det frem at det i 2014 forekommer mindre diskriminering mot LHB-personer, spesielt i arbeidslivet (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 14). Men på samme tid fant de ut at LHB-personer også større problemer knyttet til psykisk helse, samt at flere har opplevd å ha hatt selvmordstanker. Her er også bifile kvinner og menn spesielt utsatt og sårbare. Dette kan være en indikasjon på at diskriminering fortsatt forekommer. Derfor velger flere å ikke være åpen om egen seksualitet og identitet, som nevnt ovenfor kan ha negative konsekvenser på ens psykiske helse (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 15).

3.3 Nyere levekårsundersøkelser

Videre har Anderssen, Buer, Olaniyan & Malterud (2016) undersøkt levekårene blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Denne kartleggingen hadde som hensikt å utvikle indikatorer for levekår som er knyttet til diskriminering mot seksuell legning kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk. Samt formulere en konkret og gjennomførbar plan for hvordan de indikatorene for levekår hos LHBT-personer kan bevares og forbedres over en tiårsperiode (Anderssen et al., 2016, s. 5). I denne kartleggingen, gjennom en spørreundersøkelse, finner de ut av at levekårene til LHB-personer i Norge på mange arenaer er ganske like som levekårene til heterofile personer. Men likevel finner de også noen systematiske tegn på av LHB-personer er mer utsatt og sårbare i det norske samfunnet. Disse ulikhetene kommer frem når det kommer til psykisk helse, livstilfredshet og sosialt nettverk (Anderssen et al., 2016, s. 17). Denne kartleggingen finner også ut av at det å tilhøre LHBT-gruppene er betydningsfullt for dem. Negative holdninger mot dem fins, men flere velger å heve seg over denne negativiteten og vokser heller på det.

Her kommer det også frem at åpenhet om sin seksuelle legning og egen kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet er sentralt for LHBT-personer (Anderssen et al., 2016, s. 34). De har også sett på at befolkningens holdninger mot disse utsatte gruppene, inngår blant levekårene til LHBT-personer, der holdningene mot dem har en påvirkningskraft på det sosiale og psykologiske for dem (Anderssen et al., 2016, s. 43). Innenfor LHBT-befolkningen finnes det også noen undergrupper, som for eksempel panseksuelle og aseksuelle for å nevne noen, disse kan også være interessante å gjøre en undersøkelse på når det gjelder levekår fordi disse kan muligens være enda mer utsatt og stigmatiserte, samt har mindre sosial støtte, enn

de «større bokstavene», LHB-personer (Anderssen et al., 2016, s. 71). Dette masterprosjektet tar for seg bifile kvinner og menn i det norske samfunnet. Å undersøke de andre «undergruppene» vil være interessant og viktig for økt kunnskap og for å minske eventuelle diskrimineringer, men jeg vil si at det krever en enda større undersøkelse.

Viktige grunner til at bifile og biseksuelle kvinner og menn i større grad opplever at de blir usynliggjort og stigmatisert når de er åpne om sin seksuelle legning, og grunner til at de skjuler det, kan være fordi samfunnet fortsatt er *heteronormativt*. Noe som går ut på at samfunnet er styrt av den tradisjonelle og dominerende heteroseksualiteten som tar for gitt at alle samfunnsmedlemmer er tiltrukket til det motsatte kjønn. Dermed setter denne heteronormativiteten standarden og normer for hvordan kjønn og seksualitet gjennomføres og hvordan det leves med (Bolsø, 2010, s. 57). Og siden samfunnet fortsatt er styrt gjennom heteronormativiteten, så kan man tenke seg at individers seksuelle identitet som ikke er innenfor denne rammen, og i homotoleransen der fokuset er på homofile og lesbiske, så føler disse seg mer utenfor og usynliggjort. Identitet handler om hvem vi er, og da blir seksuell identitet et uttrykk for hvem man blir tiltrukket til når det kommer til kjønn (Schieffloe, 2019, s. 187). Disse seksuelle identitetene som da er litt mer «annerledes», blir lettere stigmatisert enn homofile og lesbiske som har fått en «fotfeste» i samfunnet.

En ny levekårsundersøkelse fra 2020 fant også ut at bifile kvinner og menn har flere utfordringer enn det lesbiske kvinner og homofile menn har (Anderssen et al., 2020, s. 121). Bifile kvinner og menn poengterer at de var mindre fornøyde med sin seksuelle legning og mente at det var en belastning. De hadde dårligere selvurdert helse, kronisk sykdom, fysisk funksjonsnedsettelse og langtissykemeldinger (Anderssen et al., 2020, s. 8). Denne levekårsundersøkelsen fra 2020 finner også ut at transpersoner også er spesielt utsatt for diskriminering og vold på ulike arenaer i livet (Anderssen et al., 2020, s. 70). Videre vil jeg ikke ta for meg mer om transpersoner, da det er bifile kvinner og menn jeg har valgt å fokusere på i denne masteroppgaven. Men de fortjener også på lik linje som alle andre å få mer forskningsfokus på seg. Dette kan vises å være en god grunn til videre forskning på seksualitet og identitet, der nyere forskning potensielt kan være med å bedre hverdagen til en minoritetsgruppe som trenger det. Åpenhet om hvem man er spiller en viktig rolle for alle samfunnsindivider, spesielt for dem som ligger litt utenfor den tradisjonelle heteronormative samfunnstenkingen. Noe som spiller en viktig rolle for bifile/biseksuelle kvinner og menns og deres psyke, livskvalitet og levevilkår (Anderssen et al., 2020, s. 111).

De fleste (levetids)undersøkelsene og tidligere forskning om LHBT-personer tar mest for seg lesbiske kvinner og homofile menn og hvordan de opplever hverdagen sin med tanke på egen seksuell legning, diskriminering i hverdagen og arbeidslivet, samt positive og negative reaksjoner. Ofte blir bifile i LHB-befolkningen utelatt i undersøkelser og forskninger. Dette er fordi de er vanskelige å få tak, kanskje fordi de er mindre fornøyde med egen seksuell legning og da velger å skjule den i større grad. Og bifile kan ofte i forskningspublikasjoner og andre offentlige dokumenter bli kategorisert som enten lesbiske eller homofile ut ifra partnervalg. Er en bifil kvinne sammen med en kvinne blir ho kategorisert som lesbisk, er en bifil mann sammen med en mann blir han kategorisert som homofil, er en bifil kvinne sammen med en mann, blir ho kategorisert som heterofil og omvendt. Mye av LHB-litteraturen tar ikke konsis for seg biseksualitet, eller på grunn av mangel av informanter så forutsetter de at bifile bare er en del av studien om lesbiske kvinner og homofile menn (Dworkin 2006, i Bakkeli & Grønningsæter, 2013, s. 21).

3.4 Oppsummering av tidligere forskning

Tidligere forskningene og levetidsundersøkelsene belyser mye det samme. De viser at befolkningens holdninger til LHB-personer i Norge har blitt bedre, diskrimineringen mot dem på arbeidsplassen og på andre arenaer i livet har blitt mindre blant dem og negative holdninger mot dem har blitt mindre. Likevel kan man se at LHB-personer kan oppleve diskriminering, samt at de oftere viser tegn på dårligere levekår og en dårligere psykisk helse, spesielt blant bifile kvinner og menn. Samt at flere av disse levetidsundersøkelsene legger vekt på at det trengs mer forskning på bifile kvinner og menn. Men som nevnt ovenfor kan de være vanskelige å få tak i på grunn av ulike årsaker (Anderssen et al., 2020; Bakkeli & Elgvin, 2014; Bakkeli & Grønningsæter, 2013).

Flere av disse levetidsundersøkelsene inngår i hverandre, og bruker tydelig den tidligere forskningen og funnene der, og setter det opp mot nyere forskning og deres funn og sammenligner dem. De to siste, fra 2016 og 2020, får frem av befolkningen har blitt mer positive og aksepterende mot LHB-personer, men at man fortsatt ser at de også er en mer utsatt gruppe for diskriminering, vold og psykiske belastninger (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2016, Anderssen et al., 2020). Samt at en ny undersøkelse fra Statistisk sentralbyrå (SSB) fra 2022, også bekrefter dette i enda nyere tider (Engvik, 2022).

Denne tidligere forskningen tar for seg levekårsundersøkelser for lesbiske kvinner, homofile menn, bifile kvinner og menn, og transpersoner. Levekår handler om sosiale og økonomiske forhold som lager betingelser for hvordan mennesker lever sine liv, samt deres muligheter og ressurser til å kunne delta på forskjellige områder i livene sine, som for eksempel gjennom utdanning, arbeidsliv, familie, politikk og organisasjonsliv (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 7). Dette masterprosjektet handler om primært om opplevelser og erfaringer bifile kvinner og menn har tilegnet seg gjennom livet, hvordan de har «håndtert» livet med sin seksualitet og identitet, og hva har påvirket dem. Levekår vil her være naturlig å ha et lite fokus på da det ut ifra definisjonen over omhandler livet til individer på forskjellige områder, men hovedfokuset vil være på opplevelser og erfaringer.

4.0 Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg beskrive hvilke teorier jeg er inspirert av i masteroppgaven. Her skal jeg spesifisere sentrale teorier som skal hjelpe å belyse og forstå bi kvinner og menns opplevelser og erfaringer til egen identitet og seksualitet i det norske samfunnet. Teoriene jeg skal ta for meg legger til rette for videre diskutering av tema. Målet er at leseren skal kunne få en god kjennskap til de sentrale teoriene som brukes, samt kunne få bedre forståelse på hva jeg vil oppnå i dette prosjektet.

4.1 Skeiv teori

Som nevnt i kapittel 2.1 om seksualitet har kvinnebevegelsen og feminismen bidratt til store samfunnsendringer, der målet var at kvinner på lik linje med menn kunne bidra mer aktivt i utdanning og yrkesliv. Samt at kvinner ikke skulle være kontrollert av egen biologi og menn. Abortkampen ble særlig viktig for kvinner rett til selvbestemmelse over egen kropp og seksualitet (Holst, 2017, s. 49). Kvinnebevegelsen og feminismen startet først i USA og i Storbritannia på 1850-tallet (Holst, 2017, s. 42), videre fikk det tak i andre europeiske land, Norge blant dem fra midten på 1880-tallet og fortsatte å utvikle seg sterkt gjennom 30 år i det norske samfunnet (Lønnå, 2019). Ut ifra dette har feminismen fortsatt å utvikle seg, og ga seksualiteten helt nye betydninger for samfunnsmedlemmene. Og det er her «*skeiv teori*» kommer inn i bildet (Holst, 2017, s. 53). I norsk kontekst er skeiv teori relativt nytt, men ser ut til å ha fått ett sterkt fotfeste også i Norge (Malterud, 2022).

Gjennom tidene har seksualitet, og alt innenfor dette, som kropp, kjønn, nytelse, intimitet og reproduksjon, vært innen et strengt regime om hvordan det skal gjøres og håndteres, hva som er lov og ikke, og kan si at det har vært undertrykt av samfunnsnormer- og verdier (Bolsø, 2010, s. 35). Her kan man se at seksualitet har vært underlagt makt, og at seksuelle praksiser har hatt en sammenheng med sosiale hierarkier (Bolsø, 2010, s. 36). Det «behovet» mennesker har for å kategorisere ting og andre individer, å sette noe/noen i bås, gjør at seksualitet, samt kjønn, har blitt et «redskap» i samfunnsmessige maktforhold. Der seksualitet og kjønn brukes i de samfunnsmessige maktforhold, samt at makt også er innledet i seksualitet og kjønn (Bolsø, 2010, s. 37). Og som nevnt tidligere, er det dette begrepet «skeiv» og skeiv teori nyanserer og opponerer mot. Skeiv er altså et uttrykk for mennesker som ikke vil bli satt i bås eller kategorisert av den «typiske» tradisjonelle tenkningen av seksualitet og kjønn (Holst, 2017, s. 53). Og det er et relativt nytt begrep som samler ulike grupper av minoriteter og mangfold innenfor seksualitet og kjønn, som forskjellige seksuelle identiteter, kjønnsidentitet og variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling (Malterud, 2022).

Hvis en mann er sammen med en kvinne, så er det et heterofilt forhold og han er heterofil, eller hvis en mann er sammen med mann så er det et homofilt forhold og «bestemt» at han er homofil? Men hva med dem som kan være sammen med begge/flere kjønn, kreves det da at noen er den maskuline eller feminine? Eller kan man ikke bare like personlighet istedenfor kjønn (Bolsø, 2010, s. 38)? Den skeive teorien er en teori som handler om å lese og tolke både samfunnet og seksualiteten på. I den tradisjonelle tenkningen av seksualitet og kjønn, så er det lett at man kategoriserer individer basert på hvem de er sammen med (Bolsø, 2010, s. 59). Og en forutsetning med skeiv teori handler om at det ikke er noe galt med individene, det er ikke noe galt med kroppene våre. Men at det er noe undertrykkende og galt med hvordan kropp og seksualitet blir lest og forstått, og hvem som blir legitimert fordi de har de «rette» kjennetegnene. Samt at det er noe undertrykkende og galt med hva som forventes av individet i forhold til seksualitet, kropp og kjønn (Bolsø, 2010, s. 63). Skeiv teori, samt feminismen, går begge imot den kulturelle og sosiale orden som er med på å forankre den mannsdominerte heteroseksualiteten, som fortsatt kan vises er en ubestridt norm eller fortsatt blir tatt for gitt i det norske samfunnet (Jackson, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 71).

Skeiv teori handler om å kunne tenke identitet på nytt. Tekningen av identitet har utviklet seg lenge, og forsetter å gjøre det. Skeiv teori gir en hjelpende hånd og et interessant blikk i møte med dette (Bolsø, 2010, s. 65). At man er homofil, har i dagens samfunn blitt naturliggjort ved at andre homofile «samsvarer» med kriteriene som kjennetegner denne kategorien (Bolsø,

2010, s. 60). Skeiv teori skiller seg altså fra den tradisjonelle homo- og lesbiskforskningen ved at den ser vekk fra at homoseksualiteten som mer eller mindre fastlagt identitet, men at identitet er en skiftende og foranderlig praksis. Samt at den også kritiserer alle andre teorier som fremstiller identitet som noe uforanderlig og bestemt, og vil da redefinere selve identitetsbegrepet sånn at identitet kan forskers og analyserer som noe mangfoldig og beskrivende (Mortensen & Jegerstedt, i Mortensen et al., 2008, s. 290). Dermed har skeiv teori skapt noen problemer for homopolitikken.

I skeiv teori, så er identitet skapt og gjenskap gjennom kulturen, selv om identitet også erfares og oppleves som essensielt og naturlig for individet. Når dekonstruksjonen av kategori er målet til skeiv teori, så er det selvsagt at det blir problemer for homopolitikken som har kjempet for likestilling og mangfold for homofile menn og lesbiske kvinner (Bolsø, 2010, s. 65-66). Skeiv teori vil se bort fra det som er her og nå, og vil heller tenke på det som kunne ha vært annerledes, noe som er det visjonære aspektet ved skeiv teori. Dette kan også forklare hvorfor ungdommer/unge voksne trekkes til skeiv teori. Ting har blitt bedre og mer åpent, men vi er ikke helt i mål enda. Det fortsatt mye jobb som må gjøres, spesielt for undergruppene innenfor seksuell identitet. Og når den yngre generasjonen vokser opp i et mer åpent samfunn med mer aksept for det ikke-tradisjonelle, så ligger det kanskje litt i kortene at skeiv teori og dets redskap brukes av de yngre (Bolsø, 2010, s. 68).

Er det derfor bifile kvinner og menn blir usynliggjort på grunn av deres seksuelle legning? Altså at det ikke passer inn i en bestemt kategori, derfor blir de mer marginalisert, usynliggjort, ikke trodd på, men også overseksualisert. Samt at en feminin mann ikke kan være sammen med en kvinne eller en maskulin kvinne ikke kan være sammen med en mann, fordi det «passer ikke inn» med det samfunnsbestemte normene, kriteriene og verdiene for hva som er «mannlig» og «kvinnelig», at noen «må» være kvinnen eller mannen i et forhold. Eller at man blindt kategoriserer mennesker basert på hvem de er sammen med? Kampene som homobevegelsen har kjempet gjennom årene har handlet om hvem som kan regnes som homofile. Og i dette har de bifile nesten blitt glemt og gjemt i denne bevegelsen, noe som gjør det vanskelig for dem å føle seg hjemme i LHBT-miljøet (Bolsø, 2010, s 72; Utne, 2018).

4.2 Judith Butler; teori om kjønnsperformativitet

En veldig viktig person innenfor bevegelsene for kjønns- og seksualitetsmangfold er den

amerikanske filosofen Judith Butler, og er i nyere tider en av de som har hatt størst innflytelse på perspektiver på kjønn og seksualitet i moderne samfunnet. Butlers tenking og originalitet kommer fra at Butler vil trekke frem de «gjemte» menneskelige erfaringene for å skape mer levelige liv innenfor marginene, der hovedmålet er et bedre samfunn for alle (Butler, 2020, s. 8). Butler utviklet på 1990-tallet teorien om kjønnsperformativitet, som går ut på at kjønn har en performativt effekt av hvordan kjønn skal formes og gjøres, der det blir tatt for gitt hvordan kjønn skal gjøres. Teorien om kjønnsperformativitet har som mål å skal kunne frigjøre kjønn og seksualitet. Noe som på 90-tallet, samt nyere tider, ble godt tatt imot av individer som hadde en seksualitet og kjønn som «ikke passet inn» og ble stadig satt spørsmålstegn ved (Butler, 2020, s. 10). Et viktig tema gjennom Butlers forfatterskap, er diskursive normer i samfunnet. Diskurs er om hvordan man snakker og tenker om samfunnet eller om en spesifikk ting/felt som er i samfunnet (Korsnes, 2019, s. 58). Disse diskursive normene kan for samfunnsindividene skape trygge og gode livsrammer, men for andre så kan disse diskursive normene være med på å frata dem sine menneskeligheter (Butler, 2020, s. 13). Der noen føler seg fanget i disse rammene det tradisjonelle samfunnet har konstruert.

Ut ifra dette kan man også lett forstå at Butler er viktig innenfor den skeive teorien. Og som nevnt ovenfor er skeiv teori et uttrykk for samfunnsindivider som ikke vil bli satt i bås eller bli kategorisert av den tradisjonelle tankegangen av seksualitet, kjønn og identitet (Holst, 2017, s. 53). Likevel om samfunnet er heteronormativt, og domineres av heteronormative tankegang på hvordan seksualitet, kjønn og identitet skal være og konstrueres, så kan ikke en identitet i samfunnet fastsettes på en etisk forsvarlig måte. Individer som identifiserer seg som skeive, har funnet nye ord for å forklare og utvikle seksualitet og kjønn på, der de gjennom egne opplevelser beskriver hvordan det er for dem (Butler, 2020, s. 18). Den disiplinære produksjonen av seksualitet og kjønn som fortsatt skjer i det tradisjonelle (heteronormative) samfunnet, fortsetter å opprettholde interessene til den heteroseksuelle reguleringen og konstruksjonen av seksualitet som er innenfor reproduksjonsfæren (Butler, 2020, s. 43).

Butler forklarer at handlinger, begjær og kroppslige bevegelser er med på å skape et anlegg på det Butler kaller for *kroppens overflate*. Disse handlingene, begjærene og kroppslige bevegelsene er altså da *performative* ifølge Butler. Der den identiteten som blir uttrykt, er en fremstilling som blir produsert, samt opprettholdt, gjennom diskursive midler og andre kroppslige tegn. Hvis denne realiteten da er innlemmet i samfunnsmedlemmene, så er det altså en funksjon og effekt av en offentlig sosial diskurs. Samt at kroppen blir «bearbeid» gjennom offentlige reguleringer, og en grensekontroll for kjønn som etablerer individenes

autonomi/selvstendighet. Disse handlingene og kroppslige bevegelsene skaper og opprettholder en illusjon om at kjønn har en kjerne, og som diskursivt blir vedlikeholdt gjennom å regulere individenes seksualitet som er innenfor den tradisjonelle heteroseksualiteten, som igjen blir reproduktivt opprettholdt (Butler, 2020, s. 44).

Heteroseksualiseringen av begjæret innleder og krever altså da skapelsen av ulikevekten og diskrete motsetninger mellom hva som er «maskulint og «feminint», og her forstås også disse som uttrykksfulle grunnleggende egenskaper for «mannlig» og «kvinnelig» (Butler, 1999, s. 23-24). Butler forklarer at kjønnsidentitet kan forstås som en kulturell og/eller personlig historie som underlagt «overførbare» betydninger som støtter seg til andre. Samt at det også danner illusjonen som en innvendig og primært kjønn «selv», eller som etterligner mekanismen bak den dannelsen (Butler, 2020, s. 47-48). Kjønnsidentitet, skapt gjennom den kulturelle matrisen, forlanger at noen typer for identitet ikke kan eksistere, der kjønn ikke følger av sex, og begjæret ikke følger fra kjønn (Butler, 1999, s. 23-24). Hvis kropp blir sett på som en grense, og da regulert gjennom det kulturelle og politiske, samt da en betydningspraksis som er innen det kulturelle feltet av hierarkisk kjønn og det heteroseksuelle (heteronormative), spør Butler hvilket språk vi da står igjen med å kunne forstå kjønn og kroppslige praksisen (Butler, 2020, s. 49).

Butler hevder at kjønnsidentitet er en identitet som bør bli konstruert forsiktig gjennom tiden, som må bli etablert i et ytre rom gjennom stabiliserte og gjentatte handlinger (Butler, 2020, s. 51). Butler mener altså her at, kjønn er en norm som ikke kan internaliseres helt, og at det Butler kaller «interne» som er overflatebygning og normer for kjønn er til syvende og sist umulige å kroppsliggjøre. Hvis handlingene og egenskapene fra kjønn er performative, som er de forskjellige måtene kroppen produserer eller viser sin kulturelle betydning på, så er det ingen «ekte» eller opprinnelig identitet som en egenskap eller handling kan måles ut ifra (Butler, 2020, s. 52). Forutsetningen om en «ekte» eller sann/oppriinnelig kjønnsidentitet vil bli avslørt som en regulerende forestilling, hvis det da ikke finnes noen falske eller «ekte», parodierte eller virkelige kjønnede egenskaper eller handlinger (Butler, 2020, s. 52-53).

Hvis kjønn blir konstruert gjennom uforanderlige og holdbare sosiale konstruksjoner, så betyr også det at begrepene om kjønn og en «ekte» vedvarende femininitet og/eller maskulinitet, er konstruert som en del av strategien som holder tilbake kjønnets performative karakter og mulighet. Som er for å multiplisere mangfoldet for kjønnets konfigurasjoner som er utenfor rammene for maskulin dominans og pålagt heteroseksualitet. Noe som gjør at individenes

personlighet er sosialt etablerte og opprettholdt gjennom samfunnsnormer (Butler, 2020, s. 53). Butler forklarer at identitet er spikret gjennom de stabiliserende begrepene om seksualitet, kjønn og sex, og at selve fremstillingen om personen satt i tvil av den kulturelle fremveksten av de «diskontinuerlige» eller «usammenhengende» kjønnede individene, men som da ikke stemmer med de kjønnede normene i den kulturelle forståeligheten som mennesker defineres ut av (Butler, 1999, s. 23).

4.3 Teori om identitet og seksualitet

I boka *Sexual Conduct* (2005) forklarer seksualitetsforskeren Plummer at det finnes tradisjonelle tenkemåter å konstruere seksualitet på som er kroppslig, biologisk og «naturlig», men at de to amerikanske sosiologene Gagnon & Simon ville vise frem hvordan seksualiteten hele tiden er konstruert gjennom familiære, sosiale, religiøs, politiske og økonomiske forhold. De argumenterer for at seksualiteten aldri er et frittflytende ønske for individer, da den konstant er forankret i kulturelle og materielle krefter. Seksualiteten er altså ikke noe for seg selv og alt som har med seksualitet å gjøre, har alltid noe med sosiale spørsmål å gjøre (Gagnon & Simon, 2005, s. xii). For individer var det seksuelle innlemmet gjennom det symbolske, ritualistiske og dramatiske. Der faste, eller tradisjonelle, formler for drama/ting gjorde livet og seksualiteten lettere.

I nyere tider har det blitt mer rom for ulike former for seksualitet (Gagnon & Simon, 2005, s. xiv). Dermed ble Gagnon & Simon sitt mål å utfordre det synet som var på sex og seksualitet (Gagnon & Simon, 2005, s. x). De mente at å bare finne og bruke den samme informasjonen og datamaterialet som allerede eksisterer, gjør ikke at man beveger seg fremover med det temaet. Simon presiserer at det er ikke nødvendigvis informasjonen det handler om, men det er hvordan man tenker om det seksuelle, og da seksualitet og kjønn. Han mener at det er ikke et spørsmål om forklaringen på seksualitet, men et spørsmål om forståelse av det (Gagnon & Simon, 2005, s. xi). Gagnon & Simon sitt arbeid handlet om å definere hva, hvem, hvor, når og hvorfor når det kom til seksuell atferd, samt ville veilede individenes seksualitet på en personlig, interaksjonell og kulturhistorisk nivå (Gagnon & Simon, 2005, s. xiv). Gagnon & Simons sitt verk handler mest om individer og deres endringer i seksuell praksis. Masterprosjektet mitt handler ikke om seksuell praksis, men det kan vises å ha en sammenheng med det seksualitet og identitet.

Gagnon & Simons hovedfokus i deres forskning har vært rettet mot de unge, da de er de mest sårbare for de kreftene som frembringer endring i samfunnet, men de har også funnet ulike endringer i alle aldergrupper (Gagnon & Simon, 2005, s. 215). Men til tross for de store endringene som har skjedd de siste fire tiårene, altså endringer i individers seksualitet, hvordan man identifiserer seg og hvordan kjønn blir konstruert, så kan det fortsatt sees at det er noe som holder seg konstant og har en innflytelse på samfunnsmedlemmene. Som både er bevisst og ubevisst. Dette er eventuelle negative holdninger mot seksualiteten, spesielt hvis det er noe som bryter med det tradisjonelle (heteronormativitet). Mange gleder seg over disse viktige endringene i samfunnet når det kommer til seksualitet, mens andre kanskje synes det er skummelt og fortsatt holder på det gamle (Gagnon & Simon, 2005, s. xvii). Jeg sier ikke her at vi skal kaste bort det tradisjonelle, men det er viktig at man gir rom for å utvikle og endre slik at flere individer kan ha det bedre, få en god livskvalitet som forhåpentligvis vil holde seg gjennom livet. Men å endre noe så enkelt som klær tidlig i livet (som bukser både for gutter og jenter), og kanskje ikke er så aggressive med jenter og gutter med hvordan de skal være og oppføre seg i samfunnet, kan være med å gi mennesker flere muligheter til å forme sin kjønnsidentitet (Gagnon & Simon, 2005, s. 221).

4.4 Heteronormativitet og homotoleransen

For å belyse problemstillingen er begrepene *heteronormativitet* og *homotoleranse* (*homonormativitet*) sentrale. Betegnelsen heteronormativitet handler om sosiale og kulturelle praksiser der samfunnsindivider tar for gitt at alle tiltrekkes til det motsatte kjønn (Malterud, 2022). Heteronormativiteten oppstod ut ifra hvordan heteroseksualiteten ser ut, samt hvordan den er formet og ga en forklaringsplikt til heteroseksualiteten, som da dominerer i det norske samfunnet. Det heteronormative synspunktet handler om det tradisjonelle heteroseksuelle møtet og setter normer og standarder for hvordan seksualitet og kjønn skal praktiseres og leves med (Bolsø, 2010, s. 57).

Men hva betyr det for de andre seksuelle identitetene og kjønnsidentitetene når det er heteronormativiteten som dominerer i det norske samfunnet? De som da tiltrekkes av det samme kjønn (lesbiske/homofile) og begge/flere kjønn (bier) blir usynlig og annenrangs. Et dilemma som skeive individer ofte kan oppleve er om de skal holde seg usynlig og leve i skjul, eller om de skal være selvlysende som kan føre til at de blir mer utsatt for vold, diskriminering og stigmatisering (Anderssen et al., 2016, s. 71). Denne forskjellsbehandlingen

er ikke bevisst på et individnivå. Men når det ligger som en grunnforståelse hos den øvrige befolkningen i samfunnet hva deres normalitetsforståelse er, der man tar for gitt hva som gjelder for de fleste, så er det ikke rart at det fortsatt er forskjeller når heteronormativiteten fortsatt dominerer.

Lovdata kommenterte i 2019 at, selv om det er vedtatt en likestillings- og diskrimineringslov om seksuell legning, så betyr det ikke automatisk at det er likestilt i praksis. Lovverket og samfunnet har altså da fortsatt et heteronormativitet utgangspunkt og syn på hvordan ting skal være og praktiseres (Tveter, 2019). Tar man slike ting for gitt, så bidrar det til at minoritetsgruppene behov forsetter å være usynlig og/eller ikke prioritert. Sier man noe, så blir man selvlysende og setter seg selv opp mot å bli kritisert (Anderssen et al., 2016). Jeg sier ikke her at hvis man sier noe får man det automatisk dårlig. Er det flere som sier ifra, så skaper jo det samhold for skeive, bifile, panfile osv. og de kan fortsatt ha det bra med seg selv. Men det jeg sier er at de er mest utsatt, og er i en større risiko for dårligere livskvalitet i det heteronormative samfunnet (Malterud, 2022).

Norge har kommet langt de siste fem tiårene, og er et ganske åpent og likestilt land, der forventningene til at det ikke skal være noe vold eller diskriminering mot minoriteter kan kanskje være ganske store. Som nevnt før, har ting blitt mye bedre, men ikke bra. Fortsatt er bifile kvinner og menn i mindre grad åpen om sin seksuelle legning, samt at de får motstand fra det øvrige samfunnet og LHBT-miljøet. Så blant skeive og seksuelle minoritetslegninger (bifile, panfile osv.) i det norske samfunnet så kan det være mer de subtile holdningene til det heteronormative være det som er mest belastende for disse individene. At man tar det heteronormative samfunnet for gitt kan føre til stress for de gjeldende minoritetene, samt at de kan føle seg med utenfor i samfunnet, som igjen kan føre til dårligere levevilkår hos dem (Anderssen et al., 2020; Malterud, 2022).

Som nevnt i kapittel 2.4 om åpenhet, så er det en viktig faktor og forutsetning for at disse minoritetene skal kunne ha det bra med seg selv og kunne ha en god helse. Det å kunne være stolt over hvem man er uten å få noe negativt mot seg, å ikke trenge å skjule seg der de kan være hundre prosent seg selv, er en forutsetning for bedre kvalitet i livet. Men det å være åpen om seksualitet og kjønn, som er veldig personlige og «sårbare» tema, kan bare være mulig om man kjenner seg trygg. Noe som krever tillit til de det gjelder, og man må gjøre seg fortjent til det. I et land som regner seg selv som veldig likestilt, så må man også gjøre dette i praksis (Malterud, 2022).

Heteronormativiteten henger også sammen med skeiv teori. Det handler om at heteroseksualitet og cis-kjønn som blir produsert og opprettholdt gjennom den tradisjonelle kulturen og universelle erfaringer (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165). Og som nevnt tidligere, vil skeiv teori bryte med det tradisjonelle, samt fjerne de samfunnslagde kategoriene for hvordan seksualitet og kjønn konstrueres (Holst, 2017, s. 53). Denne heteronormativiteten, og da heteroseksualiteten, blir kollektivt anerkjent og tatt for gitt at er sant. Dette gjør at samfunnsmedlemmene tenker at den heteroseksuelle parforhold-formen er den beste måten å kunne leve på, der det homoseksuelle parforholdet blir noe som skal inkluderes og tolereres (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165).

Homotoleransen har gitt det norske samfunnet et nytt syn på hvordan parhold kan «konstrueres», der homofile parforhold blir sett på som alternativt for det heteronormative og som skal tolereres (Svendsen, Stubberud, Djupedal, 2018, s. 165). Men selv om homotoleransen har gitt mennesker og samfunnet mer forståelse, krever skeive, biene og andre «undergrupper» av seksualiteter, at kjønn og seksualitet fortsatt skal være et tema i samfunnet. Dette er jo forståelig da det visest at bier, skeive og andre ikke-heterofile, vil bli forstått, mer synlig og åpen, samt bli akseptert for dem de er (Butler, 2020, s. 19). Denne homotoleransen har blitt en norm i det norske samfunnet, der det er spesifikt lesbiske kvinner og homofile menn som har kunnet formet sin kjønnsuttrykk og lever i samme kjønn parforhold. Her kan man da også si at det er en homonormativitet i det norske samfunnet, som ikke utfordrer den heteronormative tenkningen, men understøtter den. De heteronormative kjønnsidentitetene og kjønnsuttrykkene er viktige elementer og kategorier, samt at det er stabilt gjennom homotoleransen. Dermed har også denne homotoleransen som norm i samfunnet hatt noen konsekvenser på hvordan skeive og andre seksuelle legninger blir representert og forstått (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 167).

5.0 Metodisk tilnærming

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for den metodiske tilnærmingen for denne studien. Først vil jeg starte med å legge frem begrunnelsen for valg av metode og hvilken form for intervju jeg har valgt i denne oppgaven. I denne studien har jeg brukt kvalitativ metode, og kombinert to ulike metodiske tilnærminger.

5.1 Kvalitativ forskningsmetode

Som nevnt ovenfor trengs det mer og nyere forskning på bifile kvinner og menn, om deres opplevelser og erfaringer. Problemstillingen for forskningsprosjektet er «*Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifil i det norske samfunnet?*», og for å best kunne besvare problemstillingen har jeg valgt å bruke en kvalitativ forskningsmetode med intervju og dokumentanalyse med ulike artikler fra forskjellige nettsteder og en podkast fra musikkjenesten Spotify. Identitet og seksualitet er sensitive og personlige tema, derfor mener jeg at mer dybde i om temaet er den beste og gunstige vegen å utføre forskningsprosjektet på. Og derfor er en kvalitativ metode bedre egnet enn en kvantitativ metode. Kvalitative metoder tar for seg livet innenfra, samt fokuserer oppmerksomheten mot hvordan man lever sitt liv, mens en kvantitativ metode er et veldig strukturert design som tar avstand og har en mer selektiv relasjon til kildene sine og gir en mer avgrenset og enhetlig datasett som resultat (Thagaard, 2018, s. 11-16). Og med tanke at temaet for forskningsprosjektet er veldig sensitivt, mener jeg derfor at en kvalitativ metode med intervju, og dokument, er den beste fremgangsmåten.

Det jeg ønsker å lære og finne ut av er hvordan bifile kvinner og menn har erfart og opplevd sin egen identitet og seksualitet i det norske samfunnet i dag, ut ifra deres perspektiv. Har de tilegnet seg noen holdninger spesifikt til sin identitet og seksualitet, hva har påvirket dem, er de mindre åpne og har da mindre tilfredshet som et resultat, hvilke negative reaksjoner har de fått? Hensikten med studien er altså å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer bifile kvinner og menn har tilegnet seg i forhold til egen identitet og seksualitet ut ifra deres historier, synspunkt og opplevelser.

Denne oppgaven er en blanding av både deduktiv og induktiv metode. Med en deduktiv metode, eller logisk deduksjon, vil si at man ut ifra generell teori, eller fra eventuelle observasjoner (Korsnes, 2019, s. 48), utformer bestemte hypoteser som kan forskes på empirisk, som også blir kalt hypotetisk-deduktiv (Schiefløe, 2019, s. 95). Hvis resultatet av en empirisk forskning stemmer med en hypotese, så styrker det teorien det gikk ut fra. Men hvis resultatet ikke stemmer, så må teorien revideres eller forkastes (Schiefløe, 2019, s. 96). En (logisk) induktiv metode vil si det motsatte fra det deduktive, fra data til teori. Det tar altså utgangspunkt i observasjoner, eller andre registreringer, der man prøver å finne en logisk og teoretisk forklaring på fenomenet man observerer/registrerer. Teorien man kommer frem til ut ifra de observasjonene, kan forskes på gjennom en hypotetisk-deduktiv logikk (Schiefløe, 2019, s. 96). Både deduktiv og induktiv metode/tenkning har en kobling. Utviklingen av teori

har alltid utgangspunkt i empiriske observasjoner, og teorier må forskes på empirisk for at man skal kunne tilegne seg en tiltro til dem. Og derfor er det også behov for begge disse tilnærmingene i forskningsarbeid. Kvantitative metoder eller tilnærminger er oftest koblet til den hypotetiske-deduktive metoden/tenkningen, mens kvalitative metoder er som oftest koblet til den induktive tilnærmingen (Schieffloe, 2019, s. 96). Men som nevnt ovenfor så har dette forskningsprosjektet en blanding mellom den deduktive og induktive tilnærmingen. Ut ifra generelle, og personlige, observasjoner har jeg sett at bifile kvinner og menn blir sett mer ned på enn lesbiske kvinner og homofile menn. Der bienes seksualitet ikke har blitt akseptert av både heterofile eller de innenfor LHB-samfunnet. Så teorien der var, også ut ifra mine egen personlige observasjoner, at bifile ble mer marginalisert og mindre akseptert av andre i samfunnet, og jeg vil finne ut om det stemmer hos andre.

Jeg har et håp om at dette masterprosjektet kanskje kan være med å gi bier en større og sterkere stemme i det norske samfunnet. Derfor, har jeg valgt dokumenter, hvis formål er å nå ut til den generell befolkningen. Kanskje særlig til de menneskene som også er opptatt av seksualitet og identitet i det norske samfunnet. Jeg har valgt dokumenter, det vil si en podkast og fire artikler, som er «populært» i den forstand at de er tilgjengelig for et stort publikum. Podkasten; *Alfakrøll: Bifile gutter*, og er publisert på den populære musikkjenesten Spotify, samt fire artikler fra kjente og populære allmennkringkastinger som NRK, NRK P3, Aftenposten, og nettsiden Cupido som er særlig interessant for de som fokuseres mest på seksualitet og erotikk. Jeg vil redegjøre mer for disse litt senere i oppgaven.

I tillegg til de to intervjuene jeg selv har gjort, utgjør denne empirien i oppgaven veldig viktig for analysen. Datamaterialet og empirien jeg tilegnet meg gjennom podkasten og artiklene, ga både meg og prosjektet viktig informasjon for å kunne svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Informasjonen i artiklene og podkasten bygger på «vanlige» menneskers sine erfaringer, opplevelser og holdninger, og kan på den måten sees i sammenheng som med de to intervjuene. Da jeg også ville ta for meg bifile menn i masterprosjektet, men ikke fikk rekruttert noen, så ble denne empirien jeg fant, spesielt podkasten, viktig for å kunne få frem bifile menn sine opplevelser og erfaringer i forhold til sin egen seksualitet og identitet i det norske samfunnet. Disse datamaterialene, og informasjonen fra de kvalitative intervjuene, er med på å fortelle hvordan, samt diskutere, hvordan bi kvinner og menn har det i nåtidens samfunn.

På grunn av temaet, samt problemstillingen og forskningsspørsmålene, fremstår en kvalitativ metode med et semistrukturert intervju og dokumentanalyse som den riktige metoden for denne studien. Jeg vil komme tilbake til dokumentanalyse senere i oppgaven. Gjennom intervju tilegner forsker og intervjupersonen en kontakt som vil være viktig for både forsker og studien for å tilegne seg god informasjon. Samt for intervjupersonen lager det en form for tillit og trygget. Intervju gir forskeren innsikt i menneskers synspunkter, opplevelser og selvforståelse, derfor er denne kontakten viktig. Den relasjonen som skapes gjennom intervjuprosessen for forsker og informant er veldig viktig for datamaterialet som kommer frem i intervjuet (Thagaard, 2018, s. 11-12). Når man intervjuer mennesker får man et innsyn i menneskers opplevelser fra deres synspunkt (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 19). Man får en gylden mulighet for å tilegne seg informasjon hvordan enkeltmennesker opplever og oppfatter ulike situasjoner og begivenheter i ens liv. Dette kan være alt fra hvordan man håndterer en sykdom, hvordan man bruker et spesifikt produkt, eller hvordan man forholder seg og erfarer sin identitet og seksualitet (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 20).

5.1.1 Prosjektets rammeverk

Prosjektets rammeverk, ressurser og varighet har en innvirkning på hvor mange informanter studien kan ha. Normalt er 3-5 informanter vanlig for et studentprosjekt, (Brinkmann & Tanggaard, 2012, 20). For dette prosjektet ønsket jeg opprinnelig både kvinnelige og mannlige informanter over 18 år, som identifiserte seg som bifile eller biseksuelle. For å best kunne besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene mine, hadde det vært ideelt og hatt minst 6 informanter der det hadde vært en blanding med kvinner og menn. I dette masterprosjektet så hadde jeg planlagt å bare benytte meg bare av kvalitative intervjuer. Til tross for at jeg kontaktet organisasjoner som til daglig holder på med seksualitet og identitet, som Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (FRI) og Skeiv ungdom, så fikk jeg enten avslag eller ingen svar. Jeg klarte dermed bare å rekruttere 2 kvinnelige informanter der, begge er i 20-åra, for dette masterprosjektet. Dette kan tolkes som at identitet og seksualitet er meget sensitive, personlige, «intime» og private tema, der det ikke er alle som føler seg komfortabel å belyse sin egen seksuelle identitet.

Grunnen til at jeg til slutt klarte å rekruttere 2 informanter, var fordi jeg visste selv hvem de var, og de visste hvem jeg var, der jeg fikk kontaktet dem for å høre om de ville være med i prosjektet. På grunn av disse vanskelighetene for å rekruttere, ble jeg derfor nødt til å tenke

nytt og finne ut hvilke andre metoder som jeg kunne kombinere sammen med kvalitative intervju som skapte viktig empiriske informasjon. Dette ble da en mixed-method tilnærming, der jeg også benytter dokumentanalyse. Dermed består denne studien altså av en kombinasjon av kvalitative metoder med intervju og dokumentanalyse fra populærlitteraturen. Denne empirien gir studien en blanding med kjønn, noe som jeg opprinnelig ønsket for prosjektet. Datamaterialet fra både intervju og dokumentene gir meg innsyn på bi kvinner og menn, og deres opplevelser og erfaringer i forhold til sin egen seksualitet og identitet i det norske samfunnet i dag.

5.2 Intervju

Som nevnt tidligere, så består denne studien av to kvalitative metoder. Den ene er *semistrukturert intervju*. Intervjuene ble gjennomført høsten i 2022 og tidlig på nyåret i 2023, og datamaterialet som presenteres i oppgaven tar for seg intervjupersonenes opplevelser, erfaringer og holdninger, samt tanker og meninger, som bifile kvinner og menn har i forhold til egen seksualitet og identitet i dagens norske samfunn. Før selve intervjuprosessen kunne starte, måtte jeg søke og få godkjenning av prosjektet fra Norsk senter for forskningsdata (NSD), nå kjent som Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Begge informantene har signert samtykkeerklæring for deltakelse i dette forskningsprosjektet.

Det finnes flere ulike typer for intervju. En type er at intervjuet ikke har noe særlig struktur og kan sees på som en samtale mellom forsker og informant om et tema. Her kan informanten også komme med nye tema å snakke om som er relevant for hovedtemaet. Et annen type intervju, som jeg ha gjort i dette forskningsprosjektet, er et *semistrukturert intervju*, også kalt delvis strukturert intervju, der denne typen intervju er ganske fleksibelt. Her er tema og intervju spørsmålene bestemt på forhånd, men det er også mulighet for å tilpasse spørsmål til det informantene forteller om. Samt at det er mulig å komme med flere og nye intervju spørsmål om andre temaer under intervjuprosessen. Dette gir informantene rom til å fritt fortelle sine historier, opplevelser og følelser, og kan utforme svarene sine og presentere sine egne synspunkter om temaet for studien og for nye temaer (Thagaard, 2018, s. 90). Samt at problemstillingen og hovedtemaet for prosjektet fortsetter å bli belyst gjennom intervjuprosessen (Thagaard, 2018, s. 91).

Dette ble nødvendig under intervjuprosessen da temaet jeg fordyper meg i er identitet og seksualitet som veldig er sensitive og personlige tema, og andre tema/historier ble relevante å snakke om under intervjuene som også lyste vei for videre diskusjon. Et semistrukturert intervju ga meg og informantene muligheten til å mer inn i temaet og i informantenes erfaringer, holdninger, opplevelser, meninger og tanker i forhold til egen identitet og seksualitet i det norske heteronormative/homonormative samfunnet. Samt muligheten til å komme inn på nye tema. Jeg konstruerte en intervjuguide som jeg brukte i begge intervjuene. Hovedtemaet for intervjuene handlet om bienes seksuelle identitet, der de snakket om sine erfaringer og opplevelser ut ifra det, samt at både jeg og intervjupersonene mine fikk mulighet for å komme med nye spørsmål og tema som var relevante for hovedtemaet i prosjektet mitt, som jeg fikk diskutere.

5.2.1 Utvalg og rekruttering

Da forskningsprosjektet ble godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD), startet prosessen med å tilegne meg informanter til forskningsprosjektet, og starten på intervjuprosessen begynte. Som nevnt i kapittel 3.0 om tidligere forskning, så fortalte disse levekårsundersøkelsene at det var vanskelig å finne informanter som definerer seg som bifile/biseksuelle, noe som jeg også fikk erfare. Men det kommer jeg tilbake til senere i oppgaven. Noen av kriteriene for å bli med i dette masterprosjektet var at informantene måtte være over 18 år for å delta, samt identifisere seg som bifile eller biseksuelle. Valg av alder er på grunn av at jeg ville unngå å måtte få godkjenning og signaturer av foreldre, samt at jeg vil undersøke hvordan bifile har erfart sin seksuelle legning i det norske samfunnet. Derfor er unge voksne og voksne med mer livserfaring den beste måten å kunne undersøke dette på. Og siden det er bifile/biseksuelle jeg vil gå mer i dybden i, så sier det seg selv at informantene må identifisere seg som bifile eller biseksuelle.

Opprinnelig så ønsket jeg å intervju både bifile/biseksuelle kvinner og menn i forskningsprosjektet mitt, men til tross for mine forsøk på å kontakte organisasjoner som daglig tar for seg seksualitet og identitet, klarte jeg bare å rekruttere 2 kvinner. Heldigvis fant jeg dokumenter som både privatpersoner og offentlige journalister har skrevet, som da ga meg informasjon og data på både kvinner og menn som identifiserer seg som bifile. Kombinasjon med kvalitative metode der jeg bruker intervju og dokumentanalyse med en podkast og fire artikler, ble en god fremgangsmåte for å kunne best besvare problemstillingen og

forskningsspørsmålene mine. Samt at de tidligere forskningene som jeg har tilegnet meg og redegjort for i kapittel 3.0, som består av forskning på lesbiske kvinner, homofile menn og bifile kvinner og menn, er med på å gi meg og leserne et overordnet bilde på hvordan bifile/biseksuelle kvinner og menn har hatt det i det norske samfunnet.

Utvalget i dette forskningsprosjektet endte altså opp med å bestå av 2 bifile kvinner, der begge kvinnene var i 20-årene. Intervjuspørsmålene mine hadde preg av det som ble spurt i de tidligere forskningsprosjektene, men jeg ville fokusere bare på bifile/biseksuelle og hvordan de har erfart, og fortsatt erfarer, og opplever sin bifile/biseksuelle legning i det norske samfunnet. Samt hvilke holdninger de har tilegnet seg samfunnet i sin erfaring med det. Derfor krevde det av meg som forsker å kunne gi en hyggelig atmosfære, samt gi tillit til informantene som også er veldig viktig for at de skal kunne være så åpen som mulig og være trygg på meg som forsker og være trygg på forskningsprosjektet-/prosessen. Jeg oppfattet at det var positivt at informantene viste hvem jeg var fra før, og at jeg viste hvem de var. Dette vil jeg si ga meg som forsker en stor fordel og en positiv effekt under intervjuene og på selve forskningsprosessen. Siden de visste hvem jeg var, så virka det av begge informantene hadde mer tiltro til både meg og prosjektet, og gjorde de mer åpen til å dele sine opplevelser og erfaringer.

5.2.2 Tilgjengelighetsutvalg

For å kunne starte studien så trenger man personer som stiller til intervju for å bli forsket på. Og det er ikke alltid en formell kontakt, der personer tar kontakt med forsker for å bli med i studien, egner seg. Å finne intervjupersoner for et kvalitativ forskningsprosjekt er krevende nok i seg selv, men kanskje enda mer krevende hvis temaet og problemstillingen er særlig personlige for individer å snakke om, noe som denne studien er. Som også kan være en grunn til at jeg hadde vanskeligheter med å rekruttere informanter. Måten å rekruttere informantene mine på ble derfor *tilgjengelighetsutvalg*, der ut ifra at intervjupersonenes erfaringer og «egenskaper» er sentrale for å kunne besvare prosjektets problemstilling på best mulig måte. Med *tilgjengelighetsutvalget* menes det at utvalget er strategisk med at intervjupersonene har egenskaper som er sentralt for problemstillingen og som studien «krever». Fremgangsmåten i dette utvalget er at intervjupersonene er tilgjengelige for forskeren (Thagaard, 2018, s. 56). I dette masterprosjektet har jeg som forsker bekjente som «passer inn» i de kriteriene som

problemstillingen og forskningsspørsmålene spør etter, og som var villige til å være med på prosjektet mitt.

5.2.3 Rekruttering

Etter jeg har fått en kontakt med intervjupersonene for prosjektet og forsikret meg at dette er noe de vil være med på, sendte jeg de et informert samtykkeskjema som inneholder mer spesifikke informasjon om studiet, prosjektet og hva som har blitt gjort, hva som skal bli gjort videre i studien, samt hvordan personopplysninger og informasjon vil bli håndtert. Denne informerte samtykkeskjemaet har på forhånd blitt utarbeidet etter NSD sine retningslinjer og inneholder hva en deltakelse i prosjektet mitt vil innebære, der den måtte underskrives av intervjupersonene før selve intervjuet kunne starte. Jeg sendte samtykkeskjemaet etter jeg fikk verbal bekreftelse av at de ville være med i prosjektet. Og de fikk tid til å lese og sette seg inn i hva forskningsprosjektet mitt går ut på, samt at de kunne stille eventuelle spørsmål de hadde det før selve intervjuet starta. Før jeg starta intervjuene så gikk jeg litt gjennom det som stod på informasjonsskrivet, så de igjen fikk sjansen til å spørre meg spørsmål hvis det var noe. Jeg minte dem også på at hvis det var noe etter intervjuet de lurte på, så var det bare å ta kontakt med meg, der kontaktinformasjonen min stod på selve informasjonsskrivet som de fikk og som de fortsatt har.

Intervjuene ble gjort fysisk. Det at det ble gjennomført ansikt til ansikt, vil jeg si er en stor fordel for meg som forsker, og for selve prosjektet. Det er fordi at gjennom hele intervjuprosessen fikk jeg mulighet til å følge med og tolke kroppsspråket. Noe som i et så personlig tema som dette gir en fordel til meg og intervjupersonene. Hvis det var noe som kunne være ukomfortabelt for de, så kunne jeg plukke opp på det fort og ta tak i det. Noe som tenkes at gir mer troverdighet og tillit både under intervjuet der vi kan se og kommunisere godt med hverandre gjennom hele intervjuprosessen. Gjennom de intervjuene jeg gjorde, så var det heldigvis ingen som følte seg ukomfortabelt, og intervjuene gikk kjempebra. Det ble noen «stopper» underveis, der litt mer utdyping av spørsmålet måtte til, men det ødela ikke «flyten» intervjuene hadde.

Jeg påpekte også at alt kom til å være anonymt, det eneste som de kan kjenne seg igjen i er sine egne historier, men alt annet er anonymisert. Den viten om at intervjupersonene er helt anonyme gjennom hele studien og prosessen virket å være en betryggende effekt for

informantene. For å kunne opprettholde anonymiteten til intervjupersonene og ikke gjøre det mulig for gjenkjennelse, så kalte jeg de for «intervjuperson» og brukte nummer under transkriberingen. Videre i analysen har jeg gitt dem falske navn i oppgaven for å gjøre mer leservennlig, der *informasjonsperson nr1* kaller jeg for *Sigrun*, og *informasjonsperson nr2* kaller jeg for *Frøydis*. For å best kunne besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene mine, så hadde det også vært best å fått med intervjupersoner som identifiserer seg som menn, som også ville ha vært viktig for inspirasjon til videre forskning. Men siden det ikke ble slik som jeg opprinnelig tenkte på grunn av vanskeligheter å rekruttere, så består datamaterialet mitt av to intervjupersoner som er kvinner. Samt dokumentanalyse av en podkast og fire artikler fra strategisk utvalgte nettsider som tar for seg bifile kvinner og menn sine erfaringer og opplevelser i forhold til sin egen seksualitet og identitet i det norske samfunnet. Å bruke en mixed-method tilnærming ved bruk av dokumenter, vil jeg også si er en styrke. Det hadde vært enda bedre hvis jeg klarte å rekruttere to bifile/biseksuelle menn til intervju, samt bruke dokumenter, som også tar for seg bifile/biseksuelle kvinner og menn, og da analysere de. Men dette kan dermed sees som et forslag til videre forskning som dette temaet sårt trenger.

5.2.4 Gjennomføring av intervjuene

For å kunne gjennomføre studien min, måtte jeg først vite hva jeg egentlig ville finne ut av i dette prosjektet. Hva er «budskapet» og hensikten med denne studien. Intervjuguiden min ble inspirert av den tidligere forskningen, samt at jeg ville dra inn begrepet «identitet» i prosjektet da det har en tett sammenheng med ens seksualitet (Ringereide, 2021). Gjennom intervjuene mine så passet jeg på å prøve å finne en balanse mellom å lytte til intervjupersonen, og når jeg måtte ta initiativ til å fortsette intervjuet. Samt prøvde å finne en balanse på når jeg skulle gi tilbakemelding og hvordan jeg skulle reagere på det som ble sagt på en god måte. Å lytte til noen handler om at man retter oppmerksomheten sin fullt og helt til intervjupersonen, samt viser engasjement og interesse ved å respondere til det intervjupersonen forteller. Siden studien min handler om seksualitet og identitet, så var det det jeg først spurte om, og hva de la i disse begrepene selv for å bedre kunne få i gang tankeprosessen.

Å kunne utføre et godt intervju innebærer at både forsker og intervjuperson samarbeider med å utvikle meningsinnholdet i intervjuet (Thagaard, 2018, s. 102). Videre under intervjuene gikk vi mer inn på deres erfaringer og opplevelser i forhold til sin egen bifile identitet i det norske samfunnet. Jeg spurte også om hvordan de har følt at ble har blitt tatt imot i det norske

samfunnet. Har de noen negative eller positive opplevelser som har påvirket dem og deres identitet, føler de at de kan være åpne til andre. Til slutt så spurte jeg også om de kunne trekke frem tre ting vi har snakka om som de mente var veldig viktig, samt at jeg spurte om det var noe annet de ville ta opp som jeg ikke har spurt om enda. Altså om det var noe ekstra de følte var viktig å trekke frem.

Ut ifra hva de fortalte meg, fikk jeg også mulighet til å konstruere flere spørsmål som var relevante til temaet mitt. Mitt initiativ til å gå videre i intervjuprosessen kan hjelpe intervjupersonene til å utdype historier, men jeg måtte også være forsiktig med nye spørsmål siden det kan avbryte intervjupersonens fortelling (Thagaard, 2018, s. 102). Gjennom intervjuprosessen til begge intervjuene kom jeg på nye spørsmål ut ifra det intervjupersonene sa, der jeg konstruerte de nye spørsmålene i samsvar med det som har blitt sagt, slik at det ga dem muligheten til å utdype svarene og historiene sine mer.

Under intervjuene passet jeg også på at jeg ikke påvirket dem på noen måte. Jeg var åpen overfor det intervjupersonen sa gjennom kroppslige signaler og verbal bekreftelser. Noe som ga meg et godt grunnlag for å kunne se alle sider og forstå hva intervjupersonene ønsket å formidle frem (Thagaard, 2018, s. 102). Spørsmålene min bestod av både innledende og åpne spørsmål. Mange spørsmål var mest: *hvilke erfaringer, har du erfart, hvordan har du opplevd?* Disse åpningsspørsmålene ble til hjelp for intervjupersonene å komme i gang med å fortelle sine historier og erfaringer (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 31).

Ifølge NSD og UiT sine retningslinjer, regler og krav for kvalitative intervju til forskning, så skal alle intervju bli tatt opp gjennom en nettside som heter nettskjema.no som er tilkoblet til en app som heter «diktafon»-appen. Dette er for å best kunne beskytte intervjupersonenes personopplysninger og informasjon de kommer med gjennom intervjuprosessen. Da jeg tok kontakt med intervjupersonene, snakket vi sammen for å finne en tid som passet dem for gjennomføring av intervju. Og på grunn av omstendighetene klarte jeg å møte intervjupersonene fysisk, og hadde intervjuene ansikt-til-ansikt. Jeg hadde tenkt ut at intervjuene ville vare omkring 1 time, og begge intervjuene varte omkring 45 minutter.

5.2.5 Transkribering

Transkribering gjør man etter et intervju er gjort, der man skriver ned det talte ordet for å analysere og finne eventuelle funn; der man kan finne det man vil finne, det man ikke finner,

eller finner noe man ikke visste man ville finne. Det man sier, og det man skriver ned kan sees på som to helt forskjellige språk. Det man skriver har tydelige markeringer, med punktum og komma, og er noe mer fast. Mens det muntlige som man sier så er det vanskelig å vite hvor setningene både slutter og starter. For det muntlige har ofte både ufullstendige og uavsluttede setninger. Og i transkripsjonen kan det være vanskelig å vite hvor man skal sette punktum og komma, samt at kroppsspråk, stemning og språklige fenomener som sarkasme, ikke alltid lar seg transkribere (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 34).

Derfor, rett etter intervjuene var gjennomført, så satte jeg meg ned og transkriberte dem. Dette er fordi at da hadde jeg intervjuene relativt friskt i minnet, og jeg kunne huske kroppsspråk, stemningsleie og den generelle tonen under intervjuene godt. Transkriberingen av intervjuene tok langt tid, derfor tok jeg ett intervju om gangen etter hvert som intervjuene var gjennomført. Jeg hadde allerede formet meg noen tanker på om hva jeg kom til å høre under intervjuene, basert på det jeg har lest i den tidligere forskningen. Så noe av det intervjupersonene fortalte kom ikke som et sjokk, men de hadde egne opplevelser/erfaringer som var spesifikt til dem selv. Og det synes jeg var veldig interessant å høre, spesielt når intervjupersonene også kommer fra helt forskjellige plasser i landet. Noe som var veldig spennende. Og kanskje gjennom min fremvisning på det intervjupersonene har fortalt, samt gjennom sekundærinformasjonen av dokumentanalysen, kan det muligens hjelpe til å motivere til nyere forskning senere.

5.2.6 Informert samtykke

Det informerte samtykkeskjemaet har sine egne retningslinjer. Dette skjemaet, som intervjupersonene skal skrive under på, skal inneholde god og tilstrekkelig informasjon om forskningsprosjektet og dets formål og forskningsfelt. Samt hvem kommer til å ha tilgang til informasjonen, hvordan informasjonen og resultatet fra intervjuene vil bli brukt, hva som vil skje etter forskningsprosjektet er avsluttet, og informasjon om anonymisering og konfidensialitet (NESH, 2021, s. 19). Dette skal være med å gi intervjupersonen den informasjonene de trenger for å kunne vurdere om de vil være med i forskningsprosjektet og gi sitt samtykke på det (Thagaard, 2018, s. 22-23). Her skal man også informere intervjupersonene om at også kan trekke seg fra forskningsprosjektet hvis det ønsker det, uten noen form for konsekvenser. Noe som jeg fortalte intervjupersonene mine om da jeg kontaktet dem, rett før intervjuene startet, og igjen etter intervjuene var ferdige. Da skal all

personopplysninger, lydopptak, transkriberingen av intervjuene slettes. Siden forskningsprosjektet mitt har personopplysninger og sensitive data, må samtykke innhentes fra intervjupersonene, samt at det samtykket må være fritt, informert og uttrykkelig. Det etiske prinsippet om informert samtykke handler om at man skal vise respekt for intervjupersonenes rett til selvbestemmelse over eget liv, samt at de skal kunne ha kontroll over hvem sine personopplysninger og informasjon blir delt med. Som sagt skal samtykket gis fritt, der det ikke skal være noe ytre press på intervjupersonene til å delta (Thagaard, 2018, s. 23; NESH, 2021, s. 18).

Man kan tenke seg til noe av det forskningsprosjektet muligens kan gi resultat av, men ikke alt. Man kan også bli overrasket over det man får vite. Derfor er det viktig at jeg som forsker, og har ansvar overfor prosjektet, at jeg tenker over hva en informert samtykke innebærer for intervjupersonene (Thagaard, 2018, s. 23). Mitt etiske ansvar for intervjupersonen er ikke bare under intervjuprosessen, men gjennom hele forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s. 24). Her kommer det andre etiske grunnprinsippet *konfidensialitet* inn. Konfidensialitet handler om at intervjupersonene skal anonymiseres ved lagring av personopplysningene og i selve prosjektet. Noe som jeg har gjort i transkriberingen der jeg har gitt de nummer og kaller de «intervjuperson», samt at jeg har gitt dem falske navn ved presentasjonen av funnene (Thagaard, 2018, s. 24). Konfidensialiteten handler om forskerens troverdighet, samt intervjupersonenes tillit til forsker og prosjektet. Det er altså et løfte om at den informasjonen som kommer frem fra intervjupersonene skal under, og etter, forskningen behandles fortrolig og ikke formidles videre til andre (NESH, 2021, s. 23).

5.3 Dokumentanalyse

På grunn av utfordringer med å rekruttere informanter til dette forskningsprosjektet, så har jeg valgt en mixed-method tilnærming hvor jeg kombinerer intervju med dokumentanalyse av en podkast fra musikk-tjenesten Spotify og fire artikler fra forskjellige nettsteder, som ble valgt ut strategisk. Alle dokumentene omhandler bifiles opplevelser og erfaringer i dagens norske samfunn.

Dokumentanalyse er en av de mest brukte metoden i samfunnsvitenskapene og kvalitativ forskning (Lynggaard, i Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 153; Thagaard, 2018, s. 118). Et dokument kan være alt fra ulike former for artikkel, tekst, offentlige skrifter som rapport,

tidligere skrevet forskning, brev, blogger, akademiske bøker og kan kombineres med andre undersøkelsesteknikker som statistiske metoder eller intervjuer (Lynggaard, i Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 153-154; Thagaard, 2018, s. 118). Dokumentanalyse kan bli brukt til flere ting, som for eksempel til å avdekke prosesser som fastsettelsen av en politisk dagsorden, utviklinger i praksiser og normer, etablering av og forandring i maktrelasjoner og maktutøvelse, forandringer og stabilitet i det ulike aktører legger til politiske og sosiale fenomener (Lynggaard, i Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 153).

Som nevnt ovenfor så skal jeg bruke sekundærinformasjon fra offentlig tilgjengelige dokumenter, som er en podkast og fire nettartikler. Primære dokumenter er dokument som noe få aktører har tilgang til, som for eksempel personlige brev eller møtereferater. Mens et sekundært dokument er altså et dokument som alle kan dra nytte av til enhver tid, og det er sekundære dokumenter jeg benytter meg av i dette prosjektet. Sekundære dokumenter er offentlige tilgjengelige tekster som for eksempel ulike former for artikler, lovtekster, offentlige rapporter som regjeringsrapporter, virksomhetsrapporter eller podkaster (Lynggaard, i Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 155). Når vi skal bruke dokumenter som kilder om et bestemt tema, så må vi basere analysen av dokumentene etter kildekritiske vurderinger. Der vi først må vurdere dokumentets relevans, altså hvor relevant er dette dokumentet i forholdet til ens tema og problemstilling. Vi må altså vurdere hva forskjellige typer av dokumenter kan gi oss informasjon om et tema, samt vurdere hvilke dokumenter som er viktige med tanke på problemstillingen man har. For det andre må man vurdere dokumentets autenticitet, der vi må stille spørsmål om vi kan se på dokumentet som ekte. Her må vi vurdere om man kan stole på forfatteren eller forskeren.

Bruker man offentlige dokumenter som akademiske bøker, rapporter og tidsskriftartikler så kan man være ganske sikkert på at den *informasjonen er autentisk*. Vi må også vurdere om dokumentet vi finner er troverdig. Altså man må vurdere om man kan ha tillit til den informasjonen dokumentet har, hvordan det har blitt et dokument, og hvilke motiver dokumentet har. (Thagaard, 2018, s. 119). For å best kunne besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene ved bruk av dokument, så ønsket jeg å finne dokumenter som er autentiske og som er rettet mot et relativt bredt lag i det norske samfunnet. Jeg kunne ikke bare finne noen artikler på VG med et spisset og unyansert budskap. Som nevnt tidligere, er artiklene og podkasten jeg benytter meg av i oppgaven laget av enten privatpersoner med egne personlige erfaringer og opplevelser, eller skrevet av offentlige individer som journalister der de formidler hva andre har sagt, erfart og opplevd knyttet til temaet for

prosjektet mitt. Samt at disse dokumentene kommer fra nasjonale og internasjonale allmennkringkaster som når ut til den generelle befolkningen i det norske samfunnet og ungdom/unge voksne, og en nettside der seksualitet og erotikk er hovedfokuset. Samt at podkasten er fra Spotify. Noe som jeg vil si gjør dem særlig autentiske og troverdige for oppgaven min.

Så i tillegg til de to intervjuene, så ble det også dokumenter i form av fire artikler som er skrevet av journalister og personlige innlegg (leserinnlegg, artikkelinnlegg) og en podkast på musikk-tjenesten Spotify. Spotify er en global musikk- og podkast-strømmetjeneste som tilbyr både at man kan høre på millioner av sanger, at artister kan legge ut sin musikk og tilbyr strømmetjeneste for podkast og lydbok. Spotify er en internettapplikasjon og gir muligheter for sosial interaksjon med andre mennesker gjennom (egen) musikk og podkast. Denne internettapplikasjonen finnes både som en gratis-versjon og som premium-versjon med flere goder, og er da tilgjengelig for alle, og kan da nå ut til et meget bredt publikum (Hagen, 2020). Podkasten og de artiklene som brukes i dette prosjektet er artikler fra mainstream-plattformer. Mainstream vil si at det er noe som følger en hovedstrømning/hovedtradisjon, som viser til både holdninger, aktiviteter og ideer som blir formidlet gjennom massemedier og blir sett på normale plattformer. Mainstream er mest innenfor musikk, men kan også brukes innen kunst, mote og meningsdannelse (Ruud, 2022). Å bruke den offentlige podkasten og de offentlige artiklene i dette masterprosjektet, er etisk greit da alle dokumentene er offentliggjort, samt at menneskene i dokumentene har gjort seg offentlig tilgjengelig. Men uansett, siden dette prosjektet omhandler disse individenes egen og personlige erfaringer, opplevelser og synspunkt, så har jeg kontaktet Alfakrøll-podkasten på instagram, da jeg ikke fant e-poster, der jeg sa ifra at jeg bruker *Bifile gutter*-episoden deres i dette masterprosjektet.

5.3.1 Podkast (Spotify): *Alfakrøll: Bifile gutter*. Av Simon Ertzeid & Tobias Engen, Februar 2022

Denne podkasten som jeg har valgt, som heter *Alfakrøll: Bifile gutter*, ble spilt inn i februar 2022, der programlederne er Simon Ertzeid og Tobias Engen (Ertzeid & Engen, 2022). Denne podkasten er fra Sex & Samfunn og tar for seg spesifikt mannlig seksuell helse, der de hver uke inviterer en gjest for å snakke om temaer som interesserer, engster, plager og fascinerer gutter og menn i alle aldre. I episoden jeg bruker som dokument i oppgaven min, så var

influenser Kjetil-André Ward gjest, og han identifiserer seg som en bifil mann. Denne podkasten er også sponset av Riksforbundet for Seksuell Opplysning (RFSU).

RFSU er en svensk produksjons- og salgsselskap, samt at det også er selskap som opprinnelig startet for å skape og øke samfunnsmedlemmenes livskvalitet og velvære uansett kjønn og legning, noe som de fortsatt gjør i dag og gjør dem til en ideell organisasjon. RFSU vil spre informasjon om sex- og samlivsspørsmål både nasjonalt og internasjonalt gjennom salg av ulike produkter, og er hovedsakelig i Norden, men finnes også i andre europeiske land. For å gjøre dette, så selger de hovedsakelig intimpleie og helseprodukter, men også andre produkter for å fremme et tryggere og enda mer nytelsesfullt sexliv. Dette er produkter som kondomer, graviditetstester, glidemiddel, intimkremer, sexleketøy, Carmex leppepomade og UrinCur for urinveisinfeksjon. Hver av disse produktene som selger, bidrar til å spre informasjon som forbedrer individers livskvalitet og velvære, gjennom å gi individer muligheten til å kunne leve sunne og *deilige* liv, samt at likestilling og frihet for mennesker ligger høyt på lista for dem gjennom sitt daglige arbeid (RFSU, u.å.).

Podkast blir altså i dette masterprosjektet en viktig, relevant og gunstig måte for å kunne hente informasjon på. Under transkriberingen av mine egne intervju, så hadde jeg muligheten til å skrive ned stemmeleie og notere eventuelle pauser, hvis noen nølte og sånn siden det var jeg som intervjuet dem. Ved å høre på en podkast, så kan akkurat dette være litt vanskeligere. Men gjennom å høre på podkast, så kan man notere tonefall, og deretter tolke stemmeleie ut ifra det. Man kan høre hvis noen eventuelt holder noe tilbake, basert på at å høre om noen prøver å bortforklare noe, samt høre hvordan de andre i podkasten responderer på det som blir sagt. Til tross for at det ikke var jeg som spurte spørsmål eller diskuterte i podkasten, så er det fullt mulig å kunne analysere en podkast og hente ut verdifull informasjon.

5.3.2 NRK.no: *Bifile føler seg usynliggjort*. Av Lars Dønvoid-Myhre, 29. juni 2018

En av de artiklene jeg skal bruke her, er fra NRK. Denne artikkelen heter *Bifile føler seg usynliggjort*: -De sier det ikke går an å være bifil, og ble publisert 29. juni 2018 av journalisten Lars Dønvoid-Myhre (Dønvoid-Myhre, 2018). Dette artikkelinnlegget gir oppgaven et interessant syn på hvordan bifile, som da er knyttet til temaet for dette prosjektet. NRK er offentlig eid allmennkringkaster med et stort tilbud på TV, radio, lyd og nett. Plattformen NRK har også en veldig viktig beredskapsrolle der de skal informere og formidle

alvorlige og store hendelser som skjer både innenlands og utenlandsk. De nasjonale og distriktskontorene har nettverk, folk og utstyr over hele Norges land som kan videreformidle og fortelle både store og gledelige ting som skjer over alt (NRK, 2009).

5.3.3 NRK P3: *Selena (28) Blir ikke tatt på alvor som bifil.* Av Sebastian Faugstad & Ingrid Ciakudia-Moxnes, 13. februar 2023

Den andre artikkelen er også fra NRK, men er på en egen nettportal innen NRK. Disse nettportalene er med på å bidra med å gjøre mer innhold tilgjengelig for det norske folk. Dette er via internett, TV, radio, hjelpesider på NRK, teknologiblogg, ungdomsnettsiden P3.no, lyd- og videoarkiv, værtjeneste og barnenettside (NRK, 2009). Den nettportalen jeg har funnet den andre artikkelen på, er på ungdomsnettsiden P3.no, også kalt NRK P3. Og det ligger i navnet på denne nettportalen, at denne nettsiden appellerer i større grad til de unge og unge voksne i det norske samfunnet. Her er det rom for at unge/unge voksne individer kan uttale seg på ting som de mener er viktig i samfunnet, samt at det som sagt når ut til den samme aldersgruppen og kan tenkes at skaper et samhold mellom de som mener de samme. Her er det også rom for å kunne svare og diskutere viktige (ungdoms)temaer. Hovedoverskriften på denne artikkelen er; *Selena (28) blir ikke tatt på alvor som bifil: -Jeg er ikke noen bursdagsgave!* Skrevet av Sebastian Faugstad og Ingrid Ciakudia-Moxnes, og ble først publisert på NRK P3 20. juni 2021, og oppdatert 13. februar 2023 (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Dette artikkelinnlegget går altså inn på Selena, som identifiserer seg som en bifil kvinne, samt Christer (21) som identifiserer seg som en bifil mann, og ser på hvordan de blir møtt av andre i forhold til seksuelle identitet. Faugstad og Ciakudia-Moxnes har i samme artikkel intervjuet sexolog, sykepleier og helsesykepleier Ingun Wik, som også er med på å forklare hvordan bifile generelt blir tatt imot i det norske samfunnet.

5.3.4 Aftenposten, Si;D: *Jeg er bifil. Vil du fortsatt ha meg?* Av Markus Farstad Andersen, 22. september 2016

Den tredje artikkelen jeg har valgt er fra Aftenposten, og heter; *Jeg er bifil. Vil du fortsatt ha meg?* skrevet av Markus Farstad Andersen 22. september 2016 og publisert som en ytring i Si;D, som er av avisdebattarena for ungdom (Andersen, 2016). Dette leserinnlegget er et personlig innlegg fra Markus, som da identifiserer seg som en bifil mann. Aftenposten er en

dagsavis og er Norges største avis, samt at det også ble en nettutgave av den i 1995 (Smith-Meyer, Pettersen & Garvik, 2023). Siden Aftenposten er både en avis og en nettside, så når også den ut til et bredt publikum. Da både til den eldre og yngre generasjonen, da det muligens kan tenkes at det er bedre og lettere for den eldre generasjonen å lese i avisform enn på internett. Samt at det også kan tenkes at den yngre generasjonen benytter seg mer av nettsiden. På samme måte som på NRK, så kan innleggene som kommer ut på Aftenposten bli skrevet av journalister, og enkeltindivider kan lage innlegg og sende inn.

5.3.5 Cupido.no: *Fra biseksuell til friseksuell*. Av Arne Utne, 2. november 2018

Den siste artikkelen er hentet fra nettside som formidler spesifikt om gleder, erotikk og seksualitet. Nettsiden heter for Cupido.no. De beskriver selv at de samler på nyttig informasjon om mangfoldet i menneskers seksualitet og seksualliv, og at det i all hovedsak handler om livskvalitet. Cupido har i over tre tiår brakt frem hva seksualiteten betyr for livskvalitet, helse, mestringsevne og selvaktelse (Cupido, 2023). Cupido startet først som et blad eller magasin på 80-tallet, der de ville få mer fokus på erotikk. På slutten av 90-tallet ble Cupido også en nettside, som aktivt brukes av flere i dag (Cupido, 2019). I 1998 ble også Cupido en datingsnettside og møteplass, med spesielt fokus på forståelse for seksualitet, intimitet og sensualitet. Og er åpen for både par, single, kvinner, menn og alle andre som er ute etter å treffe andre, kjærlighet, vennskap og inspirasjon (Cupido, 2020). Ifølge Cupido er målet å fremme både kunnskap om ulike former seksualitet, seksualliv, seksuell legning, helse og selvtillit. Man kan lett tenke seg at da Cupido ble opprettet i 1984, fikk den mye kritikk da den fremmet fokus på den beryktede og tabubelagte seksualiteten. Artikkelen jeg har valgt heter; *Fra biseksuell til friseksuell*, og ble skrevet av Arne Utne, som skriver for Cupido. Den ble først publisert 8. september 2014, og ble oppdatert 2. november i 2018. Artikkelinnelegget belyser biseksualitet generelt, og trekker veksler på forskning. Samt at denne artikkelen drar frem en «motpol», friseksuell, for å fjerne kategoriene heterofil, homofil, lesbisk og bifil, som da ser bort ifra tiltrekning til spesifikke kjønn, farge eller tilhørighet (Utne, 2018).

Til tross for at podkasten og artiklene har ulik målgruppe, er de alle fra plattformer med et relativt bredt publikum. Jeg mener at nettopp variasjonen i utvalget kan være med på å gi interessant, viktig og nyansert innsyn i hvordan det er å være bifil og biseksuell i Norge i dag. Dokumentene ble valgt gjennom strategiske utvalg for å dekke innlegg rettet mot både den

generelle befolkningen (Aftenposten, NRK, Spotify), mot ungdom spesielt (NRK P3, Spotify), og mot de gruppene som er spesielt opptatt av seksualitet og erotikk (Cupido).

5.4 Analyseprosessen

Analyseprosessen starter allerede i designfasen av intervjuprosjektet, der man deler opp det man ønsker å vite, får vite og det man finner i mindre tematiske deler som er med på å gjøre det lettere å analysere og starte å skrive. I denne prosessen prøver man å balansere mellom å bryte ned og stille skarpt, eller å syntetisere der man bygger opp og setter sammen. Men målet å ende opp med et overblikk over informasjonen eller datamaterialet man har, og sette det inn i nye sammenhenger som kanskje ikke var veldig åpenbart da man startet. Av og til finner man også ut det motsatte. Der resultatet av en analyse kanskje ikke er nye sammenhenger, men at man finner manglende sammenhenger (diskontinuiteter) og får nye blikk for motsetninger av noe. Men uansett er det viktig at man er åpen til alle former for sammenhenger som kommer, samt være åpen for eventuelle strukturer, motsetninger og bruddstykker som kan forekomme (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 37).

All informasjonen fra intervjuene og dokumentene (podkast og artiklene), samt den tidligere forskningen, har noen likhetstrekk, samt ulikheter med tanke på mennesker har ulike synspunkt og livserfaringer, noe som vil komme frem i lyset i analysen. Analyseprosessen var noe som tar lang tid, da jeg har empiri fra både kvalitative intervju og dokumenter. Derfor ble *koding* en viktig og hjelpsomt «virkemiddel» for å kunne strukturere og analysere datamaterialet mitt. Ved å kode så deler man opp teksten (Thagaard, 2018, s. 153), og benytter man seg av stikkord eller nøkkelord som brukes i tekst, som for eksempel i de transkriberte intervjuene og dokumentene, for å kunne hjelpe med å identifisere informasjonen og kunne sammenligne informasjonen eller teksten. Å kode kan også være datadrevne, der disse kodene kommer opp induktivt av det materialet det handler om. Men den andre kode-typen, som jeg har brukt, er begrepsdrevne. Man kan kode hva man vil, blant annet normer, spesifikke handlinger, situasjoner, betydninger, relasjoner, begivenheter for å nevne noen, samt refleksive koder som handler om forskerens rolle i denne prosessen (Brinkmann & Tanggaard, 2019, s. 39). Jeg gikk frem med koding i analysen på samme måte ved de kvalitative intervjuene og i dokumentene for å finne likheter og ulikheter.

Jeg startet først med analyse av intervjuene, der jeg tok utgangspunkt i dem og kodet dem tematisk ut ifra noen koder jeg hadde konstruert på forhånd og som jeg så kom tilbake gjennom intervjuene. Dette var koder som identitet, seksualitet, åpenhet og opplevelser/erfaringer. Deretter gjorde jeg det samme med artiklene og podkasten, der jeg brukte de samme kodene fra intervjuene. Da kom det enda tydeligere frem hvordan bifile blir møtt med sin seksuelle identitet. Og jeg fikk lettere til å kategorisere dem tematisk av hvordan informantene og dokumentene formidler opplevelser og erfaringer med å være bi i dagens norske samfunn da jeg hadde mer datamateriale. Dermed formulerte jeg koder som heteronormativitet, homonormativitet, overseksualisert, overgangsseksualitet og annerledes. I denne oppgaven har jeg altså empiri nære kategorier der jeg systematiserte dem etter tematiske kategorier.

Jeg oppdaget også noen kategorier som bare finns i enkelte kilder. Som for eksempel i Cupido artikkelen av Utne (2018), så skriver han om en «motpol» som ikke støtter ideen om de binære kategoriene som heteroseksualitet og homoseksualitet, som da kalles for «friseksuell». Friseksuell tenkningen avviser både hetero-, homo- og biseksualiteten. Ifølge denne artikkelen er en friseksuell individ fri fra aversjon og fordommer, og tar hensyn til enhver samtykkende kjærlig seksuell interaksjon (Utne, 2018). Noe som kan tenkes at skeiv teori aksepterer. Noen av temaene som kommer frem i kategoriene overlapper også med hverandre. Der noen tematikker passer inn i andre tema og kategorier. Derfor gjennom analysen inngår noen temaer/kategorier i hverandre, og vil bli tolket og drøftet i lys av den kategorien det er i.

5.5 Etiske problemstillinger

I alle forskningsprosjekt må man ha *forskningsetikk*. De nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), har utviklet forskningsetiske retningslinjer samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning. Og gjelder all slags forskning både i det offentlige og private (NESH, 2021, s. 7). Denne forskningsetikken innebærer en sannhetsnorm, sannhetsforpliktelse, ærlighet og redelighet for å bedre forskningens pålitelighet og kvalitet. Samt at den også innebærer overordnede metodologiske normer som klarhet, saklighet, etterrettelighet og etterprøvbarehet. Derfor er det viktig at jeg her forklarer alt jeg har gjort, fra start til slutt, for at leserne skal kunne forstå hva jeg tenker og eventuelt gjøre videre forskning. Forskning er også regulert av institusjonelle normer, som skal hjelpe forskningen å være åpen, uavhengig, kollektiv og kritisk. Alt dette skal være med å sikre

forskningens integritet. Forskningsetikken omhandler også alminnelige normer indirekte i samfunnets forventninger og krav til forskning. Dette innebærer en verdi som har mål å ivareta menneskeverdet, respekt for mennesket, frihet og selvbestemmelse til individet, beskyttelse mot risiko for eventuelle skader og negative belastninger, samt rettferdighet gjennom hele prosjektet. Disse er til for å beskytte individene som er i masterprosjektet, samt for å beskytte forskningens forsvarlighet (NESH, 2021, s. 5). Det er altså veldig viktig at forskning organiseres og utøves forsvarlig, og denne forskningsetikken er et hjelpemiddel for å kunne gjøre dette. Og det er jeg som forsker som alltid har ansvaret for prosjektet, og skal da fremstille forsvarlig (NESH, 2021, s. 6).

Som nevnt ovenfor i oppgaven så er temaet for forskningsprosjektet veldig personlig, «intimt» og «sårbart», da det handler om bifile/biseksuelles erfaringer og holdninger på sin egen identitet og seksualitet i det norske samfunnet. Noe som innebærer personlige tanker, opplevelser og følelser. Derfor er det veldig viktig at jeg som forsker, samt i alle kvalitative intervju, respekterer intervjupersonens privatliv. Som nevnt før, så bli anonymisering veldig viktig. Anonymisering går ut på å beskytte intervjupersonenes integritet og identitet, der alt som kan identifisere de skal fjernes eller omformuleres (NESH, 2021, s. 23). Derfor er det viktig at samtykket til å bli med i prosjektet, gis frivillig, uten ytre press eller begrensinger av ens valgfrihet. Samt at jeg forklarte at intervjupersonene også kunne trekke seg fra masterprosjektet når de ville, uten at de trengte å begrunne hvorfor og det kom ikke til å få noe negative konsekvenser (NESH, 2021, s. 18). Man må være forsiktig, og spesielt jeg i dette prosjektet, at jeg stiller spørsmålene mine på en «rett» og god måte.

Intervjuene i dette forskningsprosjektet er ganske personlige. Og jeg ville ikke presse dem til å si noe som de kunne angre på i ettertid (Thagaard, 2018, s. 113). Derfor var jeg også veldig på, før og under intervjuprosessen, at jeg forsikret de om at de ville være helt anonyme, samt at hvis det var noe de lurte på eller ville snakke om, at det var bare å ta kontakt med meg. Jeg som forsker har etiske prinsipper, og skal sørge for at intervjupersonene før, under og etter forskningsprosjektet er levert, skal beskyttes mot skader og konsekvenser, de har rett til selvbestemmelse og frihet i prosjektet. Det skal vises respekt til intervjupersonenes integritet, vurderinger, motiver og selvrespekt (Thagaard, 2018, s. 114).

Datamaterialet i dokumentanalysen kommer som sagt fra mainstream-plattformer som NRK, Aftenposten, Spotify og Cupido. Hadde individene i artiklene og podkasten ikke sagt hvem de er, så hadde det ikke vært noe mulighet for meg å kunne vite hvem det er snakk om, samt at

da hadde ingen gjennom masterprosjektet mitt kunne funnet ut hvem det er eller. Men disse individene i disse offentlige artiklene og offentlige podkasten, har introdusert seg for hvem de er, noe som gjør at jeg også kan bruke de navnene som står. Likevel gjelder fortsatt respekten for mennesket og beskyttelse mot risiko for skade og unødvendige belastninger. Disse individene har kommet frem offentlig, og dermed åpnet opp mot å kunne få eventuelle kritikk og kommentarer ut ifra deres uttalelser i innleggene. Målet med masterprosjektet mitt er ikke å kritisere hva de har sagt, men å belyse deres opplevelser, erfaringer, og holdninger og analysere de opp mot problemstillingen og forskningsspørsmålene mine for å finne ut hvordan bifile/biseksuelle kvinner og menn har det i forhold til sin egen seksualitet og identitet i det norske samfunnet. Og det er, som nevnt ovenfor, fordi det er for lite forskning på bifile/biseksuelle kvinner og menn, og målet mitt er altså da å gi de ett nytt lys og forhåpentligvis en sterkere stemme i samfunnet.

6.0 Empiri og analyse

I dette kapittelet vil jeg introdusere empirien og analysen for masterprosjektet mitt. I analysen vil jeg aktivt ta i bruk tidligere forskning fra kapittel 3.0 og det teoretiske rammeverket fra kapittel 4.0. I dette kapittelet vil jeg i hovedsak besvare på problemstillingen som er; *Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifil i det norske samfunnet?*

Samt at jeg vil svare på det første forskningsspørsmålet for masterprosjektet, der forskningsspørsmål 1 lyder slik; *Hvilke erfaringer har bifile/biseksuelle kvinner og menn i forhold til egen identitet og seksualitet i det norske heteronormative samfunnet?*

6.1 Bifil som overseksualisert

Innholdet i intervjuene og i dokumentene har både likehetstrekk og ulikheter. Noe som gikk igjen, var en opplevelse av å bli assosiert med sex. Flere opplever til og med å bli overseksualisert av mennesker rundt dem. Både bifile kvinner og menn har opplevd dette, men det er kanskje særlig kvinner som opplever å være mer sexy og hot. Informasjonsperson nr1, som jeg har gitt navnet *Sigrun* sier følgende:

Sigrun: «Jeg føler ofte at mange tenker på det nesten kun som en fetisj nesten. Fordi, hvertfall som jente også da, at ... jeg har jo skrevet en artikkel selv om at bifile jenter

har et mer positivt syn fra samfunnet enn bifile og biseksuelle gutter, fordi det blir sett på som mer perverst. [...]. [...] jenter blir det ofte sett på som kun en seksuell greie, at to jenter er sexy. Og at hvis man er bifil og blir sammen med en gutt, så er det veldig mange som vil tenke at; åh det betyr masse trekanter hele tiden fordi den jenta liker jo begge eller alle kjønnene så det er jo det som kommer til å skje da. At det blir veldig sånn fokus på det seksuelle med det da, og det er absolutt mange som liker det, og «no shame» med det liksom, men at det er jo ofte en ren stor fordom mot biseksuelle jenter føler jeg, at da er det forventinger om trekant eller mer til (ler litt). [...]. Og ihvertfall hvis man, eller jeg som anser meg selv som bifil, og at jeg kan få følelser for jenter og kan være i forhold med jenter, så det er mye mer enn bare det seksuelle med det på en måte. Så det er jo en ganske så stor fordom man møter på vil jeg si, blant mange. Hovedsakelig for meg har jeg møtt på det når det kommer til heterofile gutter.»

Sigrun forteller at ho opplever at mange ser på bifile kvinner som noe sexy og som en fetisj. Ho selv har skrevet en artikkel om at bifile kvinner opplever et mer positivt syn på at de er bifile enn menn. Det er sexy med to jenter, mens bifile menn blir sett på som perverse. Min andre informant har jeg kalt for Frøydis. Frøydis forteller at ho har erfart at kvinner tror at ho skal «oppføre seg som en mann og jokke på de» bare fordi ho er en bifil kvinne. Eller at menn automatisk tror at de kan få ho med på en trekant fordi seksualiteten hennes er slik. Hun opplever å bli betraktet som et sexleketøy.

Frøydis: «Det er veldig både og. Mange jenter blir jo skremt, fordi de tror automatisk at jeg skal være som en mann og har lyst å jokke de på leggene. At jeg automatisk skal se på de som en potensiell partner og plage de, i hermetegn. Eller være nærgående og frempå fordi jeg har den legninga. [...]. Og det er jo menn som tenker at; de kan automatisk få meg på en trekant fordi seksualiteten din er slik (sarkastisk). Men det er ingen som tar til henhold at du kan ikke bare slå på en bryter og bare; ja, jess, fordi begge to er deilige. Det ikke sånn at det bare er med på det seksuelt, men jeg må være på det mentalt. Den tror jeg ikke folk skjønner, at det må stemme. Så det er mange som ser på deg som et lite leketøy, og tenker at det er gøy, og tenker sikkert at jeg syns det er gøy.»

Frøydis sier at ho erfarer at andre jenter blir skremt av hennes bifile legning. Disse jentene tror at Frøydis automatisk skal oppføre seg som en mann. På samme tid så opplever også Frøydis, på samme måte som Sigrun, av andre (heterofile) menn tenker at de kan få ho med

på trekant fordi hennes seksuelle legning «er slik». Sitatet kan også tolkes som at bifile mennesker er mennesker de også, der kjemien mellom to individer på stemme for å kunne gjøre noe. I NRK P3 artikkelen (2023) forteller Faugstad & Ciakudia-Moxnes som har intervjuet Selena, at ho får konstant spørsmål om trekant fordi ho er en bifil kvinne, ikke fordi de kjenner ho eller at kjemien tilsier at det er greit å spørre. Noe som Christer, som er omtalt i samme artikkel, kan kjenne seg igjen i, da han som bifil mann også konstant får private spørsmål bare fordi han er bifil (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Selena: «Jeg har ikke tall på hvor mange ganger jeg har blitt bedt om å ha trekant. Dette spør de meg utelukkende om fordi jeg er bifil, ikke fordi de kjenner meg eller kjemien tilsier at det er greit å spørre om. [...]. Du er jo bifil, kan ikke du være bursdagsgave til typen min? [...]. Hvem liker du best å ligge med?». (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Christer: «Dessverre er det jo sånn. Folk er veldig opptatt av hvilket kjønn du ligger med når du er bifil.». (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Sitatene viser det at både kvinner og menn opplever å bli assosiert med sex, og at de blir overseksualisert på grunn av deres bifile legning. Det samme ser vi i podkasten *Alfakrøll: Bifile gutter*, her forteller episodens gjest Kjetil-André Ward at, hvis man ser bort ifra den konstante overseksualiseringen, så er det lettere å være bifil, og/eller skeiv kvinne i det *heterofile*-miljøet enn mann. Da kvinner som liker kvinner er hot og sexy, men at man ikke ofte hører at kvinner sier at menn som liker menn er hot og sexy. Han forteller også at: «*Heterofile gutter sier de vil ha trekant, men det skal ikke være med en gutt. Da må det være en lesbisk eller bifil dame da.*». Kjetil-André har også selv opplevd at andre har spurt han om, eller ihvertfall kommentert, forventningene til trekant. Eller at andre gutter har sagt til han at de ville ha ligge med han hvis de selv hadde vært homofil eller bifil/biseksuell (Ertzeid & Engen, 2022). Fordi de er bifile, så blir det som Sigrun sier mye fokus på det seksuell med legningen. Faugstad & Ciakudia-Moxnes (2023) har også intervjuet Ingun Wik som er sexolog, sykepleier og helsesykepleier. Hun presiserer i artikkelen at mange forveksler seksualitet og seksuell praksis:

Ingun Wik: «Mange glemmer å skille mellom seksuell orientering og seksuell praksis. Som jeg kjenner til, er det ingen holdepunkter for at bifile har mer åpne forhold eller

er mer fleksible for trekant på grunn av orientering.» (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

I Markus sitt innlegg i Aftenposten (2016) presiserer han at bifile ikke trenger å ligge med begge kjønn og at bifile også kan være trofaste partnere på lik linje som heterofile, lesbiske og homofile (Andersen, 2016). Videre påpeker Markus at det handler om tillit i et forhold, på samme måte som to individer må ha i et heterofilt- og homofilt forhold. Fordommene og stigmaet rundt at bifile er utro, handler mer om individets personlighet og ikke ens seksuelle legning (Andersen, 2016). Markus forteller videre:

«Vi må ikke til enhver tid ha seksuell omgang med begge kjønn. Finner vi en partner, så finner vi en partner. Snakk med oss om legningen vår, for da vil du sikkert forstå. [...] Oss bifile kan også være trofaste partnere, slik som heterofile og homofile.» (Aftenposten, Andersen, 2016).

Dette kan tolkes som at Markus også har opplevd og blitt overseksualisert. Det Markus sier ovenfor kan også tolkes som en erfaring av at bifile/biseksuelle kvinner og menn blir sett på som ubesluttsomme og utro av både det heterofile- og LHBT-miljøet.

Datamaterialet kan leses som bifile opplever å bli overseksualisert. Det blir sagt at bifile/biseksuelle kvinner og menn kan ligge med hvem de vil, at de ikke er trofaste og får konstante ubehagelige og private spørsmål. Ifølge Utne i Cupido er bifili i LHBT-miljøet skambelagt. I det homofile miljøet vil, eller forventer, at de heller skal leve «rene» homofile liv (Utne, 2018). På den ene siden kan dette forstås, da homobevegelsen hadde vanskelige kamper og kjempet utrolig hardt for å kunne elske dem de ville. Men på den andre siden, burde ikke dette da også gjelde bifile? Fordi som jeg tolker av det som har blitt sagt av bifile/biseksuelle kvinner og menn er jo at de ønsker bare å kunne elske/være sammen med dem de også vil, uten at det skal settes spørsmålstegn på, mistenkeliggjøres, stigmatiseres og usynliggjøres. Samt, hvorfor skal bienes seksualitet bli skambelagt bare fordi de kan tiltrekkes/forelske seg i flere kjønn? Jeg vil si at heterofile, lesbiske og homofile, kan på lik linje med bier, like/ligge/være sammen med akkurat like mange mennesker hvis de vil.

I Cupido skriver Utne (2018) av den amerikanske biologen og sexologen Alfred Kinsey avdekket utbredelsen av biseksualiteten på slutten av 1940-tallet og starten av 1950-tallet. Noe som også var på samme tid som homobevegelsens kamper, noe som førte til at bifile/biseksuelle ble glemt (Bolsø, 2010; Utne, 2018). Vi kan spørre oss om hvorfor det

skjedde. Her kan vi koble på teorien om heteronormativiteten, samt *homotoleransen* som jeg vil kalle for *homonormativiteten*. Forståelsen på seksualitet har i det norske samfunnet primært vært mest om en generell forståelse av reproduksjon og intimitet, der både samfunnet og generell sosiologi har handlet om å organisere disse to på (Korsnes, 2019, s. 265). Den generelle utformingen av seksualitet, og kjønn, kan sees å ha hatt mest søkelys på den heterofile identiteten (Butler, 2020, s. 44), og nå siden 1950-tallet også på den homofile identiteten (Utne, 2018). Heteronormativiteten oppstod fra den tradisjonelle og dominerende heteroseksualiteten som setter kulturelle og sosiale praksiser der individer tas for gitt at alle tiltrekkes det motsatte kjønn (Malterud, 2022). Homonormativiteten oppstod fra homotoleransen, som gjennom heteronormativiteten skal tolereres som alternativ seksualitet (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165). Dermed kan man se at både heteronormativiteten og homonormativiteten setter standarder for hvordan seksualitet, identitet og kjønn skal konstrueres og leves i det norske samfunnet.

Ut ifra mitt datamateriale kan det tyde på at bifile/biseksuelle kvinner og menn opplever overseksualisering hovedsakelig av heterofile. Som Butler (2020) sier, så blir de handlingene å gjøre seksualitet, identitet og kjønn på performative. De opprettholdes gjennom diskursive midler og andre «kroppslige tegn», som også da opprettholdes reproduktivt (Butler, 2020, s.44). Heteroseksualiteten setter altså standarder for hva som er «maskulint/mannlig» og «feminint/kvinnelig» (Butler, 1999, s. 23-24).

Man kan spørre om det er maskulint/mannlig å forvente masse trekant og sex med bifile kvinner, både i og utenfor forhold? Og er det feminint/kvinnelig at bifile/biseksuelle kvinner automatisk vil ha masse trekant og sex med individer både i og utenfor forhold? At andre vil kategorisere seksualitet og kjønn som et redskap som kan brukes til samfunnsmessige maktforhold (Bolsø, 2010, s. 37). Bifile og biseksuelle ser altså ut som har blitt kategorisert om overseksuelle vesener som må ligge med begge/flere kjønn hele tiden og som ikke klarer å være trofast med en partner (Andersen, 2016; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023), og blir da sett ned på.

Skeiv teori ønsker å tenke på seksualitet og identitet på nytt (Bolsø, 2010, s. 65). Kanskje kan den hjelpe bi kvinner og menn for å kunne «dra frem» eller sette nytt lys på sin seksuelle identitet. Da det handler om å kunne forstå (Gagnon & Simon, 2005, xi). At den bifile og biseksuelle identiteten handler om at man kan tiltrekkes seksuelt og forelske seg i flere enn bare ett kjønn (Nylund, 2018). Så hvorfor blir de da mer overseksualisert enn heterofile og

homofile? Kan det handle mer om seksuell praksis, enn seksuell identitet? Seksualitet og identitet, spesielt i nyere tider, har fått rom til å utvikle seg til noe mer «flytende» (Gagnon & Simon, 2005, s. 215), som gjør at man blir nødt til å tenke på seksualitet og identitet i nye termer, som da er målet til skeiv teori (Bolsø, 2010; Utne, 2018).

6.2 Bifil som «overgangsseksualitet»

På den ene siden så blir bifile/biseksuelle sett på som «den glemte legningen», da bienes seksuelle identitet blir omtalt som et mellomstadiet eller en overgangsseksualitet til enten eller (lesbisk, homofil og heterofil). Som Utne skriver i artikkelen *Fra biseksuell til friseksuell* (2018): *[...] det er stereotype holdninger som har ført til at [...] har sett på biseksualitet som en overgangsfase, ikke en legning.*». I podkasten (Ertzeid & Engen, 2022), forteller Kjetil-André at han selv har homofile venner som sier dette:

«[...] jeg har homofile venner som har sagt at bi er bare noe du er til du blir homofil mann. [...]. Bi har blitt det du er før enten eller, folk er så veldig opptatte at vi må definere ting. Selv om bi egentlig er definert som «det og det», men det er liksom ikke bra nok.» (Podkast, Ertzeid & Engen, 2022).

Som sitater viser har Kjetil-André opplevd at hans homofile venner har sagt at bifil er en mellomfase til enten eller. Kjetil-André opplever at det å være bifil ikke er bra nok. Dette kan tolkes som at bi kvinner og menn kategoriseres ut ifra hvem de er sammen med, da andre mener at man er enten heterofil, eller lesbisk/homofil, og at det å være bi bare er en mellomfase til enten eller. Ifølge omgivelsene er det å være bifil ikke en egen «legitim» legning, men en overgang til noe annet. Både intervjupersonene mine og informantene i dokumentene, uttrykker at denne kategoriseringen ikke passer dem. Samt at de blir møtt med fordommer og negative holdninger fra både hetero-siden og homo-siden, da de mener at det ikke går an å være sammen med flere enn ett kjønn (Dønvold-Myhre, 2018; Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Sigrun uttrykker det på denne måten:

Sigrun: «Ja, jeg vil jo si at jeg føler jo sånn generelt at det er mer akseptert de fleste steder og fleste miljøer å kun like ett spesifikt kjønn på en måte, fordi jeg tror det er fordi det er enklere å sette folk inn i en kategori, eh, som ikke, eller hvor du ikke liker flere kjønn da (ler). For hvis du liker ett kjønn så vet alle det, og da er de sikre på at det er sånn det er, og da er det lettere å putte noen i den båsen. Og det er lettere for

folk å forholde seg til enn når man er «bi» så liker man flere ulike kjønn, og det er på en måte vanskeligere for folk å sette det inn i en spesifikk kategori. Hvis man er sammen med en jente, så blir man sammen med en gutt så blir folk sånn; å nei nå har ho blitt lesbisk liksom, eller nå har ho blitt hetero, og det var bare en fase (ler, sier dette sarkastisk).»

Både Kjetil-André og Sigrun kan tolkes som de opplever at andre ser på bifili og biseksualitet som en fase til enten eller, og klassifisert som en «overgangsseksualitet» (Ertzeid & Engen, 2022; Utne, 2018). Sitatene ovenfra, der Sigrun og Kjetil-André forteller om at mennesker er opptatte av å definere og kategorisere andre, kan settes i lys til den heteronormative og homonormative tenkningen. Da måtene å konstruere seksualitet og identitet på blir produsert og opprettholdt gjennom det Butler kaller for diskursive normer og midler (Butler, 2020), og det er hetero- og homonormativiteten som setter disse kulturelle og sosiale rammene (Bolsø, 2010; Malterud, 2022), som da fører til at andre vil kategorisere individer etter dette. Frøydis sier det slik:

Frøydis: «[...] blant ungdomstida og slik, var det jo slik at alle skulle plutselig være bifil. Så da var det ikke på en måte noe som direkte ble noe særlig sjokkert konseptet, men de ble mer sjokkerte når det vedvarte [...]. [...] det er jo alltid noen som vil synes at det er litt disgusting. Gjerne, som sagt, de eldre, som ikke kjenner meg i det hele tatt og ikke vet noen om hva jeg står for eller tenker. Men også igjen de som blir litt homofob da, at de tenker; herregud, skal du virkelig prøve deg på meg nå. [...].»

Man kan tenke seg at i ungdomstida si er det vanlig å eksperimentere med ulike seksuelle identiteter, og ulike kjønn, for å kunne finne ut «hvem man er» for å identifisere seg selv til slutt. Å eksperimentere kan være spennende, men som Frøydis opplever her, så trer den heteronormative tenkningen og heteroseksualiteten frem igjen når «fasen» ikke går over (Butler, 2020, s. 43; Malterud, 2022; Bolsø, 2010, s. 57). Når Frøydis forteller at det er populært å utforske, men når den bifile identiteten vedvarte så erfarte Frøydis at det skapte «trøbbel» hos noen. Og som Frøydis sier her, så har ho erfart at det er mest den eldre generasjonen, som ikke liker hennes bifile legning. Store samfunnsendringer knyttet til seksualitet, identitet og kjønn har skjedd, der det er de unge som er mest «sårbare» for disse endringene (Gagnon & Simon, 2005, xvii). Men likevel kan vi se her at den tradisjonelle

(norske) heteronormative fremstillingen av identitet og seksualitet holder seg stabilt, kanskje både bevisst og ubevisst.

Man kan tenke seg hva som skjer hos et individ når man opplever gang på gang at ens seksuelle identitet ikke blir tatt på alvor og ikke legitimert. At bifile konstant føler at de må bevise for andre at deres bifile/biseksualitet er «sann», eller at de føler at de må «koble av» og ikke føle, for hvis ikke så går det ut over deres psykiske helse (Bakkeli & Elgvin, 2014, s. 15). Ut ifra sitatet ovenfor, så kan dette også tolkes som at det å komme ut som bifil/biseksuell i ungdomsårene sine virker tryggest. Som Markus i innlegget sitt i Aftenposten (2016) stiller spørsmål til denne forestillingen:

«Det stemmer nok at mange homofile kommer ut som bifil, før de våger å komme ut som homofile. Det betyr likevel ikke at det å være bifil er «enklere».». (Aftenposten, Andersen, 2016).

Dette sitatet henviser til at homofile og lesbiske først kommer ut som bifil i «utforskningsfasen» sin, da den bifile/biseksuelle legningen går ut på å like flere kjønn. Dette kan tolkes som at å komme ut som bifil/biseksuell først er bedre for enkeltindividet og andre, da man slipper at andre blir forvirret eller mistenksom hvis man «plutselig» identifiserer seg som noe annet enn det som først ble sagt. Men da blir det også tatt for gitt at de til slutt *skal* bli enten eller. Dette kan sees på å forsterke den bifile legningen som en overgangsseksualitet, da mennesker blir sjokkerte når biene seksuelle legning vedvarer. Som igjen fører til de andre negative holdningene mot biene, at det er ubesluttsomme og mistenkeliggjøres (Storr, I Weeks, Holland & Waites, 2003; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Ingun Wik i NRK P3 artikkelen forklarer til Faugstad og Ciakudia-Moxnes (2023) at mye av den mistenkeliggjøringen mot bifile og biseksuelle kommer fra at det utfordrer folks (tradisjonelle) tankegang på seksualitet, identitet og kjønn, der de vil at det skal være noe bestemt og ingenting imellom (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). For Selena som ble intervjuet i denne samme artikkelen fra NRK P3 så forteller ho at heterofile menn tror at de kan «korrigere henne»: «[...], men de antar at kvinner som er bifile, bare ikke har funnet seg ... skal vi si en «mandig nok mann.» (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

På bakgrunn av dette sitatet, og ut ifra Butlers (1999) forklaring på kjønnsidentitet som sier at heteroseksualiteten innleder og krever uttrykksfulle grunnleggende egenskaper for hva som er

«mannlig» og «kvinnelig» (Butler, 1999), så er min tolkning her at bifile kvinner er bifile bare fordi de ikke har fått seg en mann som passer kravene til det som blir sett på som mannlig i heteroseksualiteten. Som da gjør at heterofile tror at de kan «snu» Selenas bifile identitet. Videre forteller også Ingun Wik:

«Det er en identitet som ikke er blitt forsket nok på og som ikke er anerkjent nok. Frem til nå er det jo homo/hetero-dikotomi som har vært synlig for oss. Det er derfor tøft å være utenfor denne ramma.» (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Dette kan vises å henge tett sammen med at det er mangel på god og rett informasjon og kunnskap om den bifile/biseksuelle legningen, som også blir tatt opp gjentatte ganger gjennom intervjuene og dokumentene. Noe som Frøydis forteller gjennom intervjuet, er at ho erfarer at mennesker har for lite informasjon om legningen, samt at ho uttrykker at man må komme med mer informasjon for å lære/forstå. Markus i Aftenposten sier at hvis man ikke forstår, så er det bare å spørre (Andersen, 2016). Men Kjetil-André i podkasten, stiller spørsmål om at kanskje det har blitt bedre i samfunnet, da de er flere som identifiserer seg som bifile (Gram, 2021), og det er lettere å få tak i informasjon. Samt at man nå i nyere tider kan lære unge at det ikke bare er enten eller, men at det også er avhengig om mennesker tørr å snakke om det (Ertzeid & Engen, 2022).

Som nevnt tidligere så ser skeiv teori på identitet som en skiftende og foranderlig praksis, som vil fjerne de tradisjonelle kategoriene på seksualitet, identitet og kjønn (Holst, 2017, s. 53). Ut ifra datamaterialet så blir bifile sett som en overgangsseksualitet, men at biene ikke vil bli kategorisert som enten heterofil, homofil eller lesbisk, da de føler det ikke passer for dem. Men at de på en måte er begge, eller kanskje retttere sagt er en kategori for seg selv som inkluderer tiltrekning og forelskelse i alle begge/flere kjønn. Vi befinner oss i en ny tid, der seksualitet, identitet og kjønn, blir omtalt på nye måter, da det har blitt mer rom for det (Gagnon & Simon, 2005, s. xiv). Og siden det har kommet flere måter på å gjøre dette på, så må man også åpne opp for forståelsen om bienes seksuelle identitet. Å forske på seksuell identitet er bra, da identitet og seksualitet henger tett sammen med individers personlighet, psykiske og fysiske helse, tanker, holdninger, atferd, relasjon osv. (Kühle-Hansen, 2021; Ringereide, 2021), og dermed påvirker hvordan individet har det.

Å forske på det samme på ulike tider, kan hjelpe forskere og lesere å se hva som har forandret seg og hva som ikke har forandret seg. Men på samme tid, hvis man ikke ser forandringer

eller det har kommet nye måter å gjøre ting på, så er det kanskje på tide å komme på flere forskjellige måter å forske på, og ulike måter å gå inn for å forske (Gagnon & Simon, 2005, s. xi). Som for eksempel å benytte seg av nye måter å forske på bi kvinner og menn i det norske samfunnet, for å kunne bevege oss fremover og gi biene en sterkere stemme.

På den ene siden kan man tenke seg at det er «bare» være som man vil, gjøre det man vil, med hvem man vil. Spesielt når lovverket i det norske samfunnet har vedtatt en likestilling- og diskrimineringslov om seksuell legning. Men det kan argumenteres for at dette ikke er så lett når samfunnet, og lovverket, fortsatt har et heteronormativt utgangspunkt og syn på hvordan seksualitet og identitet skal praktiseres å leves (Tveter, 2019), og nå homonormativt. Her kan vi trekke inn Butlers teori om kjønnsperformativitet som handler om å frigjøre kjønn og seksualitet som ikke passer inn i det tradisjonelle (Butler, 2020, s. 10). Det må altså kunne være en måte å kunne frigjøre bienes seksuelle identitet på, for å kunne hjelpe de å «legitimere» denne seksualiteten for å forhindre mistenkeliggjøring, usynliggjøring og diskriminering mot dem.

Dette kan kanskje vises å være en utfordring da diskursive normene å gjøre seksualitet og identitet på opprettholdes gjennom performative handlinger og «kroppslige bevegelser» i det heteronormative samfunnet (Butler, 2020). Siden det norske samfunnet fortsatt har et heteronormativt syn, samt et homonormativt syn, som opprettholdes reproduktivt og gjør at det blir tatt for gitt hva som er «normalt», så kan det å endre disse samfunnsnormalitetene være vanskelig (Butler, 2020). Men da det norske samfunnet har utviklet seg, og det har kommet nye måter og ord for å videreutvikle seksualitet, identitet og kjønn på (Butler, 2020, s. 18), så kan det visest å handle mye om forståelsen av det (Gagnon & Simon, 2005). Dette innebærer også at bier må blir mer synlig (bisyndighet), som kan gjøres gjennom TV der bier blir belyst, og gjennom andre former for media som å skrive innlegg eller snakke om det i en podkast (Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

6.3 Fra annerledes til bifil

Å komme ut som annerledes enn heterofil, homofil eller lesbisk, er ikke lett når samfunnet streber etter å kategorisere samfunnsindividene, noe som fører til mer usynliggjøring av biene. I artikkelen fra NRK, *Bifile føler seg usynliggjort* (2018), forteller Christine Gangstad

Johansen, som er bifil kvinne, til journalist Dønvold-Myhre at hun føler seg usynliggjort både av det heterofile- og homofile miljøet:

«Det er veldig mange som ser for seg at det kun er hetero og homo, og ikke noe imellom. De kan si at de ikke tror på det, eller at det ikke går an å være bifil, sier hun. [...] Folk har sagt til meg at jeg bare kan velge å være hetero, fordi det gjør det enklere for alle andre [...].» (NRK, Dønvold-Myhre, 2018).

Selena: «[...] Det er ikke et aktivt valg om jeg skal date en dame, en mann, en transperson eller en ikke-binær. Det er ikke kjønnet som bestemmer om jeg er tiltrukket av en person. For du er ikke skeiv nok, men du er heller ikke hetero nok. [...] Det er ingen som våkner en dag og tenker: «Hmm, i dag skal jeg være litt bifil.»» (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Sitatene kan tolkes som om biene opplever å bli sett på som «annerledes». Andre mennesker bare kan spørre biene om hva de vil, som er spørsmål som er ofte veldig intime og private. Dette kan tolkes som om at bifiles seksuelle identitet ikke er legitimert som en «ekte» seksualitet. Som Markus i Aftenposten (2016) sier: *«Ikke de heterofile, ikke de homofile, men oss som ikke ser kjønn som en begrensning på hvem vi forelsker oss i.»* (Aftenposten, Andersen, 2016). Sitatet fra Markus kan tolkes som om at biene er annerledes fra heterofile og homofile, som ser på kjønn som en begrensning for hvem de kan være med og forelske seg i. Der Markus prøver å viderefremme at bifile føler seg annerledes i den forstand at de kan være med flere enn bare ett kjønn. Før så ble homofile fremmedgjort av den øvrige heterofile befolkningen. Men nå som de har blitt legitimert som en alternativ seksualitet (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165), så ser det ut at denne fremmedgjøringen har gått over til biene. Noe som bidrar til negative holdningen mot biene, som også kan kalles for «bifobi» eller «bi-negativitet».

Aktivitetsgruppen for Bifile og Panfile, Visible, med Christine Gangstad Johansen som leder, sier til Faugstad & Ciakudia-Moxnes (2023) i NRK P3 at bifobi er fremtredende både i skeive miljøer og majoritetsbefolkningen (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Selena: [...] Og de klarer ikke fatte eller begripe at man kan være tiltrukket av flere kjønn.» (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Christine Gangstad Johansen: «Det er absolutt bifobi i det skeive miljøet. Det er det bare å innrømme. Mange opplever å ikke bli trodd og bli mistenkeliggjort. De opplever fordommer der de egentlig skulle blitt godtatt, og det tas nesten til tyngere enn ikke å bli godtatt i samfunnet generelt.» (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Videre forteller Johansen til Dønvold-Myhre (2018) i NRK at (Dønvold-Myhre, 2018):

«Det er veldig mange som ser for seg at det kun er hetero og homo, og ikke noe mellom. De kan si at de ikke tror på det, eller at det ikke går an å være bifil. [...]. Folk har sagt til meg at jeg bare kan velge å være hetero, fordi det gjør det enklere for alle andre. Man må være veldig direkte og si «hei, jeg er bifil».» (NRK, Dønvold-Myhre, 2018).

Både Johansen og Selena har erfart at andre ser annerledes på deres bifile legning, som da fører til bifobi. Sitatene ovenfor kan dermed tolkes som at man ikke kan være annerledes enn hetero- og homofil, der det blir sagt at det ikke går an å være bifil som tiltrekkes flere enn ett kjønn. Det kan tolkes som å være bifil er akseptabelt som en overgangsfase, men ikke akseptert som en «fast» seksuell legning i det norske samfunnet. Dette kan forstås som et paradoks. Det er altså «lov» å være bifil/biseksuelle i ungdomsåra når du utforsker din seksualitet og identitet, men den kan ikke vedvare da samfunnet har forventninger om at man skal bli enten heterofil eller lesbisk/homofil. For Sigrun, når ho stod frem og fortalte sine venner om at ho følte seg annerledes så ble ho møtt med dette:

Sigrun: «[...] når jeg fortalte mine lesbiske venner at jeg er «bi» [...] så sa de veldig selvsikkert at; ja, men jenta mi, du er jo ikke bi, du er jo lesbisk. Noe som gjorde at jeg tvilte veldig mye på meg selv og mine egne tanker og følelser, å gjorde det veldig lenge. [...]. Så det er en sånn konsekvens av å føle å ikke bli trodd på når jeg først er ærlig på den jeg er. [...] hvis det ikke har blitt sagt eller snakka om når jeg først blir kjent med folk, så på en måte assumerer bare folk at du er det ene eller andre. Som i de fleste tilfeller ikke har noe å si hvis det da kommer frem at jeg er bifil senere når vi blir bedre kjent eller sånn, så har det aldri ikke gått greit (ler litt) med de vennene jeg har hatt oppgjennom. Men det er mer det at det er en kjip følelse at folk plasserer deg før man blir kjent. [...].

Ut ifra de to siste sitatene, så har både Johansen og Sigrun opplevd at de og andre bifile ikke blir trodd på, men kategorisert og mistenkeliggjort av andre. Dermed kan man tolke denne informasjonen som om at individer som identifiserer seg som bifil/biseksuell, ofte automatisk blir antatt som heterofile eller homofile, da det å være bi «ikke går an». Bier kan altså ikke være mer annerledes enn hetero- og homofil. På grunn av dette opplevde Sigrun mye selvfølgelig, og at ho synes det er kjipt/trist at menneskene rundt henne skal kategorisere henne i noe som ikke stemmer. Dette kan tolkes som at Sigrun erfarte at hun ikke hadde rom til å være annerledes fra det homofile, noe som også ser ut til å stemme for Johansen. Statistikk fra SSB, sier at bifile faktisk er den vanligste seksuelle legningen i befolkningen etter heterofil (Gram, 2021). Men Johnsen forteller til NRK P3 at til tross for dette, blir bifile sett på som en minoritet i LHBT-miljøet, samt at det er flest bifile som er mindre tilfreds med sin egen psykiske helse (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Noe som vi kan se hos Sigrun, da ho opplevde å tvile mye på seg selv på grunn av hva andre sa om hennes seksuelle identitet. Disse negative psykiske belastningene kan dermed knyttes til at bier ikke føler de kan være annerledes fra hetero- eller homonormativiteten, som da fører til dårligere psykiske helse og tilfredshet.

Og siden bifile og biseksuelle blir *sett på* som minoriteter i det heterofile- og LHBT-miljøet, så gir også det større rom for kritisering hvis man sier noe om det (Malterud, 2022). Norge er et veldig likestilt land på mange områder, der likestillings- og diskrimineringslover har blitt laget, men som også ikke gir en fast garanti på hvordan ting faktisk er og praktiseres (Tvetter, 2019). Blant bi kvinner og menn så kan det visest at det er de subtile holdningene til det norske tradisjonelle heteronormative samfunnet som utgjør det mest belastende og negative for denne gruppen (Malterud, 2022), da det dominerende synet på heteroseksualiteten, og homotoleransen, fortsatt produseres og opprettholdes gjennom denne tradisjonelle kulturen (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165). Noe som gjør det vanskelig for bier å være noe annerledes enn hetero og homo. Bifile/biseksuelle blir møtt med bifobi i form av fordommer og stereotyper av heterofile og homofile. For Selena forteller til NRK P3 at ho opplever å ikke bli trodd på når hun forteller andre at ho er bifil:

«Sier man femti-femti, er det ingen som tror deg. Sier du førti-seksti, er du homofil eller heterofil, eller så tror de du bare er «bicurious». Man kan ikke vinne!». (NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Selena erfarer at ho ikke blir trodd på uansett hva ho forteller andre. Dette kan tolkes som at andre, som ikke skjønner seg på den bifile/biseksuelle legningen, mener at det ikke går an å være mer annerledes enn den «annerledesheten» som allerede finnes. Altså at det ikke går an å være mer annerledes enn homofile eller lesbiske. Og som Frøydis forteller: «[...] hvis folk allerede ikke unner deg noe bra, så blir de ikke snillere med deg hvis du er annerledes.». Noe som kan kobles til at bi kvinner og menn opplever/erfarer mer diskriminering i det norske samfunnet (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2016, Anderssen et al., 2020). Videre så er «annerledes» menn, altså menn som uttrykker seg mer feminint enn det heteronormative samfunnet «mener er akseptabelt», noe som gjør at flere reagerer. Christer og Kjetil-André er bifile menn som uttrykker seg mer feminint, som gjør at andre automatisk knytter de til en bestemt seksuell identitet, nemlig homoseksualiteten:

Christer: «Jeg er en ganske feminin gutt, derfor tar folk ofte utgangspunkt i at jeg må være homo. De fleste antar ikke at jeg er hetero, for å si det sånn. [...]. Er du litt feminin som gutt, er du dømt til å være homo.» NRK P3, Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023.

Kjetil-André: Jeg fremviser meg selv mer feminint og trodde ikke at jenter da ville like meg. [...] jeg undertrykte følelsene mine og gikk bare for menn, da det var trygt.» (Podkast, Ertzeid & Engen, 2022).

At Christer erfarer at han må være homo, og ikke bifil, sier han til NRK P3 kommer fra kjønnsnormene i det norske samfunnet. Han, og Selena, føler derfor at de faller mellom to stoler, med at de ikke blir akseptert av noen av sidene (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Ifølge sitatet til Kjetil-André så kan dette vises å stemme for hans sin del også. Siden han fremviser seg mer feminint, og kjønnsnormene tilsier at da er du homofil, så undertrykte han følelsene sine for kvinner og gikk bare for menn fordi det var tryggest, der han også ble skjermet for upassende spørsmål (Ertzeid & Engen, 2022).

Det kan visest at i dette kapittelet, samt de to andre ovenfor, er fylt med paradokser. På den ene siden er det helt innenfor og akseptert at samfunnsmedlemmer kan kalle seg for bifile eller biseksuelle i ungdomsårene når det er vanlig å utforske seksualiteten og identiteten sin. Men vedvarer bienes seksuelle identitet dermed, så blir du sett ned på av LHBT-miljøet fordi du ikke lever et «rent» homofilt liv (Utne, 2018). På en måte er det «greit» at kvinner er bifile

for heterofile, da det forventes mer seksuell praksis fra dem og det er hot og sexy. Men for bifile menn, så er det ikke akseptabelt at de er feminine, for da er de homofile og kan ikke like kvinner (Andersen, 2016; Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Dette kan også tolkes som at hvis en bifil mann som uttrykker seg maskulint, og som er sammen med en annen mann, så er det han som er «mannen i forholdet». Individuer får «lov» til å være annerledes i samfunnet, men ikke mer annerledes enn det hetero- og homonormativiteten tilsier. Som Selens sier til NRK P3 (2023), så kan ikke bifile/biseksuelle vinne (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

I det norske heteronormative samfunnet, som gjennom sitatene over viser å opprettholdes (Andersen, 2016; Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023), blir vedlikeholdt gjennom de diskursive normene og midlene å gjøre seksualitet, identitet og kjønn på (Butler, 2020, s. 44), som da bidrar til at bifile/biseksuelle kvinner og menn fortsettes å bli holdt utenfor. Det er altså disse «subtile» holdningene mot bienes seksuelle identitet som ser ut til å være de største belastningene for dem (Malterud, 2022). Med subtil mener så mener jeg disse kommentarene og spørsmålene knyttet til overseksualisering, og at den bene seksualitet blir sett på som en overgangsseksualitet, samt holdningene mot at bifile er annerledes enn hetero- og homofile. Det kan sees på som konstante og ekle «stikk» mot bifile/biseksuelle som er med på å opprettholde bienes seksuelle identitet som ikke legitim, at det bare er en mellomting før enten eller.

Men på grunn av Norges likestillings- og diskrimineringslov om seksuell legning som er til for å gjøre det norske samfunnet mer inkluderende, er det også litt underlig at bifile/biseksuelle også ikke skal «legitimeres» på samme nivå som homofile. Noe som kan tolkes at det norske samfunnet ikke er likestilt på dette området i praksis (Tveter, 2019). I forhold til hvordan det var for femti år siden så har det blitt bedre, men det kan altså visest til at det er potensialet til å kunne bli bedre på noen området i samfunnet. Som Frøydis sier: *«hvis vi legger frem ting som en lære info, så er ikke det for å provosere, det er for å informere.»* Og gjennom nyere forskning, for å informere, så kan det gi et godt grunnlag for å kunne forstå bienes seksuelle identitet i større grad. Som forhåpentligvis minsker de negative holdningene som usynliggjøring og mistenkeliggjøring av dem. Men hvis det norske samfunnet fortsetter å holde seg konstant på dette, om denne negativiteten mot bifile/biseksuelle, så gir det ikke nok rom for å kunne vokse/utvikle (Gagnon & Simon, 2005).

For er det egentlig så rart at bifile/biseksuelle tiltrekkes romantisk og seksuelt til flere enn bare ett kjønn i disse nyere tidene? Skeiv teori hjelper unge og unge voksne med å kunne tenke på det som er annerledes enn det bestemte «her og nå» (Bolsø, 2010). Som er med å på kunne tenke på seksualitet og identitet på nytt, og vil fjerne de bestemte hetero- og homonormative kriteriene for å passe inn i en fastlagt identitet (Bolsø, 2010, s. 60). Skeiv teori legger vekt på at identitet og seksualitet er en skiftende og foranderlig praksis, som kritiserer andre teorier som sier identitet og seksualitet er noe uforanderlig og bestemt (Mortensen & Jegerstedt, i Mortensen et al, 2008, s. 290). Som jeg tolker det gjennomfunnene ovenfor, så vil jeg si at bifile/biseksuelle er enige om at deres seksuelle identitet kan forandre seg i den forstand at de kan bli tiltrukket og forelske seg i begge/flere kjønn, der de ikke føler at de passer inn som enten heterofile eller homofile. Men på samme tid så tolker jeg at de også er noe «bestemt», fordi de liker «det og det» (Ertzeid & Engen, 2022), eller flere enn ett. Den bifile/biseksuelle identiteten er altså noe foranderlig og bestemt på samme tid. De diskursive rammene som det heteronormative, og nå homonormative, samfunnet har satt, ser ut til at bifile/biseksuelle opplever å føle seg fanget gjennom disse normene, og/eller at samfunnet ikke gir de rom for å kunne være noe «annerledes» (Butler, 2020).

6.4 Heteronormativitetens begrensninger

Heteroseksualiteten og den heteronormative tekningen er dominerende i det norske samfunnet og setter normer og standarder for hvordan seksualitet og identitet skal leves med og praktiseres (Bolsø, 2010; Malterud, 2022). Siden dette blir tatt for gitt av samfunnsmedlemmene, så gir det utfordringer for hvordan bi kvinner og menn klarer å uttrykke seg i det norske samfunnet.

Sigrun forteller her; «[...] *For folk tenker automatisk at jeg er heterofil [...]*», fordi den tradisjonelle eller det typiske heteronormative gjør det lettere å se seksualitet, samt identitet på (Gagnon & Simon, 2005, s. xiv). Sigrun forklarte at ho har en mannlig samboer, og erfarer at hun automatisk blir kategorisert som heterofil. Ut ifra dette sitatet ser vi at heteroseksualiteten blir tatt for gitt som normalt i det norske samfunnet. Som Sigrun sier videre:

Sigrun: «Husker når jeg må en måte først tenkte at jeg var bifil, eller biseksuell, så var det fordi jeg på en måte visste hva ordet betydde mer, men så kan jeg huske at jeg har følt det sånn før, jeg hadde bare ikke noe ord for det.»

Ut ifra dette sitatet så kan vi forstå at Sigrun opplevde å ikke ha nok informasjon og kunnskap om den bifile/biseksuelle legningen. Men at ho kan huske at ho hadde følt noe på dette tidligere, men da viste hun hva det var da hun hadde ord på det. Videre forteller Sigrun:

Sigrun: «Men fra de fleste straighte/heterofile jeg har møtt ... så har jeg følt at de bare har sagt; «okey kult» ... fordi min opplevelse av det er at de ikke tenker så mye over sin identitet ...»

Sigrun opplever at de heterofile ser ut til å ikke bry seg så veldig om hennes seksuelle identitet. Sigrun begrunner dette med at heterofile individer kanskje ikke tenker på sin seksuelle identitet som bifile, som andre i LHBT-miljøet gjør. For dem som følger normen blir ikke seksuell identitet så aktuelt. I artikkelen fra Cupido, *Fra biseksuell til friseksuell* (2018), så skriver Arne Utne at: «Når et samfunn definerer hva som er normalt ligger det implisitt at alt som ikke er normalt blir unormalt.». I det norske heteronormative samfunnet, som oppstod fra det heteroseksuelle der det blir tatt for gitt at man tiltrekkes det motsatte kjønn (Bolsø, 2010; Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018), har altså da satt de kulturelle og sosiale samfunnsnormene for hva som er «normalt» innenfor seksuell identitet (Malterud, 2022). Og det er derfor Markus forteller dette, som samsvarer med det Sigrun fortalte: «Når vi først kommer inn i et monogamt forhold, blir mange av oss ofte definert ut ifra hvem vi velger å leve sammen med.» (Aftenposten, Andersen, 2016).

Det kan sees som at bifile lever i et krysspress, der de blir utsatt for det heteronormative holdningene fra heterofile, samt at de blir pålagt en forventning av LHBT-miljøet om å leve «rene» homofile liv (Utne, 2018). Videre påpeker Markus (2016) at det handler om tillit i et forhold, på samme måte som to individer må ha i et heterofilt- og homofilt forhold. Mye av fordømmene og stigmaet rundt bifile er at de er utro. Men jeg si at det er vanskelig å kunne koble seksualitet sammen med utroskap, da både heterofile, homofile og lesbiske kan også være utro, dette spørs på individets personlighet og verdier i et forhold. Og som Markus forteller videre: «Om du gir tillit, og den er gjensidig, bør ikke det at vi er bifile stoppe deg» Andersen, 2016). På bakgrunn av disse sitatene, så er min tolkning at man tydelig se at heteronormativiteten fortsatt er den som dominerer mest i det norske samfunnet. Dette ser vi

ved at heteronormativiteten mistenkeliggjør og usynliggjør bienes seksuelle legning gjennom så si at man ikke kan ha tillit til dem, mangel på kunnskap og informasjon da forskningen primært har vært på homofile (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2016; Dønvold-Myhre, 2018; Anderssen et al., 2020), og at bier blir definert og kategorisert avhengig av hvem de er sammen med. Personlig så forteller Frøydis at:

Frøydis: «[...] når jeg drar på jobb [...], så kan ikke jeg begynne å nevne eksdama mi, å slike ting. Så det er jo da en identitetsnorm de sitter igjen med, at jeg da drar hjem til mannen min og vi gjør A4-ting (ler litt). [...].»

Frøydis opplever altså her at andre har en forventning til at ho gjør og lever sitt «A4-liv» sammen med sin mannlige samboer, der disse individene ofte er eldre og mennesker med for lite kunnskap og informasjon om bienes seksuelle legning. Her kan man trekke en sammenheng om den eldre og yngre generasjonen. For som sagt så har synet på LHBT-miljøet blitt bedre, men at vi fortsatt har en vei å gå på noen områder (Anderssen et al., 2016, Anderssen et al., 2020; Gagnon & Simon, 2005). Uansett om bifile/biseksuelle liker begge/flere kjønn, så er ikke det nok grunnlag for å være utro mot sin partner, men de blir altså stemplet som ubesluttsom, upålitelig og utro mot sine partnere på grunn av bienes seksuelle identitet (Storr, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 156), som bidrar til «bifobien»/«bi-negativiteten». Denne negative holdningen mot dem gjør at de blir mistenkeliggjort ikke bare i det heterofile miljøet, men også i LHBT-miljøet, et miljø som egentlig skal være fordomsfri og godta alle (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023), noe som jeg kommer tilbake til i neste kapittel. Frøydis sier også dette, da ho opplevde en ekkel situasjon ute på byen:

Frøydis: «[...] jeg har jo møtt en person som har hatt relasjon til ei jeg har hatt relasjon til, før meg, som ikke var samtidig. Der vedkommende kanskje blir litt slik at hadde jeg vært mann nå så hadde han kunne ha banka meg [...] i og med at jeg er kvinne, så blir de litt slik at ikke når frem fordi de vet ikke hvordan de skal takle det. Så istedenfor å bli voldelig, så blir de litt mer psykisk ekle. På det grunnlag at de mener at; «jeg er ekte vare, hva tror du jeg har å tilby» (heterofile menn mener det). Så tenker jeg; det er IKKE det det handler om i dette i det hele tatt, hva er det du vil fram til. [...].»

Som nevnt så fikk Frøydis erfare en ekkel situasjon ute på byen en gang, der ho var ute med en kvinne. En heterofil mann som hadde relasjon til den samme kvinne som Frøydis hadde, mente at Frøydis ikke var, det sitatet sier, «ekte vare». Ut ifra dette så kan vi tolke det som at heterofile menn mener at de har mer å tilby kvinner på den grunn av at de er menn, som også bygger på den tradisjonelle heteroseksualiteten (heteronormativiteten) for parforhold. Samt som sitatet viser, siden Frøydis er kvinne så velger de heller å psykisk ekle mot ho, istedenfor å bli voldelig. Det er tydelig sjalusi innblandet i dette, samt at denne mannen var full. Men likevel føle mannen for å bli psykisk ekkel, istedenfor å la det være.

Som Butler forklarer, så skaper handlinger, begjær og kroppslige bevegelser *kroppens overfalte*, som da er *performative*, der individers identitet blir produsert og opprettholdt gjennom diskursive samfunnsnormer og andre kroppslige «kjennetegn», som kan kalles for en sosial diskurs. Disse handlingene og «kroppslige bevegelsene» gjennom diskursive samfunnsnormer blir altså regulert gjennom heteroseksualiteten, og da heteronormativiteten, som videre blir opprettholdt reproduktivt (Butler, 2020). Heteronormativiteten setter rammer for hvordan å gjøre seksualitet og identitet, rammer over hva som blir ansett på som kvinnelig/feminint og mannlig/maskulint, samt standarder og normer for hvordan identitet og seksualitet skal praktiseres og leves (Butler, 1999; Bolsø, 2010). Dermed så kan man forstå at heteronormativiteten begrenser bifile kvinner og menn i det norske samfunnet. På den ene siden, som nevnt før, kan man se at heterofile er positive mot bifile kvinner, men kanskje ikke så mye til bifile menn. Uansett om heterofile overseksualiserer bifile, så blir bienes seksuelle identitet sett på som en overgangsseksualitet. Eller at de blir kalt/sett på som annerledes fra det «normale» hetero og homo, som undergraver bifile/biseksuelle kvinner og menn gjennom å gjøre dette. Da heteronormen egentlig ikke tror på bifile, latterliggjør dem, overseksualiserer og delegitimerer dem gjennom usynliggjøring og mistenkeliggjøring (Andersen, 2016; Dønvold-Myhre, 2018; Utne, 2018 Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023), så begrenser heteronormativiteten bienes mulighet til å kunne leve ut sin seksuelle identitet.

Igjen kommer vi tilbake til at Norge ikke er så likestilt i praksis som vi vil ha det til (Tveter, 2019). Ihvertfall ikke mot bifile/biseksuelle kvinner og menn, som funnene ovenfor viser. Heteronormativiteten kollektivt blir anerkjent som sant for heterofile parforhold, og som gjennom den tradisjonelle kulturen og universelle erfaringer, setter bestemte rammer for seksualitet, identitet og kjønn (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018). Skeiv teori kan brukes her, da den vil bryte med det tradisjonelle og fjerne de samfunnsbestemte kategoriene for seksualitet og kjønn (Holst, 2017). For at biene skal klare å frigjøre seg fra

heteronormativitetens begrensninger, så må også disse diskursive normene samfunnet endres (Butler, 2020). Og en måte å gjøre det på, kan være å bruke den skeive teorien, noe som er relativt nytt i Norge (Malterud, 2022). Men kanskje det er nå dette starter for bifile? Da skeiv teori er nytt, men som for unge ser ut til å være viktig (Bolsø, 2010), da færre ønsker å kategorisere seg selv (Utne, 2018). Som jeg har skjönt det, så vil ikke bifile/biseksuelle kvinner og menn direkte fjerne betydningene bak seksualitet, identitet og kjønn, men løfte det ett hakk opp og gi mer rom for utvikling av disse. Da de selv opplever at de ikke passer inn i det heteronormative, og homonormative.

6.5 Homonormativitetens begrensninger

På den ene siden av samfunnet har vi heteronormativiteten som begrenser bifile/biseksuelle kvinner og menn, som nevnt i forrige kapittel. Men på den andre siden så har vi også homonormativiteten. Homonormativiteten kan forstås som at oppstod fra homotoleransen, og som ga det norske samfunnet et nytt syn på hvordan man kan konstruere seksualitet, identitet og parforhold på. Der lesbiske kvinner og homofile menn blir sett på som «legitime» alternative seksualiteter, og som er et selvfølge som skal tolereres og aksepteres i det heteronormative samfunnet (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018, s. 165). Homofili har altså blitt naturliggjort i det norske samfunnet, der den «krever» at andre homofile samsvarer med de kriteriene som kjennetegner den homofile kategorien (Bolsø, 2010, s. 60). Sigrun forteller meg dette under intervjuet, når det kommer til LHBT-miljøet:

Sigrun: «[...] Jeg vil si i LGBTQ-miljøet, hovedsakelig da mine beste venner (ler), så, eh, som er lesbiske og homofile da. Så vil jeg si at det har vært mye, eh, kanskje ikke fordommer, men jeg har ikke følt meg helt trodd på, og har liksom hatt et behov for å bevise at det er sant at jeg på en måte liker begge kjønn, eller alle ulike kjønn (ler). [...] men folk jeg har møtt innenfor LGBTQ-miljøet på en måte tenker mer rundt identiteten sin fordi man ikke nødvendigvis ikke alltid blir godtatt da. [...] men hovedsakelig handler det bare om hva slags relasjon jeg har til de menneskene jeg har snakka det om med [...]. [...] bifile venner jeg har hatt føler ofte, også jeg selv også har følt, at man blir mindre godtatt i LGBTQ-miljøet, ihvertfall jente venner jeg har som er «bi» da. Fordi at flere lesbiske venner jeg har hatt oppgjennom mener at man ikke kan like gutter, det er fakta liksom (ler litt). Og at alle som liker jenter, liker kun jenter og kan ikke like gutter, det kan ikke være mulig (ler). Og det føler jeg er på en

måte ..., selv om det ofte kanskje er ment som humor, så er det fortsatt bi-fobi da, og kan da bli oppfattet som veldig negativt blant bifile.»

Som sitatet viser, handler det for Sigrun om relasjonene ho har til de menneskene ho har i livet sitt. Men sitatet viser også at Sigrun har møtt individer i LHBTQ-miljøet som *ikke* har trodd på hennes bifile legning. Dette kan tolkes som om at homonormativiteten, på andre måter enn heteronormativiteten, usynliggjør eller delegitimerer bifile. Her ser det ut som at individer i LHBT-miljøet, ikke syns noe om at biene kan bli sammen med begge/flere kjønn, da det går imot det homobevegelsen har kjempet for, altså kampen for å kunne være sammen med det motsatte kjønn (Bolsø, 2010). For her ser vi at Sigrun erfarer at mennesker innenfor et miljø som egentlig skal inkludere alle LHBT+ uten fordommer, mener at ho ikke like begge/flere kjønn. Hvordan forstår de den bifile/biseksuelle legningen da? En mulig forklaring på det kan være mytene bak den bienes seksuelle identitet. At de er ubeslutsom, upålitelig og utro mot sine partnere (Storr, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 156). Men, som også Ingun Wik forteller til NRK P3 (2023), så kan det også være fordi bienes seksualitet går imot både det heterofile, homofile og lesbiske, noe som gjør det vanskelig for andre å kunne forstå bienes identitet (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Her blir da ikke seksualiteten noe for seg selv, som Gagnon & Simon (2005) sier, men da blir seksualiteten til samfunnsmedlemmene konstruert gjennom bestemte kulturelle og sosiale aspekter (Gagnon & Simon, 2005, s. xii).

Her kommer vi inn på det at bier lever i et krysspress fra både det heteronormative samfunnet, og fra homonormativiteten som har forventinger om å leve «rene» lesbiske/homofile liv. Bifile og biseksuelle ble glemt under homobevegelsen-/kampen, som Utne skriver i innlegget sitt (Utne, 2018):

«Da de homoseksuelle begynte å organisere seg politisk, var de biseksuelle for lengst glemt og fortrengt. [...] de kan også utsettes for konformitetspress fra de lesbisk/homofile miljøene om å leve «rene» homofile liv.» (Cupido, Utne, 2018).

Som sitatene viser, ble bifile glemt gjennom homobevegelsen. Min tolkning på dette er at homonormativiteten har fått blitt en egen ting, med sine egne kriterier og dominerende kategori, som også setter normer og standarder for hva som er «akseptabelt» på lik linje med heteronormativiteten. Noe som gjør at bifile kvinner og menn havner i dette krysspresset, med

negative holdninger fra heteronormativiteten og forventninger fra homonormativiteten (Utne, 2018).

Og som Johansen forteller Dønvold-Myhre i NRK (2018): *«For første gang skal bifile få en egen plass i Pride-paraden.»*. Johansen forteller videre om da ho deltok på Pride sin første gang (Dønvold-Myhre, 2018):

«Da jeg første gang skulle delta på Pride fant jeg ingen grupper eller foredrag som jeg kunne føle meg velkommen i. Det var veldig oppsiktsvekkende.». (NRK, Dønvold-Myhre, 2018).

Johansen opplevde her at ho ikke kunne passe inn i Pride, som har et mål å inkludere alle, ved at det ikke har blitt arrangert noe for bier denne festivalen det året. Dønvold-Myhre har også intervjuet Ingvild Endestad, leder i Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (FRI), i samme artikkel i NRK (2018). Og hun sier at media bidrar til å forsterke usynliggjøringen av bifile og andre grupper (Dønvold-Myhre, 2018).

Ingvild Endestad: «Media skriver veldig ofte om homobryllup, homoekteskap også videre, når man egentlig burde skrive at nå får folk, uavhengig av kjønn, lov til å gifte seg.». (NRK, Dønvold-Myhre, 2018).

Dette kan sees på som at, siden homonormativiteten er så dominerende, så er det også lesbiske kvinner og homofile menn som får mest oppmerksomhet også i media, samt forskning (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2016; Dønvold-Myhre, 2018; Anderssen et al., 2020). Denne tenkningen og måten å omtale LHBT-miljøet på, kan altså sees som at den er forankret i materielle og kulturelle krefter (Gagnon & Simon, 2005, s. xii), da homonormativiteten dominerer i det norske samfunnet som alternativ av det heteronormative. Men man kan ikke bare bruke den samme informasjonen for å forklare noe og forvente at man beveger seg fremover med temaet (Gagnon & Simon, 2005, s. xi).

Så for å kunne utfordre også denne tenkningen om homonormativiteten så må vi snakke om seksualitet og identitet i nye termer. Der vi må snakke om LHBT-miljøet på en annen måte enn det homobevegelsen er grunnlagt på, noe som kan gi homopolitikken utfordringer (Bolsø, 2010, s. 65-66; Mortensen & Jegerstedt, i Mortensen et al, 2008, s. 290; Utne, 2018). Når vi snakker mer om den bifile/biseksuelle legningen, samt tilegner oss mer kunnskap og

informasjon om det, så kan det tenkes at gir større mulighet for flere bi kvinner og menn å kunne være mer åpen om sin seksuelle identitet. Noe som bidrar positivt til deres livskvalitet og helse, der åpenhet om egen seksualitet og identitet kan gi og skape positive holdninger under rette omstendigheter (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020; Malterud, 2022). Og ifølge Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (FRI), som kommer frem i NRK P3 artikkelen (2023), så var ikke bifile inkludert i spørreundersøkelser før 2013 (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Dette kan tolkes som at homonormativiteten også er med på å sette begrensinger for bifile kvinner og menn i det norske samfunnet.

Her kan vi trekke inn det Butler kaller for diskursive normer som er i samfunnet, samt Butlers teori om kjønnsperformativitet som handler om å frigjøre seksualitet og kjønn (Butler, 2020). For noen er de bestemte diskursive normene med på å skape trygge og gode livsrammer, men for noen på passer disse ikke for dem, slik som for bifile/biseksuelle kvinner og menn. Innenfor LHBT-miljøet, så ser det ut som det også er konstruert noen diskursive normer for hvordan bifile/biseksuelle, og andre «ikke-heterofile», mennesker skal være og «oppføre» seg med sin seksualitet. Der det forventes at de bare skal forholde seg til ett kjønn. Gjennom denne «prosessen» blir da individers identitet, som Butler kaller, *performative*, da bestemte handlinger og «kroppslige bevegelser» som regulerer menneskers seksualitet innenfor den tradisjonelle heteroseksualiteten, og nå da homoseksualiteten, reproduktivt (Butler, 2020, s. 44).

For å kunne frigjøre bi kvinner og menn også fra homonormativiteten, så kan skeiv teori være et hjelpemiddel her, da den vil gå imot den sosiale og kulturelle orden som er med på å forankre heteroseksualiteten som ubestridte normer (Jackson, i Weeks, Holland & Waites, 2003, s. 71). Og siden homoseksualiteten også har tilegnet seg sosiale og kulturelle orden som forankrer den som ubestridte normer, så er det ingen grunn til at skeiv teori ikke skal hjelpe bier mot homofile. Samt at det er flere som ikke vil kategoriseres (Utne, 2018). Men igjen, som Kjetil-André sier i podkasten; «[...] er avhengig at folk tørr å si det, som for eksempel sitte på i en podkast å snakke om bifili.». På den ene siden trenger bi kvinner og menn noen som står frem å snakke om deres legning. Samt at det trengs mer informasjon, kunnskap og nyere forskning.

Det er endel forskning på «ikke-heterofile» som inkluderer alle seksualiteter som ikke identifiserer seg som heterofile (Gram, 2021; Engvik, 2022). Men når det er bi kvinner og menn det er snakk om her, så trenger de også en egen forskning, for å kunne bevege seg fremover og få en bedre forståelse på deres seksuelle identitet (Gagnon & Simon, 2005). Det innebærer også at bifile kommer mer frem i lyset for å fortelle sine opplevelser og erfaringer. Siden homo- og heteronormativiteten fortsatt holder seg konstant og har en innflytelse på samfunnsmedlemmene (Gagnon & Simon, 2005), så kan dette vises å begrense/undergrave bienes seksuelle identitet i det norske samfunnet. Som da gir biene utfordringer til å kunne leve ut sin seksuelle identitet (Dønvold-Myhre, 2018; Utne, 2018; Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

6.6 Mindre åpenhet blant bifile

For å klare å vedkjenne sin egen seksualitet og identitet, blir åpenhet en sentral faktor for å kunne bedre sin livskvalitet (Anderssen et al., 2020). Som kan være en skummel ting da det er en risiko for at relasjonen med venner og familie kan bli anstrengt, samt å skape nye relasjoner med andre kan kanskje bli vanskelig (Anderssen et al., 2020), da det norske samfunnet verdsetter den heteronormative tradisjonen og den nye homonormative tenkningen. Samt at det også kan øke risikoen for diskriminering og vold (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Bolsø, 2010; Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018; Malterud, 2022).

Kjetil-André fra podkasten (2022) sier at en mulig grunn for at bifile/biseksuelle kvinner og menn holder seg skjult er fordi de tenker/føler at sin bi identitet er farlig og/eller feil, på grunn av hvordan det norske samfunnet er konstruert (Ertzeid & Engen, 2022): «[...] tror kanskje det er mange som er bi, som synes det er vanskelig å passe inn fordi de ikke skjønner helt hvor de passer inn.». Her kan vi forstå at det også kan være veldig vanskelig å være åpen om sin seksuelle identitet, spesielt hvis man ikke helt vet hvor man passer inn. Da det hetero- og homofile samfunnet som har lagt den kulturelle «sannheten» om hva seksualitet er og hvordan den skal utøves (Utne, 2018). Ut ifra dette sitatet så kan det tolkes som at det er samfunnet som ikke gir rom for alle (bifile) å passe inn, som da bidrar til stigmatisering, usynliggjøring, fordommer og mer mistenkeliggjøring av bier (Bolsø, 2010; Malterud, 2022). Disse diskursive normene for å gjøre seksualitet og identitet på (Butler, 2020), kan altså vises å heller skape problemer for bifile/biseksuelle kvinner og menn med tanke på hvor de hører til i det norske heteronormative og homonormative samfunnet. Markus skriver i Aftenposten

(2016), at han ikke føler at han kan være åpen til andre, spesielt kvinner, med sin bifile legning, da frykten for å ikke bli trodd på eller godtatt er for stor (Andersen, 2016).

Markus: «Ved flere anledninger har jeg skjult legningen min for jenter jeg har hatt en viss interesse for. [...]. Mange av oss tenker at det å være ærlig rundt vår egen bifile legning, vil være et hindre for å realisere drømmen vår.» (Aftenposten, Andersen, 2016).

Ut ifra dette sitatet, så tolker jeg at bifile (menn) ikke forteller andre om sin bifile legning, da det kan føre til at (den kvinnelige) partneren avslutter forholdet. Noe som ifølge Markus truer drømmen hans, og andre bifile menn, om å innlede i et forhold og skape en familie. Her kan vi også trekke inn det Ingvild Endestad forteller Dønvold-Myhre i NRK artikkelen (2018), som nevnt i forrige kapittel. Altså om at media bidrar til å forsterke usynliggjøringen av bifile og andre grupper (Dønvold-Myhre, 2018).

Ingvild Endestad: «Media skriver veldig ofte om homobryllup, homoekteskap også videre, når man egentlig burde skrive at nå får folk, uavhengig av kjønn, lov til å gifte seg.» (NRK, Dønvold-Myhre, 2018).

Og ut ifra dette sitatet, som fører til mer usynliggjøring av bi kvinner og menn, så gjør dette det værre for biene å stå frem med sin seksuelle identitet. Samt at siden det er den heteronormative og homonormative tenkningene som konstruerer seksualitet, identitet og kjønn, så vanskeliggjør dette også for biene i det norske samfunnet. Her tenker jeg på spesielt på hva som blir ansett på som mannlig/maskulint og kvinnelig/feminint, da hetero- og homonormativiteten også setter standarder, rammer og normer for dette (Butler, 1999). For Kjetil-André (Ertzeid & Engen, 2022), på samme måte som Christer (Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023), fremviser seg selv mer feminint og endte opp med å undertrykke de følelsene da han ikke trodde at jenter ville like han; *«[...] undertrykte følelsene mine og gikk bare for menn, det var trygt.»* Det er skummelt å komme ut siden menn ikke skal skille seg ut, noe som gjør det særlig vanskelig for dem å tilhøre. Kjetil-André har erfart at det har vært vanskelig, men at det han har tenkt og følt har han ikke tenkt var farlig. Noe som han presiserer kan være en grunn til at bier, kanskje spesielt da bi menn, skjuler seg (Ertzeid & Engen, 2023). Det kan også vises å være vanskelig å kunne åpne seg om sin bifile legning ovenfor dem du er nærmest. Som Sigrun forteller meg:

Sigrun: «[...] sånn ovenfor familien vil jeg si at det er mer sånn at man skal prøve å opprettholde ett bilde av hvem man er og hvem man alltid har vært på en måte. Og derfor har det vært skummelt å på en måte være noe annet enn det da. [...].»

Sigrun opplever her at ho syns det er vanskelig å skulle endre et bilde som hennes familie har av ho. Dette kan tolkes som at Sigrun føler at ho må leve etter det familien hennes forventer av henne. Det kan tenkes at dette, å må «passe» for hva man sier og gjør hele tiden, kan utgjøre noen (psykiske) belastninger for Sigrun, samt for andre bier som føler det samme (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020). Det kan også vises at hvor man bor har en påvirkning på hvor åpen man er. Frøydis, som opprinnelig er fra bygda, sier dette:

Frøydis: «Jeg date jo i by, fordi det var mer, ikke mer greit, men enklere. Fordi der var det mer folk som hadde mer skjønn for å kontakte meg. Og jeg har jo date her, med dame, og da ble det litt sånn, hva skal jeg si, det var greit, men du blir som sagt litt sånn, når du er den eneste som gjør det, føler du, så blir det litt sånn; hva kan vi gjøre uten å provosere. I byen så var jeg jo ingen, men her (i bygda) så blir jeg akutt; ho som er, er sammen med, eller datter til. Du blir liksom akutt litt mere da. Så hadde jeg bodd i by så hadde jeg ikke brydd meg fem flate øre på hva jeg har drevet med halvparten av døgnet, men på bygda så må du være litt mer forsiktig med orda dine, gjøremåtene dine og hva du holder på med.»

Som sitatet fra Frøydis viser, så erfarte ho at det var ikke nødvendigvis mer greit å være bifil i byen, men mye lettere å kunne date i by da det var enklere, og andre hadde det lettere å kontakte ho. Mens det ho opplevde i hjembygda var at, hva kunne ho gjøre uten å provosere andre med tanke på at ho dater en kvinne. Ho følte at i byen så var ho ingen, og det tolker jeg som en positiv ting da ho fikk rom til å være hvem ho ville, sammen med hvem ho ville. Men på bygda så opplever Frøydis at ho fort blir «ho som er», altså at mennesker som bor i samme bygd vet hvem ho er dattera til, og hvem ho er sammen med. Noe som kan tolkes som at det er mindre privatliv, da alle vet hvem alle er og gjør. Samt for Kjetil-André, som også er fra bygda, sier i podkasten at: «Jeg er fra en bygd, og var forvirra som ung da jeg ble tillært å like bare enten eller. [...]. [...] da jeg flytta til Oslo, fikk jeg vite at bifili var en ting.» (Podkast, Ertzeid & Engen, 2022).

Som sitatet viser, så var Kjetil-André forvirret som ung, der han opplevde å bli lært at han skulle være enten eller. Noe som er med på å gjøre det vanskeligere å være åpen om sin bifile/biseksuelle legning, spesielt når samfunnet ser ut til å ikke tillate det. Som igjen gjør det vanskelig for bi kvinner og menn å passe inn, ihvertfall på en mindre plass (Ertzeid & Engen, 2022). Sitatene kan også tolkes som at i by er det mye mer mangfold av seksualiteter og identiteter, som da gir større og flere muligheter til å kunne være sammen med begge kjønn, samt at det er lettere å være seg selv da «bygdedyret» ikke finns. Og som sitatet fra Frøydis sier, så erfarer ho også at det er enda vanskeligere å være åpen om sin bifile legning på bygda eller særlig vanskelig å kunne «utøve» sin bifile identitet uten å provosere andre, spesielt hvis noen allerede ikke ønsker deg noe godt. Som Frøydis fortalte meg videre under intervjuet:

Frøydis: «[...] jeg føler det skulle ha vært mer arena på store og små plasser fordi vi som faller innenfor denne basen, det bifile, skulle ha fått vært litt mer oss bare. [...]. For drar du til Oslo, så har du x antall gaybarer å velge mellom liksom. [...]. [...] hvis vi legger frem ting som en lære info, så er ikke det for å provosere, det er for å informere. Slik som pride og alt imellom der. Og likens de i samfunnet må lære seg å akseptere og godta og oppmuntre, istedenfor å dempe, mobbe og dysse ned. Også er det jo den at jeg vil være like normal som alle andre, om Kari og Ola kjøper seg hus og får barn, så vil jeg at det skal være like normalt at Kari og Kari adoptere fem katter og to hunder og bor sammen. For jeg føler at den A4-normen har vi hoppa av for lenge siden. [...].

På bakgrunn av dette, så mangler det en møteplass for bier både på store og små plasser. Byer har disse møteplassene for homofile og lesbiske, men ikke bare for bifile. De skal jo egentlig inkluderes på disse plassene. Men som vi har sett, så faller bifile/biseksuelle kvinner og menn utenfor både hetero- og homonormative rammen. Ut ifra dette og resten av datamaterialet så virker det at bifile og biseksuelle ikke har noe særlig tillit til det heterofile- eller LHBT-miljøet. Men på samme tid så ser det ut som at det ikke stopper dem. Flere bifile har kommet frem og fortalt sine opplevelser og erfaringer i dagens norske samfunn. Noe som forhåpentligvis kan være med å skape en positiv endring.

Ut ifra alle sitatene ovenfor, så kommer det tydelig frem at hvor man kommer fra har en påvirkning på hvor åpen de vil, kan og/eller velger å være. Disse erfaringene om åpenhet for bier kan visest å være en viktig betydning for individenes helse og for å kunne være tilfreds i livet sitt (Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020). Åpenhet på en mindre plass kan

altså være belastende for individet da de konstant må tenke og passe seg for å ikke provosere andre. Som nevnt tidligere så visest det at bifile/biseksuelle blir begrenset eller undergravet av både det heterofile miljøet og LHBT-miljøet, som skal være fordomsfri og åpen for alle, der bi kvinner og menn ikke føler de får passe inn. Dermed kan åpenhet øke risikoen for diskriminering, vold, forfølgelse og andre negative holdninger for bier (Anderssen et al., 2020, s. 111). Som igjen gjør dem mer utsatt for psykiske belastninger (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999). På den ene siden så er det ikke så rart at bi kvinner og menn velger å skjule seg, da de konstant får negative holdninger rettet mot dem fra både hetero- og LHBT-miljøet som antyder at bier har en avvikende atferd fra det hetero- og homonormativiteten (Anderssen & Malterud, 2013; Andersen, 2016; Dønvold-Myhre, 2018; Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023).

Men hvorfor er det da slik at bifile og biseksuelle kvinner og menn har større risiko for å mistrives med sin egen seksuelle identitet og økt risiko for negative holdninger fra andre når de er åpne om sin seksuelle identitet? Dette spørsmålet kan sees i sammenheng med de to kapitlene ovenfor, der vi har sett at både heteronormativiteten og homonormativiteten aktivt setter begrensinger for bifile/biseksuelle kvinner og menn i det norske samfunnet. Men på samme tid, for å kjempe mot disse stigmaene mot bier, så trenger kanskje biene sin egen bi-kamp, og en arena for å kunne samles på både mindre og større plasser. Hvis de har en fast møteplass, der biene kan snakke og relatere til hverandre, så kan det være positivt for psyken. Som nevnt tidligere i oppgaven, så har samfunnet blitt mer inkluderende, ved at den yngre generasjonen vokser om med mer mangfold og aksept for det som er utenfor den hetero-homonormative rammen (Bolsø, 2010). Men ut fra datamaterialet ovenfor, så ser det ut som at det er en vei å gå enda.

7.0 Bifile i dagens samfunn

I dette kapitlet vil jeg løfte analysen ved å si noe om hva funnene mine i forrige kapittel samlet sett sier om å være bifil/biseksuell i dagens norske samfunnet. Her svarer jeg på forskningsspørsmål 2: *Hvordan har disse erfaringene påvirket deres holdninger/tillit som samfunnet de lever i?*

Jeg selv har lite intervju på grunn av vanskeligheter å rekruttere, som da gir en mangel på primærinformasjon hos bifile/biseksuelle menn. Men både de kvinnelige informantene i

intervjuene og dokumentene, og mennene i dokumentene, snakker både sine egne erfaringer og opplevelser, samt om andre bifile/biseksuelle kvinner og menn som de vet har opplevd/erfart det samme som dem selv. Informantene forteller først at de opplever og erfarer å bli overseksualisert på flere ulike måter. Hos bi kvinner, så handler det mest om å bli overseksualisert i den forstand at de blir assosiert med sex og seksuell praksis. Der det er hovedsakelige heterofile menn som forventer og kommenterer trekant, uavhengig om biene er i et forhold eller ikke, eller om kjemien sier det er greit. To kvinner sammen blir sett på som sexy og hot.

Bi menn har også opplevd overseksualisering. Der bi menn opplever at andre tror at de må ha seksuell omgang med begge kjønn hele tiden. Eller at så fort andre får vite de er bifile så starter kommentarene om at de heterofile aldri kunne hatt trekant med en mann. Og at bier generelt ikke klarer å holde seg trofaste, der de blir sett på som ubesluttsomme og utro av både det heterofile- og LHBT-miljøet. Men dette vil jeg si ikke handler om seksuell identitet, men om individers personlighet og verdier. Bier er jo på lik linje med heterofile og homofile like trofaste mot sin partner. Mennesker kan gjøre feil i forhold, men seksuell identitet er vanskelig å kunne knytte til utroskap. Det blir fort et fokus på det seksuelle ved den bifile legningen, noe som ikke da nødvendigvis skjer hos heterofile, lesbiske eller homofile da de tiltrekkes og forelsker til bare ett kjønn. Bi kvinner og menn har fått et stigma på seg som gjør at de automatisk mistenkeliggjøres, som igjen styrker bifobien/bi-negativiteten mot dem.

På den ene siden så blir den bifile/biseksuelle legningen sett på som en fase eller overgangsseksualitet, som fort fører til at bienes seksuelle legning blir glemt. Da det er normalt å utforske i ungdomsårene, så blir det å kalle seg bi trygt og akseptert. Men hvis den bienes legning vedvarer så er ikke det like akseptert eller legitimt. Informantene i datamaterialet erfarer at andre forteller dem at bi er noe man er før enten eller. Det ligger altså en forventning om at alle skal bli enten heterofile eller lesbiske/homofile, da andre mener at det ikke går an å forelske seg i begge/flere kjønn. Dette kan vises i å ligge i det at mennesker har et «behov» for å kunne kategorisere andre i bare en bestemt kategori fra den hetero- og homonormative tenkningen, hvis ikke «mister man kontrollen». Som Bolsø (2010) sier, så ser det ut som at seksualitet har blitt et redskap i samfunnsmessige maktforhold, der makt også er innledet i kjønn og seksualitet (Bolsø, 2010, s. 37).

Dette kan settes i lys av at det også ikke er nok rett kunnskap og informasjon om bienes seksuelle legning. Som bidrar til at de usynliggjøres og mistenkeliggjøres. Ut ifra funnene

mine, så vises det at negative fordommer og holdninger mot bi kvinner og menn fortsatt skjer i Norge som egentlig er et relativt åpent og inkluderende land. Og i LHBT-miljøet, som egentlig skal inkludere alle uten fordommer. Det er mer informasjon i 2023 enn det var i 1999, spesielt når det kommer til levekårsundersøkelser. Men igjen så er det ingen «ren» levekårsundersøkelse eller forskning for bare bifile/biseksuelle. Forskningen som har blitt gjort på bifile/biseksuelle kvinner og menn, er en del av forskning på lesbiske kvinner og homofile menn (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Dworkin 2006, i Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020; Engvik, 2022). Noe som forsterker behovet for mer forskning på bifile/biseksuelle kvinner og menn.

Videre blir bifile/biseksuelle kvinner og menn sett på som mer annerledes enn det som allerede er annerledes i samfunnet. Og siden de er «mer annerledes», så opplever bier å bli møtt med veldig personlige, private og upassende spørsmål om sin legning. Dette er da fordi bier blir ikke trodd på når de forteller at de er bi, der de også blir møtt med videre fordommer og stereotyper. Dette er fordommer og stereotyper som at bifile menn som uttrykker seg mer feminint, automatisk blir kategorisert som homofile da det feminine i stor grad samsvarer med kriteriene for homonormativiteten (Bulter, 1999; Bolsø, 2010). Og at heterofile mener at de er den «ekte vare» og tror de kan snu/korrigere bier, spesielt bifile kvinner. Funnene mine viser at bifile/biseksuelle opplever at de faller mellom flere stoler, som igjen gjør at de ikke passer inn noen sted i dagens norske samfunn, samt at biene opplever at det heterofile- og homofile-miljøet gjennom vises til å ikke gi rom for dem. Det å være annerledes fra hetero- og homonormativiteten kan visest å være veldig krevende for bifile og biseksuelle, da de ikke blir sett på som fullverdige medlemmer i samfunnet. Men biene er bare født sånn, på akkurat samme måte som heterofile og lesbiske/homofile. Så hvorfor skal ikke biene få lov til å være synlige i det norske samfunnet?

Siden bier ikke passer eller samsvarer med kriteriene som er for hetero- og homonormativiteten, som dominerer hvordan seksualitet, identitet og kjønn skal praktiseres og leves med, så begrenser disse normativitetene hvordan bier klarer å leve ut sin seksuelle identitet. Siden det kan visest at både hetero- og homonormativiteten opprettholdes og vedlikeholdes reproduktivt (Butler, 2020), som bidrar til bifobien til bi kvinner og menn, og som er med på å delegitimere bienes seksuelle identitet. Her blir biene altså kategorisert ut ifra hvem de er sammen med, og at de lever under et krysspress med bifobi fra både hetero- og homosiden. Når det norske samfunnet har kommet så langt med inkludering av LHBT-

miljøet, der det hvert år feires gjennom Pride-festivaler, så er det overraskende å se gjennom funnene mine at bifile ikke føler seg hjemme her. Det visest at de ikke har rom til å være seg selv, og blir glemt.

Dette gjør det vanskelig for biene å kunne passe inn i dagens norske samfunn. Informantene opplever at det er en manglende åpenhet blant bienes seksuelle identitet. En grunn til dette kan være risikoen for økt diskriminering, dårligere relasjoner med kjente og ukjente, og frykt i å endre et bilde av hvem man er. Samt at det at bifile større grad skjuler seg, kan også være fordi de ikke ønsker oppmerksomhet på noe som oppfattes som «avvikende atferd» (Hegna, Kristiansen & Moseng, 1999; Anderssen & Malterud, 2013; Anderssen et al., 2016; Anderssen et al., 2020), noe som hetero- og homonormativiteten har konstruert (Bolsø 2010; Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018). Funnene mine viser også at hvor man kommer fra eller bor har en påvirkning på hvor åpen bier velger og vil være. Da det på mindre plasser gjør at man må være mer forsiktig og at det er mindre mangfold på bygda enn i byer. Samt at bier mangler en møtearena, spesielt på mindre plasser. I byer så finns det «gaybarer», men som vist så ser ut som at bifile ikke opplever å kunne tilhøre disse. Kanskje i de nyere tidene, med hjelp av skeiv teori, så kan den yngre generasjonen muligens bekjempe dette. Noe som innebærer at flere bier står frem med sine erfaringer og opplevelser, og at andre tar seg tid til å lære.

Gjennom funnene fra datamaterialet så ser det ut som at bifile/biseksuelle kvinner og menn opplever og erfarer å bli overseksualisert, sett på som en overgangsseksualitet, annerledes og begrenses gjennom hetero- og homonormativiteten som ser ut å føre til mindre åpenhet blant bifile og biseksuelle. Dette fører til at bifile og biseksuelle kvinner og menn opplever og erfarer at de blir stigmatisert, mistenkeliggjort og usynliggjort av heterofile kvinner og menn, lesbiske kvinner og homofile menn i dagens norske samfunn. *Hvordan har disse erfaringene påvirket deres holdninger/tillit til samfunnet de lever i?* På den ene siden så virker det som at bi kvinner og menn er vant til disse opplevelsene da de forventer å erfare det. Men på den andre siden så virker de skuffet og lei av den konstante overseksualiseringen, utspørringen, mistenkeliggjøringen og usynliggjøringen som fører til mer bifobi (Dønvold-Myhre, 2018). Tilliten til samfunnet ser ut til å svekkes her, spesielt når bier føler at de konstant må presisere at tillit går begge veier på lik linje så alle andre typer for forhold og relasjoner. Samt at det er bare å spørre for å forstå (Andersen, 2016). Men nå ser det også ut at bier begynner å få nok. Det er en grunn til at biene går ut i media for å fortelle sine opplevelser og erfaringer. De er lei og ønsker mer inkludering og rett informasjon om den bifile/biseksuelle legningen, så

andre i større grad kan begynne å forstå. Samt at det også virker som bier ønsker en større arena for å kunne møtes.

Så, er bifile på vei til å bli synlige? Både Selena i NRK P3 (2023) og Kjetil-André i podkasten (2022), opplever at vi kanskje er på rett vei i det norske samfunnet. Da bifile blir mer representert på TV og film, og det er lettere å få tilgang på informasjon. Dette kan tolkes som å gi dem håp om fremtiden, for slik det er nå erfarer bier som at det ikke bra nok. Det handler bare om det er rett og god informasjon om den bifile/biseksuelle legningen. Samt om mennesker faktisk tar seg tid til å lære det, og at flere bier kommer frem med sine opplevelser og erfaringer og snakker om sin seksuelle identitet (Ertzeid & Engen, 2022; Faugstad & Ciakudia-Moxnes, 2023). Men gjennom funnene mine, så ser det ut som at bier bare så vidt er i starten av å bli synlige. Og bifile/biseksuelle har fortsatt større utfordringer på noen arenaer enn lesbiske kvinner og homofile menn (Bakkeli & Elgvin, 2014). Derfor, på samme måte som homobevegelsen, så ser det ut som at bifile og biseksuelle trenger sin egen *bi-kamp* for å synliggjøres og legitimeres som en egen seksualitet eller kategori i det norske samfunnet. Men igjen, så trengs det mer informasjon og forskning. På grunn av denne bifobien og mindre kunnskap, til tross for at noen mener det har blitt bedre, så virker det som at bier ikke har noe særlig tillit til hvordan samfunnet tar imot dem. Disse funnene kan nesten være med å bevise at det norske samfunnet ikke er kommet så langt i inkluderingsprosessen i praksis.

8.0 Avslutning og konklusjon

Formålet med dette masterprosjektet har vært å belyse hvordan bifile/biseksuelle kvinner og menn opplever og erfarer sin seksualitet og identitet i det norske samfunnet. Gjennom en mixed-method tilnærming med kvalitative intervju og dokumentanalyse, har jeg besvart problemstillingen; *Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifile i det norske samfunnet?* For å best kunne besvare på problemstillingen formulerte jeg to forskningsspørsmål, der den første spør etter hvilke opplevelser og erfaringer har bifile kvinner og menn i forhold til egen identitet og seksualitet i det norske heteronormative samfunnet. Og det andre forskningsspørsmålet spør hvordan disse opplevelsene og erfaringene har påvirket bienes holdning/tillit til det samfunnet de lever i.

I denne oppgaven har jeg redegjort for tidligere forskning på temaet, der jeg gjorde en litteraturgjennomgang. Der kom det frem at forskning hovedsakelig handler om lesbiske

kvinne og homofile menn, der bifile kvinner og menn ble innlemmet i denne forskningen. Det er ingen «ren» forskning på bare bifile og biseksuelle. Da det kan visest at de ikke fikk fant nok bifile kvinner og menn til informanter, der en grunn kan være fordi bier er mindre åpne om sin seksuelle identitet. Siden jeg også fikk vanskeligheter med å rekruttere informanter, som kan tolkes at prosjektets tema er svært sensitivt, så måtte jeg tenke på nytt for å kunne tilegne meg nok datamateriale. Jeg gjennomførte to intervju, der hver informant var bifil kvinne i 20-årene. Da jeg også ville tilegnet med hvilke opplevelser og erfaringer til bifile menn, som problemstillingen også viser, så benyttet jeg meg av dokumentanalyse i tillegg til intervju. Der valgte jeg strategisk ut en podkast fra musikk-tjenesten Spotify som bare belyser bifile menn, samt fire artikler fra ulike nettsteder som håndterer informasjon både nasjonalt og internasjonalt, og en nettside som har hovedfokus på seksualitet og erotikk, der disse dokumentene hadde både kvinnelige og mannlige bifile informanter.

For å kunne belyse eller forstå hvilke opplevelser og erfaringer bifile kvinner og menn har i det *heteronormative* samfunnet, benyttet jeg meg av skeiv teori. Som handler å tenke på seksualitet og identitet på nytt, samt vil fjerne de samfunnsbestemte kategoriene for hvordan seksualitet og kjønn konstrueres (Bolsø, 2010; Holst; 2017; Malterud, 2022). Videre har jeg også benyttet meg av Butlers teori om kjønnsperformativitet, som handler om kjønnsidentitet som en diskursiv effekt (Butler, 1999; Butler 2020). Jeg også tatt i bruk generell teori om identitet og seksualitet fra de amerikanske sosiologene Gagnon & Simon (2005). Som hadde mål å utfordre synet hovedsakelig på sex og seksualitet, noen som også innebærer seksualitet og identitet. For dem handlet det ikke om spørsmål om forklaring på seksualitet, men et spørsmål om forståelse av det (Gagnon & Simon, 2005). Til slutt benyttet jeg meg av teori om heteronormativiteten, samt homotoleransen (homonormativitet) innad i dette. Som går ut på sosiale og kulturelle praksiser som samfunnsindivider tar for gitt at de enten skal tiltrekkes det motsatte kjønn (hetero), eller det samme kjønn (homo), og som setter normer og standarder for hvordan seksualitet og kjønn skal gjøres og leves med (Bolsø, 2010; Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018; Malterud, 2022).

Datamaterialet viste at bi kvinner og menn hovedsakelig har negative opplevelser og erfaringer i det norske samfunnet i forhold til sin egen seksualitet og identitet. Hovedfunnene var at bier både påvirkes av kjønnsnormene i det norske heteronormative samfunnet og av homotoleransen, eller det som kan beskrives som homonormativitet i det norske samfunnet. Biene opplever å bli assosiert med sex og seksuelle praksis, og jeg har brukt betegnelsen overseksualisert for å synliggjøre dette. Bifili blir også sett på som en overgangsseksualitet

ved at legningen blir brukt som en mellomfase til enten heterofil, eller lesbisk/homofil, da synet på den bienes seksuelle identitet er at de er mer annerledes enn det hetero- og homonormativiteten tillater. Det er greit å være bi i ungdomsårene da det er vanlig å utforske, men ikke greit hvis bienes seksualitet vedvarer. De faller mellom flere stoler, der på den ene siden har de heteronormativiteten som ikke tar dem seriøst, overseksualiserer dem, spør og kommenterer upassende spørsmål. Og på den andre siden har de homonormativiteten som ikke aksepterer bienes seksuelle identitet da de ikke lever «rene» homofile liv.

Siden hetero- og homonormativiteten setter rammer for hvordan samfunnsmedlemmer skal praktisere og leve ut seksualitet, identitet og kjønn, så begrenser dette hvordan bier kan leve ut sin seksuelle identitet. Dette fører til en mangel på åpenhet blant bifile og biseksuelle, da de også er mer utsatt for diskriminering, vold, anstrengte relasjoner til kjente og ukjente, samt at bier også har en økt risiko for psykiske belastninger som den tidligere forskningen viser. Noe som «beviser» at det trengs mer forskning på bifile og biseksuelle i det norske samfunnet (Bakkeli & Grønningsæter, 2013; Bakkeli & Elgvin, 2014; Anderssen et al., 2020). Åpenhet på mindre (bygd) og større (by) plasser kan også vise å ha en påvirkning på hvor åpen bier vil og velger å være. Videre gjennom datamaterialet ble det også uttrykt av informantene at det er mangel på god og rett kunnskap og informasjon om bi kvinner og menn. Noe som fører økt bifobi/bi-negativitet i samfunnet, som er med på å stigmatisere, mistenkeliggjøre, usynliggjøre og delegitimere bier i det norske samfunnet.

Det ble også sagt gjennom datamaterialet at ting har blitt bedre i den forstand at bier blir representert i media, gjennom TV og film, som fører til at det blir mer bisynlighet. Men det innebærer også at flere bier fortsetter å stå frem for forteller sine opplever og erfaringer i det norske samfunnet, som for eksempel gjennom podkaster og artikler på kjente allmennkringkaster. Samt at det er lettere å tilegne seg informasjon, men det kommer an på om mennesker tar seg tid til å lære istedenfor å høre på stigmaet.

Konklusjonen fra dette masterprosjektet er at bifile/biseksuelle kvinner og menn, opplever og erfarer at de blir stigmatisert, mistenkeliggjort, usynliggjort og delegitimert (bifobi) gjennom å bli overseksualisert, sett på som en overgangsseksualitet og annerledes fra hetero og homo, begrenset av både heteronormativiteten og homonormativiteten, som bidrar til mindre åpenhet blant bifile i det norske samfunnet. Da det er lite kunnskap og informasjon, øker bifobien/bi-negativiteten som fortsetter disse negative opplevelsene og erfaringene. Det oppleves også at ting har blitt bedre med mer bisynlighet gjennom TV, og lettere tilgang på informasjon. Men

at det også er opp til både bier å fortsette med denne bisynligheten, og at andre samfunnsmedlemmer gjør en innsats til å tilegne seg rett kunnskap for å redusere diskrimineringen, stigmatiseringen, mistenkeligheten, usynliggjøringen og de psykiske belastningene. Siden bifile/biseksuelle blir innlemmet i forskning på lesbiske kvinner og homofile menn, som betyr det at det må forskes mer på bifile/biseksuelle kvinner og menn som en egen seksualitet/kategori. Bifile og biseksuelle kan konkluderes som at det ikke er synlige nok i det norske samfunnet. Dermed blir tilliten biene har mot samfunnet svakt, da det biene forventer negative holdninger mot dem. Videre kan holdningene som biene har oppfattes som negative eller at de er irriterte på de dårlige oppførselen andre har mot dem. Da bifobien i samfunnet vises å være sterk, så trengs det noe revolusjonerende, som en egen bi-kamp og mer forskning, for å fjerne disse negative holdningene som det heterofile- og LHBT-miljøet har mot bifile og biseksuelle kvinner og menn.

8.1 Videre forskning

Det trenges mer forskning på *bifile/biseksuelle kvinner og menn da de på noen arenaer har større utfordringer enn lesbiske kvinner og homofile menn* (Bakkeli & Elgvin, 2014). Det finnes endel forskning på hovedtemaet for prosjektet, seksualitet og identitet, men det har hovedsakelig vært på lesbiske kvinner og homofile menn sine levekår i det norske samfunnet. Målet med dette masterprosjektet har vært og prøvd å forklare at opplevelsene og erfaringene bifile/biseksuelle kvinner og menn i det norske samfunnet trenger mer forskning. Jeg klarte bare å rekruttere 2 kvinnelige informanter for denne studien. Derfor hadde en ny studie med flere kvinnelig og mannlige informanter vært best for å kunne tilegne seg primærinformasjon, avdekke eventuelle flere erfaringer og opplevelser bier har i det norske samfunnet, og kunne komme med mer informasjon og kunnskap om den bifile/biseksuelle legningen for å lære andre. Der forskjellene på bygd og by kanskje kommer enda mer tydeligere frem, og om det er noe mer interessant innen bydelene. Det hadde også vært interessant å kunne inkludere bifile og biseksuelle som er både eldre og yngre, for å kunne se om det er eventuelle forskjeller hos dem med tanke på hvordan det heteronormative samfunnet har vært, og utviklet seg til.

En annen interessant forskning hadde vært å kunne inkludert bifile og biseksuelle, som opplever å ikke passe inn i kategoriene «kvinne» og «mann». Samt inkludere andre undergrupper av seksualitet og identitet, «ikke-heterofile», som kan vises å være mindre

inkludert enn bifile/biseksuelle. Dette er alt fra panfile, aseksuelle for å nevne noen, til transpersoner. Hvordan opplever og erfarer de sin seksualitet, identitet og ikke minst kjønn, i det norske heteronormative samfunnet? Der det også har vært interessant å finne ut levekårene deres. Skeiv teori og Butlers teori om kjønnsperformativitet er konstruert akkurat for å prøve å hjelpe disse individene, sånn at de også kan leve ut sin seksualitet og identitet i samfunnet. Det vil også være hensiktsmessig å forske på hvilken betydning rett og god kunnskap og informasjon har på individet når det kommer til noe så viktig som seksualitet og identitet. Noe som har kommet tilbake gjentatte ganger i datamaterialet. Da god og rett informasjon er viktig for å kunne forstå noe.

Foucault, som hadde en stor påvirkning på sosiologifaget, og hans forståelse av seksualitet og (bio)makt (Aakvaag, 2008), kan også være et interessant forskningstema. Der fokuset vil være å se på bifile og biseksuelle knyttet til makt i det norske (heteronormative) samfunnet. Seksualitet har vært undertrykt av samfunnsnormer- og verdier, som kan sees på at den har vært underlagt makt og at seksuelle praksiser har hatt en sammenheng med sosiale hierarkier (Bolsø, 2010). Foucault knyttet seksualitet til biomakt ved at staten har brukt individers seksualitet som er særlig viktig tilknytningspunkt for forvaltningen av samfunnsmedlemmene og da makt over menneskers liv (Aakvaag, 2008, s. 319). Det hadde vært et interessant forskningstema og sett hvordan bifile/biseksuelle, transpersoner, samt de andre undergruppene av seksuell identitet, hvordan de er ett ledd i statens makt over livet.

9.0 Referanseliste

Aakvaag, G. C. (2008): *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.

Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E. & Holmelid, Ø. (2020): *Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020*. Bergen (UiB): Institutt for samfunnspsykologi. Hentet fra: https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2825850/Seksuell_orientering_kj%25C3%25B8nnsmanifold_lev%25C3%25A5r.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Anderssen, N. & Malterud, K. (red.) (2013): *Seksuell orientering og levekår*. Uni helse: Allmenmedisinsk forskningsenhet. Hentet fra: https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/bitstream/handle/1956/7550/Seksuell_orientering_og_lev%25C3%25A5r.pdf?sequence=1.

Anderssen, N., Buer, L., Olaniyan, O. S. & Malterud, K. (2016): *Kartlegging av levekår blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Et indikatorsett for ti års oppfølging*. Bergen: Institutt for samfunnspsykologi. Hentet fra: https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/UiB_Indikatorer_LHBT_lev%25C3%25A5r_2016.pdf.

Anderssen, N. & Slåtten, H. (2008). *Holdninger til lesbiske kvinner, homofile menn, bifile kvinner og menn og transpersoner (LHBT-personer): En landsomfattende representativ spørreundersøkelse, 2008*. Universitetet i Bergen: Avdeling for samfunnspsykologi.

Andersen, M. F. (2016, 23. september): *Jeg er bifil. Vil du fortsatt ha meg?* Aftenposten. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/RB5RA/jeg-er-bifil-vil-du-fortsatt-ha-meg-markus-farstad-andersen>.

Bakkeli, V. & Grønningsæter, A. B. (2013): *LHBT i arbeidslivet: En kunnskaps gjennomgang*. Fafo-rapport. Hentet fra: <https://www.fafo.no/images/pub/2013/20315.pdf>.

Bakkeli, V. & Elgvin, O. (2014): *Kunnskapsoversikt om lesbiske, homofile, bifile og transpersoner*. Fafo-notat. Hentet fra: <https://fafo.no/images/pub/2014/10188.pdf>.

Bolsø, A. (2010): *Folk flest er skeive: Queer teori og politikk*. Oslo: Forlaget manifest.

Brinkmann, S. & Tanggard, L. (2012). *Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode*. I S. Brinkmann & L. Tanggard (Red.), *Kvalitative metoder: Empiri og teoriutvikling* (s.17-45). Oslo: Gyldendal akademisk.

Butler, J. (1999): *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge. Hentet fra https://selforganizedseminar.files.wordpress.com/2011/07/butler-gender_trouble.pdf.

Butler, J. (2020): *Kjønn, performativitet og sårbarhet*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Cupido. (2023, 30. mars): *Cupido arkiv: En kilde til kunnskap om seksualitet og nytelse*. Hentet fra <https://www.cupido.no/articles/714495-cupido-arkiv-en-kilde-til-kunnskap-om-seksualitet-og-nytelse>.

Cupido. (2020, 9. oktober): *Om Cupido*. Hentet fra <https://www.cupido.no/articles/698805>.

Cupido. (2019, 8. oktober): *Cupido 30 år (1984-2014)*. Hentet fra <https://www.cupido.no/articles/470443>.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (2021): *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. 5. utgave. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>.

Dønvold-Myhre, L. (2018, 29. juni): *Bifile føler seg usynliggjort: -De sier det ikke går an å være bifil*. NRK. Hentet fra https://www.nrk.no/norge/bifile-foler-seg-usynliggjort_-_-de-sier-det-ikke-gar-an-a-vaere-bifil-1.14105310.

Engvik, M. (2022, 18. februar): *Dårligere levekår blant ikke-heterofile*. Statistisk sentralbyrå (SSB). Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/darligere-levekar-blant-ikke-heterofile>.

Ertzeid, S. & Engen, T. (Programledere). (2022, februar): *Alfakrøll: Bifile gutter*. [Audiopodcast-episode]. I Spotify <https://open.spotify.com/episode/1Sip7xiOTsV1YfYq4GYT7R>.

Faugstad, S. & Ciakudia-Moxnes, I. (2023, 13. februar): *Selena (28) blir ikke tatt på alvor som bifil: -Jeg er ikke noen bursdagsgave!* NRK P3. Hentet fra <https://p3.no/selena-28-blir-ikke-tatt-pa-alvor-som-bifil-jeg-er-ikke-noe-bursdagsgave/>.

Gagnon, J. H. & Simon, W. (2005): *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality*. 2nd edition. New Brunswick: AldineTransaction.

Gram, K., H. (2021, 26. januar): *1 av 3 skeive lite tilfreds med egen psykisk helse*. Statistisk sentralbyrå (SSB). Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/1-av-3-skeive-lite-tilfreds-med-egen-psykisk-helse>.

Hagen, A., N. (2020): *Spotify* i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 6. april 2023 fra <https://snl.no/Spotify>.

Hegna, K., Kristiansen, H. W. & Moseng, B. U. (1999): *Levekår og livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 1/1999. Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3509/6857_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Helse- og omsorgsdepartementet (2016). *Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017-2022)*. Regjeringen. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/284e09615fd04338a817e1160f4b10a7/strategi_seksuell_helse.pdf.

Holst, C. (2017): *Hva er feminisme*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Jackson, S. (2003): *Heterosexuality, Heteronormativity and Gender Hierarchy: Some Reflections on Recent Debates*. I Weeks, J., Holland, J. & Waites, M. (Red.), *Sexualities and Society: A Reader* (s. 69- 83). Cambridge: Polity.

Korsnes, O. (Red). (2019): *Sosiologisk leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Kühle-Hansen, S. (2021, 27. april): *Hva er seksualitet?* Nasjonal digital læringsarena (NDLA). Hentet fra <https://ndla.no/nb/subject:d1fe9d0a-a54d-49db-a4c2-fd5463a7c9e7/topic:3cdf9349-4593-498c-a899-9310133a4788/topic:7e6a20d3-ceb5-46e3-ad28-1412c9a5745c/topic:599e2b1e-fe7e-4285-aa3c-a5a391264f24/resource:fb76fa68-6a5c-4f38-a941-b53e37c682d7>.

Lynggaard, K. (2012). *Dokumentanalyse*. I S. Brinkmann & L. Tanggard (Red.), *Kvalitative metoder: Empiri og teoriutvikling* (s. 153-170). Oslo: Gyldendal akademisk.

Lønnå, E. (2019): *Den nye kvinnebevegelsen i 1970-årene*. Kvinnehistorie.no. Hentet fra <https://www.kvinnehistorie.no/artikkel/t-780>.

Malterud, K. (2022, 24. juni): *Levekårene for skeive i Norge er bedre enn i 1972, men vi er ikke i mål*. Kjønnforskning, Kilden. Hentet fra <https://kjoennforskning.no/nb/2022/06/levkarene-skeive-i-norge-er-bedre-enn-i-1972-men-vi-er-ikke-i-mal>.

Mortensen, E., Egeland, C., Gressgård, R., Holst, C., Jegerstedt, K., Rosland, S. & Sampson, K. (2008): *Kjønnsteori*. Oslo: Gyldendal akademisk.

NRK. (2009, 15. mars): *Info fra NRK: Eit breitt og variert medietilbod*. Hentet fra <https://www.nrk.no/informasjon/eit-breitt-og-variert-medietilbod-1.6511989>.

Nylund, B. (2018): *Bifil* i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 5. april 2023 fra <https://sml.snl.no/bifil>.

Pedersen, W. (2005). *Nye seksualiteter*. Oslo: Universitetsforlaget.

Risförbundet For Sexuell Upplysning (RFSU). (u.å.). *RFSU: Om oss*. Hentet 18. april 2023 fra <https://www.rfsu.com/no/hvem-er-vi/>.

Ridley, D. (2012): *The literature review. A step-by-step guide for students*. 2nd edition. London: Sage.

Ringereide, R. A. (2021, 24. februar): *Seksualitetens betydning for identitet*. Nasjonal digital læringsarena (NDLA). Hentet fra <https://ndla.no/nb/subject:d1fe9d0a-a54d-49db-a4c2-fd5463a7c9e7/topic:3cdf9349-4593-498c-a899-9310133a4788/topic:45530d1b-134c-4fb4-94a0-7e26d118fa9c/topic:3127eeeb-a7c8-4f30-8cb1-aa8dde3d8884/resource:f0b34315-e469-4dff-816c-9b221564a2a1>.

Ruud, E. (2022): *Mainstream* i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 7. april 2023 fra <http://snl.no/mainstream>.

Schiefloe, P. M. (2019): *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse*. 3. utgave. Oslo: Fagbokforlaget.

Skeiv Ungdom for mangfold / mot diskriminering. (u.å.). *Skeiv fra A-Å*. Hentet 25. februar 2023 fra <https://skeivungdom.no/skeiv-a-a/>.

Smith-Meyer, T., Pettersen, Ø., B. & Garvik, O. (2023): *Aftenposten* i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 7. april 2023 fra <http://snl.no/Aftenposten>.

Storr, M. (2003): *Postmodern Bisexuality*. I J. Weeks, J. Holland. & M. Waites. (Red.), *Sexualities and Society: A Reader* (s. 153-161). Cambridge: Polity.

Svendby, R. (2013, 2. juli): *Bifile blir oversett*. Aftenposten. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/4qq4E/bifile-blir-oversett>.

Svendsen, S. H. B., Stubberud, E. & Djupedal, E. F. (2018): *Skeive ungdommers identitetsarbeid: SKAM etter homotoleransen*. *Tidsskrift for kjønnsforskning*. Årgang (42), nr. 3-2018, s. 162-183. Hentet fra <https://kjonnsforskning.no/nb/skeive-ungdommers-identitetsarbeid-skam-etter-homotoleransen>.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. 5. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.

Tveter, L. (2019, 17. april): *Rett og seksuell orientering – et tilbakeblikk*. Lovdata. Hentet fra https://lovdata.no/artikkel/rett_og_seksuell_orientering_et_tilbakeblikk/2408.

Utne, A. (2018, 2. november): *Fra biseksuell til friseksuell*. Cupido. Hentet fra <https://www.cupido.no/articles/316331>.

Vedlegg 1: Meldeskjema

Meldeskjema / Bisekuelles erfaringer og holdninger i forhold til identitet og seksualitet / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

26.07.2022

Referansenummer

337047

Vurderingstype

Standard

Dato

26.07.2022

Prosjekttittel

Bisekuelles erfaringer og holdninger i forhold til identitet og seksualitet

Behandlingsansvarlig institusjon

UIT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig

Kari Dyb

Student

Ragnhild Bæverfjord Ranheim

Prosjektperiode

31.08.2022 - 31.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.05.2023.

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, særlige kategorier av personopplysninger om seksuelle forhold eller orientering og filosofisk overbevisning frem til 31.05.2023.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

Behandlingen av særlige kategorier av personopplysninger er basert på uttrykkelig samtykke fra den registrerte, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a og art. 9 nr. 2 a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen: om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen

formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål

dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring, videosamtale o.l.) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Anne Lene L. Nymoen

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet:

” Biseksuelles erfaringer og holdninger i forhold til identitet og seksualitet”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke erfaringer og holdninger til biseksuelle kvinner og menn har i forhold til egen identitet og seksualitet. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å undersøke hvilke erfaringer og holdninger biseksuelle kvinner og menn har i forhold til sin egen identitet og seksualitet. Altså hvordan de har erfart, samt forsetter å erfare, sin seksuelle identitet i det norske samfunnet. Siden 1970-tallet har lesbiske og homofile fått stor oppmerksomhet innen den samfunnsfaglige forskning som en alternativ seksualitet. Her har det også blitt utført forskningsarbeid om identitetserfaringer, holdninger og stigmatisering for lesbiske kvinner og homofile menn. Biseksuelle kvinner og menn har ikke fått like stort fokus, og derfor jeg vil undersøke dette nærmere hvordan de opplever og erfarer sin seksuelle identitet i samfunnet. Nå er problemstillingen min formulert slik:

Hvordan opplever og erfarer kvinner og menn å være bifile i det norske samfunnet?

Videre har jeg også formulert to forskningsspørsmål som ytterligere presiserer problemstillingen min:

- 1. Hvilke erfaringer har bifile/biseksuelle kvinner og menn i forhold til egen identitet og seksualitet i det norske heteronormative samfunnet?*
- 2. Hvordan har disse erfaringene påvirket deres holdninger/tillit til samfunnet de lever i?*

Dette er et forskningsprosjekt på masternivå i sosiologi hos UiT – Norges arktiske universitet, som skal avsluttes i våren 2023.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT – Norges arktiske universitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget av informanter er trukket av snøballmetoden, der gjennom kontakt av bekjente, samt

personer som de kjenner, kan jeg tilegne meg tips til hvem som kan tenkes å være relevante for prosjektet og som vil være med. Siden dette masterprosjektet handler spesifikt om biseksuelle, så har prosjektet et kriterier om at informantene som la seg intervjues identifiserer seg som biseksuelle.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metodevalget for dette forskningsprosjektet er intervju. Siden det er sensitive og personlige tema prosjektet handler om, vil lengden på intervjuene være omkring 1 time. Det skal være et delvis strukturert intervju der jeg som forsker har formulert noen bestemt intervju spørsmål på forhånd, samt at det er mulighet for å komme med nye spørsmål knyttet til andre relevant tema vi komme inn på gjennom intervju prosessen. Gjennom intervju prosessen skal jeg bruke notater og skrive ned svarene som intervju personene kommer med, samt skrive ned eventuelle andre spørsmål. Det vil også bli brukt lydopptak gjennom intervju prosessen, dette er for at det skal bli lettere å huske alt. Opplysninger som vil bli samlet inn og brukt er hovedsakelig alder, kjønn og seksuell legning. Informasjonen som intervju personene opplyser skal omskrives slik at disse personene ikke blir gjenkjent, anonymitet og konfidensialiteten skal opprettholdes gjennom hele forskningsprosjektet.

- Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at forsker og intervju person møtes, enten ansikt til ansikt eller over nettet hvis intervju personen ønsker det, og snakker om temaet. Dette vil ta omkring 1 time. Intervjuet inneholder spørsmål som går ut på dine erfaringer og holdninger i forhold til din seksuelle identitet i det norske samfunnet, med åpenhet til å ta for oss andre tema som jeg eller du mener er viktig og relevant for studien. Dine svar vil bli notert, samt registrert over lydopptak.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- De eneste som vil ha tilgang til dine opplysninger er jeg som forsker, og min veileder for dette prosjektet.
- Tiltakene for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene vil være; navn og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra andre data. Altså at de tilegnete opplysningene lagres på et ulikt sted enn andre data. Samt kryptere dataene. Opplysningene dine vil være lagret fysisk, og være innelåst.
- Det er jeg som forsker (studenten) som har ansvaret for masterprosjektet, dermed er det jeg som kommer til å samle inn, bearbeide og lagre data av informasjon og transkripsjon. Samt veileder, Kari Dyb som er seniorforsker i e-helse, vil også kunne ha tilgang til opplysningene som gis.

Etter at publikasjonen av studien er gjort kan intervjupersonen kanskje gjenkjenne seg igjen ut ifra eventuelle erfaringer og holdninger som har blitt opplyst, samt gjennom alder og kjønn knyttet til de erfaringene. Men andre kjennetrekke ved intervjupersonene skal ikke være med i sluttresultatet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes? Prosjektet vil etter planen avsluttes i mai 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. Det vil bli anvendt fiktive navn for intervjupersonene i teksten. Videre vil «typer» være sentralt i teksten, der typer er mulige fellestrekk hos intervjupersonene. Hos lydopptak vil eventuelle dialekter og utsagn bli omskrevet/redigert under transkriberingen og inn i slutteksten for å opprettholde anonymiseringen, men innholdet intervjupersonene kommer frem med skal være det samme. Etter prosjektslutt vil alle opplysninger og informasjon slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

NSD – Norsk senter for forskningsdata har godkjent prosjektet og vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- UiT – Norges arktiske universitet ved Ragnhild Mali Bæverfjord (student), epost: rra042@uit.no, tlf: 980 36 376. Kari Dyb (veileder), epost: kari.dyb@ehealthresearch.no, tlf: 901 10 922
- Vårt personvernombud: Joakim Bakkevold, epost: personvernombud@uit.no, tlf: 776 46 322 og 976 91 578

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Mali Bæverfjord

(Forsker/student)

Kari Dyb

(Veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «biseksuelles erfaringer og holdninger i forhold til identitet og seksualitet», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet «*biseksuelles erfaringer og holdninger i forhold til identitet og seksualitet*»

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuspørsmål

- Hva legger du i begrepene identitet og seksualitet? (Da seksualiteten er integrert i ens personlighet og identitet).
- Hvilke erfaringer har du som biseksuell kvinne/mann tilegnet deg i forhold til egen identitet? (For deg selv, din egen del)
- Hvilke erfaringer har du som biseksuell kvinne/mann tilegnet deg i forhold til egen seksualitet?
- Har du erfart at identitetskonstruksjoner fra samfunnet har påvirket dine holdninger til egen identitet og seksualitet?
- Hvordan du opplevd din seksualitet/legning i det norske samfunnet? Hvordan har du erfart at det har blitt tatt imot fra andre?
- Har du noen negative/positive holdninger på hvordan samfunnet har møtt den biseksuelle legningen?
 - Har det påvirket deg som individ? Eller da din identitet med tanke på aksept for hvem man er?
- Har du følt/erfart på at du måtte gjemme din biseksuelle legning i større grad enn andre?
- Sånn du har erfart det, vil du si at bifile kvinner og menn oftere har lavere tilfredshet og åpenhet i seksualiteten sin?
- Har du følt/erfart at du ikke kan kjenne på en kobling med andre mennesker når du ikke har sagt at du identifiserer deg som bifil?
- Mange som avviker fra det tradisjonelle kjønns- og seksualitet «konstruksjonen», ikke hetero, men LHBT-personer, velger først kanskje å skjule sin identitet på grunn av negative erfaringer og reaksjoner. Har du noen egne historier/beskrivelser som er mer spesifikt knyttet til det å være bifil?
- Hvis du skulle trekke ut tre ting som du mener er det viktigste vi har snakket om, hva ville det vært?
- Har du noe annet du vil si eller legge til om det bestemte temaet?
- Har du noe vil legge til eller si om andre tema du mener er relevant til dette?

